

**UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
„CAROL I”
Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate**

*Mirela ATANASIU
Lucian STĂNCILĂ*

**TERORISMUL – RĂUL DIN UMBRĂ
AL ÎNCEPUTULUI DE SECOL**

**Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”
București – 2014**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ATANASIU, MIRELA

Terorismul - Răul din umbră al începutului de secol

/ Mirela Atanasiu, Lucian Stăncilă. - București : Editura
Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-660-167-2

I. Stăncilă, Lucian

323.28(100)

**© Toate drepturile asupra prezentei ediții sunt rezervate
Universității Naționale de Apărare „Carol I”**

*• Responsabilitatea privind conținutul revine în
totalitate autorilor*

ISBN 978-606-660-167-2 tipărit
978-606-660-170-2 online

*„Cheia terorismului nu o reprezintă actul
în sine, ci frica de acel act”.*

Keith Olbermann

C U P R I N S

INTRODUCERE.....	7
CAPITOLUL 1. PROBLEME GENERALE PRIVIND TERORISMUL.....	13
<i>Repere istorice și conceptuale ale terorismului</i>	16
<i>Tipologia acțiunilor teroriste.....</i>	25
<i>Ad-terorismul începutului de secol .....</i>	40
<i>Cauzele, scopurile și motivațiile acțiunilor teroriste.....</i>	44
CAPITOLUL 2. ASIMETRIA ACȚIUNILOR TERORISTE LA ADRESA SECURITĂȚII ...	51
<i>Mediul de manifestare a amenințărilor teroriste.....</i>	51
<i>Forme, metode și procedee de acțiune teroristă .....</i>	57
CAPITOLUL 3. INTERNAȚIONALIZAREA TERORISMULUI. SURSE ȘI RESURSE.....	75
<i>Caracteristici ale terorismului în mediul globalizat .....</i>	76
<i>Terorismul și crima organizată.....</i>	84
<i>Finanțarea terorismului .....</i>	89
CAPITOLUL 4. NECESITATEA LUPTEI ÎMPOTRIVA FENOMENULUI TERORIST CONTEMPORAN	93
<i>Prevenirea și combaterea terorismului.....</i>	97
<i>Scopul și obiectivele războiului antiterorist.....</i>	101
<i>Prevenirea acțiunilor teroriste .....</i>	108
<i>Combaterea terorismului.....</i>	114
<i>Specificul acțiunilor pentru combaterea terorismului .....</i>	120

<i>Forțele și mijloacele destinate prevenirii și combaterii acțiunilor teroriste .....</i>	<i>125</i>
<i>Forme, metode și procedee de acțiune în prevenirea și combaterea acțiunilor teroriste.....</i>	<i>133</i>
<i>Forme de acțiune pentru prevenirea și combaterea terorismului.....</i>	<i>136</i>
<i>Metode și procedee de acțiune pentru prevenirea și combaterea terorismului.....</i>	<i>142</i>
ÎNCHEIERE	149
BIBLIOGRAFIE	154

INTRODUCERE

Începutul secolului al XXI-lea se caracterizează prin exacerbarea unuia dintre cele mai sângeroase și mai barbare tipuri de violență, terorismul, care tinde să îndrepte omenirea către o nouă eră a agresivității. Spectrul amenințărilor asimetrice și atipice a devenit extrem de variat și se află în continuă diversificare și internaționalizare, unele dintre acestea fiind de importanță majoră (crima organizată, proliferarea armelor de distrugere în masă, traficul de droguri, corupția, acțiunile teroriste și activitățile ilegale de finanțare a terorismului). În marea lor majoritate, acestea se întrepătrund sau se relaționează deoarece urmăresc impunerea prin violență a unor revendicări de natură diversă aparținând unor grupuri cu interese minoritare.

Dinamica fenomenului terorist internațional evidențiază schimbările majore intervenite în natura amenințărilor la adresa securității statelor în perioada post-Război Rece, motivațiile violenței sau agresiunii de orice natură devenind foarte diverse: de la cele politice și religioase la cele economice, informatice, cibernetice, sau de orice altă natură și în strânsă legătură cu crizele majore, interesele crimei organizate, interesele etnice și religioase, războaiele informaționale etc.

Terorismul transfrontalier este un fenomen în dezvoltare continuă, devenind un pericol social din ce în ce mai letal la adresa securității naționale, regionale și mondiale în condițiile modificării continue a motivațiilor, tacticilor, modalităților de acțiune și a țintelor vizate și a creșterii sprijinului

logistic, nivelului de susținere unei părți a opiniei publice și specializării pregătirii teroriștilor. Dimensiunile actuale ale violenței terorismului contemporan sunt de natură să zdruncine stabilitatea relațiilor normale de conviețuire pașnică, să afecteze legăturile politice, culturale, economice și de altă natură dintre țări și popoare în conformitate cu normele morale și principiile dreptului internațional.

Cel mai de amploare act de terorism internațional a avut loc pe 11 septembrie 2001 constituindu-se ca un set de atacuri coordonate asupra unor obiective strategice de pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, unde teroriștii islamici au deturnat avioanele civile și le-a folosit pentru a ataca turnurile *World Trade Center* din New York și Pentagonul din Washington. Alte atacuri teroriste majore au avut loc ulterior în: Madrid (Spania) – martie 2004; Bali (Indonezia) atacuri cu bombă în 2002 și 2005; Beslan (F. Rusă) – 2004, Istanbul (Turcia) - 2003, Sharm-El-Sheik (Egipt) - 2005, metroul din Londra, Regatul Unit al Marii Britanii (2006); Mumbai, asupra unor hoteluri, gării și a unui centru evreiesc de mobilizare – 2008; New Delhi (India) – 2008 și 2011 etc.

Așa cum se prezintă mai jos, pe harta statelor cele mai vulnerabile la atacuri teroriste se observă că, în iulie 2014, pe primele trei locuri cu risc extrem se aflau Irak, Afganistan și Pakistan¹.

---

¹ Maplecroft, *This Map Reveals the Biggest Terrorist Risk Spots in the World*, 23 iulie 2014, disponibil online la: <http://www.businessinsider.com/this-map-reveals-the-biggest-terrorist-risk-spots-in-the-world>, accesat la 29.09.2014, orele 22.50.

Harta riscului atacurilor teroriste pe glob în iulie 2014²

² [Maple Terrorism and Security Dashboard 2014](http://www.businessinsider.com/map-reveals-the-biggest-terrorist-risk-spots-in-the-world-2014-7), online la: <http://www.businessinsider.com/map-reveals-the-biggest-terrorist-risk-spots-in-the-world-2014-7>, accesat la 23.09.2014, orele 21.45.

Atacurile teroriste premeditate au schimbat raporturile dintre state și raportarea acestora la mediul internațional de securitate pe ansamblu, generând un proces de concentrare a eforturilor comunității internaționale în sensul luării unor măsuri și desfășurării de acțiuni comune de combatere și luptă împotriva terorismului, context care a și facilitat conturarea unui efort consensual pe plan internațional.

Terorismul internațional reprezintă o amenințare strategică nu doar pentru SUA și țările UE, ci și pentru Rusia, China, India și pentru multe alte țări, inclusiv România.

Prin asocierea sa cu fundamentalismul islamic, terorismul internațional și-a lărgit considerabil spațiul de acțiune, fiind prezent oriunde pe glob, dar manifestându-se cu mai multă virulență în Asia Centrală, Peninsula Arabică, Irak, Pakistan, India, Thailanda, Indonezia, Filipine.

În ultimul timp, se remarcă o proliferare a mesajului global al terorismului și o reorientare a acțiunilor teroriste de la țintele guvernamentale, diplomatice și militare spre țintele civile, precum bănci, hoteluri, trenuri, lăcașe de cult, ce au o importantă încărcătură simbolică și provoacă un număr mare de victime, în scopul de a determina presiuni din partea opiniei publice naționale și internaționale asupra factorilor decizionali, pentru acceptarea solicitărilor grupurilor teroriste.

În evaluarea amenințărilor teroriste trebuie luate în considerare condițiile de apariție și de dezvoltare a acestora. Din acest punct de vedere este necesară monitorizarea statelor care, datorită condițiilor sociale, economice și politice, ar putea deveni baze de formare a nucleelor teroriste, statele care ar

putea juca rol de incubator, precum și statele care, prin natura regimului politic aflat la putere, sprijină direct sau indirect, sau sunt susceptibile de a sprijini promovarea acestui gen de violență.

Cu certitudine, măsurile de natură politică, economică, social-culturală, informațională și de altă natură sunt deosebit de importante și necesită implicarea tuturor organismelor și organizațiilor internaționale și regionale cu vocație în materie de securitate: ONU, UE, OSCE, NATO etc. Cu toate acestea, un rol important revine componentei militare care, prin strategii și capacități adecvate, devine în contextul actual indispensabilă combaterii acestui pericol la adresa umanității și civilizației globale.

Având în vedere caracterul global al amenințărilor teroriste, care îngrijorează întreaga comunitate internațională, în România gestionarea eficientă a acestui fenomen nu se poate concepe și realiza decât, pe de o parte, printr-o cooperare și colaborare strânsă între toate instituțiile de profil ale statului român, iar pe de altă parte, în plan extern prin conjugarea eficientă a eforturilor tuturor statelor interesate în cadrul unor alianțe sau coaliții antiteroriste.

Acum, la început de secol, se impune valorificarea unitară a experienței dobândite până în prezent în vederea trecerii la o etapă organizatorică superioară, prin reconfigurarea și operaționalizarea unui mecanism interinstituțional, de prevenire și combatere a terorismului într-o manieră care să răspundă provocărilor specifice actualului context național și internațional de securitate.

CAPITOLUL 1 PROBLEME GENERALE PRIVIND TERORISMUL

În mediul internațional au apărut și se dezvoltă vertiginos o complexitate de riscuri, pericole și vulnerabilități non-militare și nonconvenționale care creează noi tipuri de provocări la adresa securității naționale și internaționale.

Proliferarea armelor de distrugere în masă și a tehnologiei nucleare, a *terorismului*, crimei organizate, traficului de droguri, persoane și migrației ilegale sunt numai câteva din provocările care afectează deopotrivă securitatea națională a statelor, cât și comunitatea internațională. Atacurile teroriste au reprezentat acțiuni distructive, ample și violente îndreptate nu numai împotriva statelor în cauză, dar și împotriva civilizației.

Terorismul devine, în aceste condiții, din ce în ce mai mult un fenomen cu implicații globale, greu de controlat, de prevenit și de gestionat, deoarece *„el nu se mai prezintă doar ca o infracționalitate violentă, ca o criminalitate, ca o reacție atipică, adesea în disperare de cauză la o anumită evoluție a sistemelor politice și sociale, ci devine o problemă majoră a societății omenesti în ansamblul ei, o altă latură, deosebit de virulentă a vieții sociale, o acțiune violentă, primitivă, dar în același timp, dinamică și complexă, simetrică, într-un fel, evoluției*

sistemelor sociale spre performanță, echilibru și relativă stabilitate"².

Haosul mondial sau anomia globală înfățișează un tablou al violenței deopotrivă impresionant și înfricoșător, oricare dintre cele două sintagme desemnând atât caracteristicile actualei ordini mondiale în plin proces de reconfigurare, cât și numeroasele procese adiacente sau derivate din schimbarea ordinii mondiale după încheierea Războiului Rece, în a doua jumătate a secolului al XX-lea viața internațională fiind caracterizată de numeroase fenomene anomice, dar de natură și mod de manifestare diferite.

Terorismul este astăzi o amenințare asimetrică și atipică la adresa democrației și civilizației atât prin forțele și mijloacele întrebuintate, cât, mai ales, prin formele și procedeele subversive utilizate. Evoluția lui de la o serie de acte teroriste disparate la un summum al fanatismului, cruzimii și violenței, adică la un adevărat război terorist asimetric, a declanșat reacția corespunzătoare a omenirii la nivel global în forma a ceea ce numim astăzi războiul antiterorist. Prin dimensiunile și formele sale de manifestare, terorismul a devenit „*una din calamitățile cele mai teribile, din ce în ce mai active și mai amenințătoare ale comunității internaționale*”³.

---

² Centrul de Studii Strategice de Securitate, *Terorismul. Dimensiune geopolitică și geostrategică. Războiul terorist. Războiul împotriva terorismului*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2002, p. 12.

³ Ion Bodunescu, Dan-Romeo Bodunescu, *Relații internaționale, problematici și priorități pentru mileniul III*, Editura Tipoalex, București, 2000, p. 11.

Secole întregi, terorismul a fost și încă mai este privit ca infracțiune, ca exercitare extremă a violenței pentru obținerea unor efecte în stradă, în lumea interlopă, în mediile corupte. Precizările care s-au făcut ulterior cu privire la încadrarea terorismului în sistemul acțiunilor politice aduc o oarecare claritate în judecarea actelor de acest tip. Având o determinare politică, terorismul poate fi categorisit ca război asimetric și atipic. În acest caz, definiția lui Clausewitz potrivit căreia „*războiul este continuarea politicii cu alte mijloace*”⁴ rămâne încă valabilă, deși terorismul poate fi definit la fel de bine și ca eșec al politicii și al diplomației așa cum mai este definit azi războiul.

Terorismul este un război care se caracterizează prin: lipsa unui teatru de acțiuni anume definit, mai exact extinderea teatrului de confruntare la nivelul planetei; marea diversitate a acțiunilor, folosirea omului ca armă, ca mijloc de luptă; lipsa de coordonare strategică unitară; intempestivitatea; surprinderea etc.

Dacă un astfel de război există, acesta este de o cu totul altă natură decât cele pe care le cunoșteam până în prezent – cu doi adversari sau blocuri bine identificate care se înfruntă după reguli cunoscute, în mod esențial cu forțe și mijloace militare convenționale. Avem aici, pe de o parte, o coaliție (antiteroristă) care tinde puțin câte puțin să devină globală, și, pe de altă parte, indivizi, organizații sau grupări încă neidentificate cu claritate și o entitate

---

⁴ Carl von Clausewitz, *Despre război*, Editura Antet, 2004, p. 18.

multiformă, terorismul care acționează cu mijloace nonmilitare și după forme atipice, unele fără precedent în domeniul acțiunilor militare.

Acest tip de război este unul *asimetric*, fapt evidențiat de strategia forțelor și mijloacelor folosite: avioane comerciale și bombe umane dirijate împotriva unor obiective social-economice, culturale etc., asupra unor portavioane, rachete intercontinentale sau avioane invizibile care, în pofida numărului lor și nivelului tehnologic, sunt mai puțin adaptate sau chiar inadecvate unui conflict asimetric de acest tip. Asimetria se manifestă și în plan ideatic, în domeniul gândirii și culturii opozanților. Astfel, în timp ce teroriștii nu au niciun fel de teamă și de remușcare față de moartea oamenilor și distrugerea unor valori ale civilizației mondiale, cei din urmă caută, dimpotrivă, să radieze moartea și violența din peisajul lor mental⁵.

În abordarea și înțelegerea corectă a acestui tip de război trebuie să plecăm de la definirea lui, precum și de la analiza tipologiei acțiunilor teroriste, în funcție de scopurile și obiectivele urmărite, în diferite etape ale dezvoltării omenirii.

Repere istorice și conceptuale ale terorismului

Problematica analizei fenomenului terorist nu este nouă, ea a apărut de mult timp, dar, din

---

⁵ Cf. Lucian Stăncilă, Ioan Burghelea, Vicu-Sorin Melicianu, *Teroriștii cu laptop*, Editura Moroșan, București, 2011, pp. 14-16.

păcate, comunitatea internațională, prin organisme sale, este departe de a găsi o definiție unanim acceptată a acestui tip de acțiune. Înțelesurile date terorismului sunt numeroase și foarte diversificate. Unele îl plasează în pleiada de forme extreme de manifestare a violenței umane, iar cele mai multe îl consideră un fenomen de patologie socială, adică o reacție anormală, asimetrică, chiar atipică și, în general, cu totul disproporționată la progres, la tendințele evolutive ale societății democratice.

Definițiile își au importanța lor întrucât analizează din mai multe puncte de vedere un fenomen social – fenomenul terorismului – și îl plasează într-un context social și el foarte diversificat și foarte complex. Etimologic, noțiunea de *terorism* provine din limba latină, de la cuvintele *terror* - *terroris* și are o conotație militară prin faptul că era uzitat în antichitate de legiunile romane pentru a-și impune legea lor asupra populațiilor cucerite, pe care le înspăimânta și obliga la supunere. Conceptul *teroare* semnifică, de altfel, o stare de teamă extremă, care paralizează și înspăimântă.

O definiție exhaustivă a terorismului este dificil de prezentat în condițiile în care, după unii autori, pe plan mondial există până la această dată sute de abordări și încercări de încadrare științifică și juridică a acestuia⁶. Walter Laquer, istoric și comentator de politică externă americană, menționa într-o lucrare a sa consacrată acestui fenomen că

---

⁶ Cf. Gheorghe Arădăvoaice, Dumitru Iliescu, Dan Niță, *Terorism, antiterorism, contraterorism – istoric, actualitate, perspective*, Editura Antet, București, 1997, p. 236.

numai între anii 1936-1981 s-au dat o sută nouă definiții terorismului, dar niciuna dintre ele nu este destul de cuprinzătoare⁷.

Primele încercări de definire a terorismului au apărut în anul 1925, în cadrul Academiei de la Haga și, ulterior, în 1935, cu prilejul Conferinței de la Copenhaga. La 9 decembrie 1985, ONU a adoptat pentru prima dată o rezoluție de condamnare a actelor teroriste, definindu-le ca *acte criminale*.

Termenul de terorism desemnează violența premeditată, motivată politic, îndreptată împotriva unor obiective necombatante, violența manifestată de subgrupuri naționale sau agenți clandestini care de obicei urmăresc să influențeze un anumit mediu. Sintagma *terorism internațional* desemnează terorismul care implică cetățenii sau teritoriile mai multor state, iar cea de *grup terorist* desemnează orice grup structurat pe subgrupuri, care practică terorismul internațional⁸.

În cadrul Centrului European pentru Studii de Securitate George C. Marshall s-a formulat o definiție mai recentă a terorismului prin care se înțelege utilizarea în mod calculat a violenței sau amenințării cu violența, pentru a induce starea de teamă, în scopul de a constrânge sau intimida guvernele sau societățile pentru a atinge unele țeluri politice, religioase sau ideologice⁹.

---

⁷ Cf. Walter Laquer, *The Age of Terrorism*, Editura Little Brown, 1987, pp. 11-12.

⁸ Cf. *** *Terorismul – istoric, formă, combatere. Culegere de studii*, Editura Omega, București, 2001, p. 33.

⁹ *Ibidem*, p. 34.

Din multitudinea de definiții date terorismului rezultă că majoritatea acestora au trei elemente comune: utilizarea violenței, obiective politice și intenția de a induce teamă în rândul populației țintă.

Strategia națională de prevenire și combatere a terorismului actualizată și îmbunătățită prin Legea nr. 535 privind prevenirea și combaterea terorismului adoptată de Parlamentul României în anul 2004, definește terorismul ca fiind: „*ansamblul de acțiuni și/sau amenințări care prezintă pericol public și afectează securitatea națională având următoarele caracteristici: sunt săvârșite premeditat de entități teroriste motivate de concepții și atitudini extremiste, ostile față de alte entități, împotriva cărora acționează prin modalități violente și/sau distructive; au ca scop realizarea unor obiective specifice, în principal de natură politică; vizează factori umani și/ sau materiali din cadrul autorităților și instituțiilor publice, populației civile sau a oricărui alt segment aparținând acestora; produc stări cu un puternic impact psihologic asupra populației care atrag atenția asupra scopurilor acestora*”¹⁰. Așadar, terorismul este un fenomen mai ușor de descris decât de definit, pentru că nu există încă o definiție oficială, clară și comun acceptată a termenului, scopul final urmărit de teroriști este de natură politică, ceea ce separă terorismul de alte acte criminale.

---

¹⁰ *Legea nr. 535 privind prevenirea și combaterea terorismului*, publicată în Monitorul Oficial nr. 1161 din 8 decembrie 2004.

Terorismul nu constituie un fenomen nou, o apariție recentă a epocii contemporane. El a fost practicat sub o formă sau alta, în decursul vremurilor afectând mai toate popoarele lumii, manifestându-se prin acte reprobabile individuale sau de grup, care au trezit în conștiința universală revoltă și indignare, cu consecințe negative asupra dezvoltării normale a relațiilor interumane sau interstatale. Terorismul, ca și războiul, a cunoscut mutații importante pe parcursul istoriei omenirii.

Primele apariții ale acestui fenomen le găsim încă din secolul al IV-lea î.Hr. pe continentul euroasiatic, ca urmare a antagonismului specific epocii respective dintre nomazi și sedentari¹¹. Hunii hărțuiesc China încă înainte de dinastia Han, iar numeroase alte popoare migratoare, de la goți la mongoli și tătari, devastează ținuturile pe unde trec până în centrul și vestul Europei¹². Istoria ne prezintă fapte de o violență extremă săvârșite de huni, avari, unguri, turci, tătari sau mongoli asupra populațiilor sedentare din spațiul euroasiatic. Mai târziu, legiunile romane au folosit teroarea ca mijloc de supunere a populațiilor pe care le-au cucerit și anexat la imperiu. Așadar, triburile barbare și romanii practicau un terorism al celui mai tare, prin care obțineau efecte spectaculoase. Reacțiile la un astfel de terorism erau fuga, nesupunerea sau răzvrătirea.

---

¹¹ Cf. Gerard Chaliand, *Antologie mondiale de la strategie*, Robert Laffont, Paris, 1990, p. 19.

¹² Cf. Mircea Mureșan, Gheorghe Văduva, *Războiul viitorului, viitorul războiului*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004, p. 431.

Unii autori prezintă termenul mai mult sub forma motivației religioase: „*Motivat religios, în antichitate și evul mediu, terorismul a utilizat sabia și pumnalul în timpul cruciadelor sângeroase. Astfel, sunt edificatoare acțiunile evreilor împotriva stăpânirii romane în Iudeea (sec. I d.Hr.) și martiriul hashasinilor (o ramură a islamului), în lupta cu cruciații și cu sunniții din Persia, Siria și alte zone din Orientul Mijlociu (sec. XI – XIII d.Hr.). Exemplul lor a demonstrat că terorismul poate fi eficient și rezistent la riposte, chiar dacă mijloacele folosite erau, de obicei, primitive*”¹³.

Tot în aceeași perioadă, în religia mahomedană care interzice sinuciderea s-a perpetuat o credință sectară, în virtutea căreia a muri pentru Alah ar fi un gest răsplătit prin așezarea celui ce se jertfește direct în Paradis. Așa s-au născut Intifada și Jihadul Islamic care stau la baza terorismului de esență armată. La prima vedere un asemenea comportament pare o formă a luptei de apărare a ființei naționale arabe, îmbrăcând adeseori conotații patriotice.

Tot o conotație pozitivă i s-a atribuit termenului *terrorism* și în timpul Revoluției Franceze. Regimul terorii ce a fost adoptat ca metodă de stabilire a ordinii în perioade de tulburări anarhice și de revolte, și după 1789, el constituind un instrument de guvernare al proaspătului pe atunci stat revoluționar. Ironia face ca terorismul, în

---

¹³ Gheorghe Arădăvoaice, Gabriel Naghi, Dan Niță, *Sfârșitul terorismului?*, Editura Antet XX Press, București, 2002, p. 4.

acceptiunea lui inițială, să fie asociat cu idealuri de virtute și democrație.

În epoca modernă, extremiști din diverse grupări anarhiste sau naționaliste au ucis un număr considerabil de șefi de state și de guverne, miniștri și oameni politici, ceea ce, după unii autori, reprezintă debutul acțiunilor teroriste clasice. Niciun atentat terorist nu a avut consecințe atât de grave ca asasinarea arhiducelui Frantz Ferdinand la Sarajevo în 1914, eveniment ce a condus la izbucnirea Primului Război Mondial¹⁴.

Deși până la începutul secolului al XVIII-lea, România nu a cunoscut practic terorismul, în perioada interbelică a devenit și ea ținta violențelor politice organizate de extremiștii de dreapta sau de stânga.

Astfel, în decembrie 1920, când ecurile războiului nu se stinseseră încă, iar în Europa se căutau asiduu pacea și securitatea continentului, în aula Senatului României a avut loc un atentat terorist căruia i-au căzut victime generalul Constantin Coandă, președintele Senatului Dimitrie Greuceanu, ministrul Justiției și episcopul Ciorogaru. Acesta marca începutul unei perioade dominate de violențe extremist – teroriste atât ale unor organizații politice, cât și a unor indivizi singulari sau instituții statale care se abătuseră de la principiile democratice pe care fuseseră clădite și cărora le-au căzut victime importante personalități politice și culturale ale vremii: uciderea lui I.G. Duca și a lui Armand Călinescu, prim miniștri ai României, a prefectului

---

¹⁴ *Ibidem*, p. 5.

Polizei Iași Constantin Manciu, a istoricului Nicolae Iorga și a economistului Virgil Madgearu. Acest șir de atentate teroriste îndreptate împotriva instituțiilor fundamentale ale țării și personalităților politice și culturale ale vremii, a permis ca forțele antidemocratice de pe scena politică a țării să instaureze dictatura, prevalându-se de incapacitatea organismelor democratice de a păstra situația sub control¹⁵.

Se poate spune că în perioada anilor '30 ai secolului XX, sensul termenului terorism s-a schimbat din nou, acesta ne mai referindu-se la mișcări revoluționare și la violență antiguvernamentală, ci descria, mai degrabă, practici de reprimare în masă folosite de state totalitare și de conducătorii lor dictatoriali împotriva propriilor cetățeni.

Se revenea, astfel, la conotația de abuz de putere din partea regimurilor totalitare, iar exemplul celor din Germania nazistă, Italia fascistă și Rusia stalinistă este grăitor. Atât Hitler în Germania, cât și Mussolini în Italia au ajuns la putere folosind bande de presiune care îi hărțuiau și îi intimidau pe opozanții politici. S-a creat în acest fel un sistem de guvernare bazat pe frică și coerciție, folosind ca mijloace persecuția, încăierările de stradă, învrăjbirea politică, purificarea etnică, moartea, exilul, întemnițarea sau trimiterea în lagăre de muncă forțată, deportarea etc.

După cel de-al Doilea Război Mondial, terorismul a recăpătat conotațiile revoluționare cu care este adeseori asociat în zilele noastre. Țări ca Algeria, Kenya și Ciprul își datorează, cel puțin în

---

¹⁵ Cf. Lucian Stăncilă, Ioan Burghilea, Vicu-Sorin Melicianu, *Teroriștii cu laptop*, Editura Moroșan, București, 2011, p. 34.

parte, independența unor mișcări politice naționaliste care utilizau terorismul împotriva puterilor coloniale. În această fază s-a produs ruptura în ceea ce privește opinia unanimă asupra definirii terorismului. Lumea a treia și țările din blocul socialist acordă legitimitate acestui fenomen, pe când țările dezvoltate și Occidentul consideră terorismul ca ilegal, deși nici în rândul acestora nu există încă un consens general.

La sfârșitul anilor '60 – '70 ai veacului trecut, terorismul a continuat să fie considerat și analizat în context revoluționar cu specificația că accepțiunea conceptului s-a lărgit continuu, incluzând și grupurile etnice separatiste din afara cadrului colonial sau neocolonial, precum și unele organizații motivate complet ideologic. Unele din minoritățile naționaliste private de dreptul de vot sau exilate – cum ar fi Organizația pentru Eliberarea Palestinei, Frontul de Eliberare din Quebec, grupul separatist basc ETA etc. – au adoptat treptat terorismul, pentru a atrage atenția asupra lor și a cauzelor pe care le reprezentau cu scopul clar de a câștiga simpatia și susținerea opiniei publice, adeseori acțiunile lor finalizându-se cu consecințe grave.

Începând cu sfârșitul secolului XX, terorismul, ca fenomen distructiv, „a încetat să mai fie un fenomen individual de violență la nivel subnațional, devenind o componentă a conflictului nonstatal”¹⁶. Ultima schimbare majoră asupra viziunii terorismului a fost determinată, fără îndoială, de

---

¹⁶ *** *Terorismul - istoric, forme, combatere. Culegere de studii*, Editura Omega, București, 2001, p. 25.

atacurile kamikaze asupra clădirii Pentagonului și complexului *World Trade Center* din SUA din septembrie 2001. După ce lucrurile s-au mai liniștit și campania împotriva principalului suspect – Osama bin Laden – și a Afganistanului, țară considerată a oferi adăpost teroriștilor, a intrat în linie dreaptă, s-a ajuns la concluzia că terorismul este un fenomen mult mai complex decât războiul, care trebuie studiat și aprofundat nu doar pentru a-i limita efectele și pentru a-i pedepsi pe vinovați, ci îndeosebi pentru a-i înțelege și a-i eradica mecanismele și cauzele.

Evoluția terorismului de la acte de înspăimântare a populației din vremea Imperiului Roman și invaziilor barbare și de impunere a unui nou tip de comportament până la ceea ce numim azi război terorist care, într-o formă sau alta afectează întreaga planetă, este indiscutabilă. Iată de ce războiul anti-terorist se dovedește a fi într-adevăr un tip de conflict cu care lumea nu a fost obișnuită până acum¹⁷.

Tipologia acțiunilor teroriste

Datorită dificultăților cu care se confruntă specialiștii în definirea terorismului, aceștia s-au concentrat mai mult asupra identificării și clasificării formelor de manifestare a lui. Teoretic, există un număr mare de moduri de clasificare a terorismului, deci o tipologie foarte diversă. Specialiștii,

---

¹⁷ Cf. Lucian Stăncilă, *Terorismul – provocare a secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I”, București, 2007, p. 21.

preocupați de identificarea unor criterii de evaluare și clasificare a acestuia, au luat în considerare mai mulți sau mai puțini indicatori, în funcție de gradul de complexitate al analizei. Astfel, Departamentul de Stat al SUA clasifică terorismul în terorism organizațional, terorism practicat în contextul insurgențelor și terorism sponsorizat.

Terorismul organizațional este practicat de grupuri mici, omogene, transnaționale, care nu pot atrage însă sprijinul popular și apelează la violență pentru a câștiga influență (organizația ETA – Spania, Celulele Combatante Comuniste – Belgia etc.).

Terorismul practicat în contextul insurgențelor este utilizat de rebeli etnici sau politici, acțiunile acestora fiind, de regulă, de natură paramilitară sau de tip gherilă.

Terorismul sponsorizat presupune sprijinirea unor grupări teroriste regionale sau transnaționale de către unele state (Iran, Libia, Siria etc.) în ceea ce privește încurajarea, asistență logistică, finanțare, locuri de instruire/antrenare, case de refugiu/ adăposturi etc.¹⁸

Unii specialiști militari americani implicați în procesul de pregătire antiteroristă a cadrelor Armatei SUA îmbrățișează clasificarea lui Frederick J. Hecker¹⁹ care împarte terorismul în funcție de grupările teroriste care îl practică și anume: tero-

---

¹⁸ Cf. Vasile Simileanu, *Asimetria fenomenului terorist*, Editura Top Form, București, 2003, p. 112.

¹⁹ Cf. Stan Stîngaciu, *Terorism și diversiune*, în Revista Trupelor de Uscat nr. 1/1996, Statul Major al Forțelor Terestre, București, p. 67.

rism practicat de cruciați, terorism practicat de criminali și terorism practicat de nebuni.

Terorismul practicat de cruciați (motivați politic) include: grupări teroriste (IRA, Brigăzile Roșii, OEP etc.) și grupări extremiste motivate politic (Khmerii Roșii, Tupac Amaru, Celulele Combatante Comuniste etc.).

Terorismul practicat de criminali (scopuri personale) este reprezentat de organizații criminale (Mafia, Yakuza etc.) și criminali izolați sau bande criminale.

Terorismul practicat de nebuni implică persoane bolnave psihic și nevrotice.

George Levasseur, folosind criteriul autorilor și scopurilor urmărite, distinge următoarele tipuri de terorism²⁰: ordinar, politic și de stat. Astfel, *terorismul ordinar* este caracterizat prin acte de violență comise individual sau în bandă, care nu urmăresc obiective politice, pentru obținerea unor avantaje materiale. *Terorismul politic* era caracterizat ca folosind drept forme de acțiune asasinatele, răpirile etc. și are scopuri politice. Iar, *terorismul de stat* este caracterizat de folosirea de către unele state a unor metode specifice pentru instaurarea terorii (metode coercitive la scară largă, apartheid, menținerea unor grupuri etnice și religioase pentru oprimare și represiune).

Un alt autor, Brian Crozier, fost director pentru Europa al Institutului American pentru

---

²⁰ Cf. Ioan V. Maxim, *Terorismul*, Editura Politică, București, 1989, p. 80 (*apud*: Vasile Simileanu, *Asimetria fenomenului terorist*, Editura Top Form, București, 2003, p. 111).

Studierea Conflictelor, într-o intervenție în fața Senatului SUA în anul 1975, clasifica terorismul în²¹: terorism diversionist și terorism coercitiv. Conform acestei clasificări *terorismul diversionist* urmărește pe de o parte sperierea și demoralizarea autorităților, iar pe de altă parte publicitatea proprie, câștigarea prestigiului etc., iar *terorismul coercitiv* vizează demoralizarea populației civile și slăbirea încrederii în autorități.

Același specialist împarte grupările teroriste în: grupări etnice, religioase, naționaliste, grupări autointitulate revoluționare, anarhiste (fără scopuri precise), grupări neofasciste (de extremă dreapta) și mercenari.

Plecând de la implicarea sau neimplicarea statelor în sprijinirea terorismului, cercetătorul american Karl A. Seger identifică, la rândul său, trei mari categorii de manifestare a terorismului contemporan²²: terorism practicat de grupuri care nu sunt sprijinite de stat; terorism practicat de grupuri dirijate de stat; terorism practicat de grupuri patronate de stat.

Alți autori au clasificat acest flagel al începutului de secol luând în calcul mai multe criterii, astfel²³: *după modul de acțiune*: terorism direct (vizează un scop imediat); terorism indirect (acte distructive prin care își realizează scopul urmărit);

---

²¹ *Idem.*

²² Cf. Karl A. Seger, *The Antiterrorism Handbook*, Editura Presidio, New York, 1990 (*apud*: Vasile Simileanu, *op. cit.*, p. 112).

²³ Cf. Stan Stîngaciu, *op. cit.*, în Revista Trupelor de Uscat. nr. 2/1996, p. 55.

după mobilul acțiunii (intenție): terorism de drept comun – practicat în scopuri personale; terorism social – urmărește schimbarea ordinii de drept; terorism politic – dirijat împotriva statului și a instituțiilor sale; terorism de stat – practicat sau sprijinit de stat; *după spațiul în care se practică:* terorism național (intern) – în care elementele constitutive ale actului terorist aparțin unei singure țări; terorism internațional – în care grupările teroriste sunt multinaționale sau efectele acestora afectează mai multe state.

Referindu-se la continentul european, unii autori apreciază că aici există două tipuri de terorism: „*terorismul autohton ca în Spania și Irlanda promovată de organizațiile extremiste ETA și, respectiv, IRA și terorism de import promovată de unele organizații din zona Orientului Apropiat și Mijlociu cum ar fi Partidul Muncitorilor din Kurdistan (PKK) ce activează în Turcia, Germania, dar și în România*”²⁴.

Chalmers Johnson într-una din lucrările sale pe această temă, apreciază la rândul său că există patru tipuri de terorism²⁵: etnic, naționalist, ideologic și patologic.

Astfel, *terorismul etnic* include acțiunile cu motivație religioasă, separatist-religioasă, lingvistică etc. *Terorismul naționalist* este propagat de mișcări iredentiste și anticoloniale. *Terorismul ideologic* cu-

---

²⁴ Teodor Frunzeti, *Securitatea națională și războiul modern*, Editura Militară, București, 1999, p. 165.

²⁵ Cf. Chalmers Johnson, „Interpretation of Terrorism”, în *Terrorism Reader*, Editura Meridian, New York, 1978, p. 274.

prinde mișcări anarhiste, acțiuni radicale de extremă stângă sau extremă dreaptă etc. Iar, *terorismul patologic* cuprinde acțiuni ce vizează ținte publice civile (nonmilitare, guvernamentale sau nonguvernamentale) aparent din rațiuni personale.

În literatura de specialitate mai sunt întâlnite și alte tipuri de terorism precum: terorismul endemic, terorismul manipulativ și cel simbolic.

Terorismul endemic este reprezentat de fenomene cu putere de perpetuare în timp, cu efecte destabilizatoare „prin simpatie” pentru întregi zone geografice.

Terorismul manipulativ are în vedere crearea unei situații de negociere în care teroriștii amenință cu distrugerea unor bunuri sau cu uciderea unor ostatici în cazul în care nu li se satisfac cererile.

Terorismul simbolic se manifestă sub forma unor acțiuni premeditate ale unui grup sau organizație ale cărei victime alese trebuie să reprezinte simbolul dușmanului.

Datorită proliferării la scară mondială, în ultimul timp s-au evidențiat, și sunt de strictă actualitate, două tipuri (forme) de terorism care, prin amploare, violență și urmări reprezintă un risc major cu un grad deosebit de ridicat pentru omenire: terorismul etnic și cel religios.

Așadar, *terorismul etnic* este o formă de terorism destul de răspândită în prezent prin care o populație minoritară dintr-un stat, manevrată de grupuri organizate sau chiar de un alt stat, luptă pentru separarea unor regiuni pe criterii teritoriale etnice. Exemple concludente sunt conflictele din Kosovo, Țara Bascilor, Kashmir, Palestina,

Daghestan, Cecenia etc. Cele mai cunoscute grupări de acest tip sunt: ETA – în Țara Bascilor (Spania); IRA – în Ulster (Irlanda de Nord); UCK – în Kosovo; OEP – în Palestina. Acțiunile acestor grupări pot degenera în războaie locale civile (Kosovo, Cecenia, Daghestan) și reprezintă un factor major de risc la adresa securității naționale a statelor și a stabilității regionale prin faptul că exemplul lor poate fi urmat și de alte minorități din lume.

Terorismul religios este, poate, cea mai periculoasă formă de terorism și, cu siguranță, cea mai dificil de combătut datorită fanatismului cu care acționează teroriștii militanți. Majoritatea sunt dispuși să-și dea viața fără resentimente pentru scopul insuflat de așa-ziii profeți. Cea mai cunoscută și răspândită formă de manifestare a terorismului religios este cel de factură fundamentalist-islamică ce stă la baza desfășurării a numeroase conflicte între Israel și palestinieni, între Rusia și Daghestan sau Cecenia, între sârbi și bosniacii musulmani sau albanezii kosovari. Cele mai cunoscute grupări din această categorie sunt: Hezbollah (în Liban și Iran); Hamas și Jihadul Islamic (în teritoriile israeliene ocupate); Tigri Tamili (Sri Lanka), PKK (Turcia, Irak), Grupul Islamic Armat (Algeria), precum și rețeaua teroristă transnațională Al-Qaida. Prin esența și agresivitatea sa acest tip de terorism constituie o amenințare majoră la adresa securității și stabilității locale, regionale și internaționale.

În numele religiei, terorismul a devenit politică de stat a cărei ideologie este Jihadul. Teroriștii recrutați pentru vocația lor sinucigașă își privesc propriile acțiuni ca pe o datorie cu caracter divin.

Frecvent teroriștii islamici acționează pentru epurarea societăților musulmane de necredincioși occidentali în condițiile în care, în interiorul acestor națiuni, există percepția că Occidentul este principalul factor responsabil de actuala lor situație (starea de sărăcie).

În ceea ce privește continentul european, mișcările islamice au reușit să valorifice facilitățile oferite de statele Uniunii Europene (burse de studii, colaborări, libertatea de circulație etc.) profitând totodată de punctele slabe ale sistemului european în domeniul cooperării judiciare și polițienești. Astfel, pe lângă promovarea fundamentalismului islamic ca religie, acestea au reușit să creeze pe teritoriul statelor europene adevărate nuclee de susținere a propriilor activități pe linia colectării de fonduri financiare și armament pentru mișcările integraționiste din unele state arabe. După 1990 se constată o creștere a interesului grupărilor fundamentaliste pentru penetrarea țărilor din Europa centrală și de sud-est prin fructificarea vulnerabilităților acestora.

Dar, în majoritatea cazurilor, terorismul etnic și religios se contopesc și, cu siguranță, aceste două forme sunt cele mai periculoase și extrem de dificil de combătut datorită fanatismului și, nu în ultimul rând, al sacrificiului suprem de care dau dovadă teroriștii.

Realitatea obiectivă a începutului de secol XXI ne demonstrează o întrepătrundere și o intercondiționare reciprocă a diferitelor tipuri de terorism clasic, concomitent cu apariția și dezvoltarea

unor noi forme de manifestare a acestuia considerate a fi mult mai periculoase.

Dincolo de clasificările prezentate, terorismul a cunoscut mutații importante pe întreg parcursul istoriei umanității, dar transformările de esență înregistrate în ultimii ani ai secolului XX și, mai ales, la începutul secolului XXI, sunt atât de complexe și de avansate, încât se poate afirma că în prezent societatea se confruntă cu o nouă formă de terorism, ce marchează sfârșitul sau apusul terorismului clasic - așa cum a fost el perceput timp de peste 2000 de ani.

Actul de terorism în forma sa tradițională avea ca scop general descurajarea. Victima primară a atentatului terorist de tip clasic era mai puțin importantă în comparație cu efectul general scontat asupra unei colectivități țintă căreia îi era adresat de fapt. El avea un caracter coercitiv, menit să influențeze prin manipulare voința victimelor sale secundare (colectivitatea - țintă), prin lovirea unor victime primare selecționate cu grijă astfel încât șocul provocat colectivității să fie maxim. Cu alte cuvinte, obiectivul imediat al teroriștilor tradiționali îl reprezenta crearea panicii, fricii, angoasei și terorii și nu distrugerea țintei vizate²⁶.

Specialiștii în domeniu au identificat un nou tip de terorism – *neoterorismul*, care vizează suprauciderea, mega-distrugerea și nu coerciția. Acest proces de trecere de la terorismul tradițional (clasic)

---

²⁶ Lucian Stăncilă, *Terorismul - provocare a secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, p. 27.

la neoterorism cu formele sale cele mai periculoase de manifestare – supraterorismul și, respectiv, megaterorismul – a durat circa un deceniu, o perioadă infimă în raport cu istoria multimilenară a terorismului.

Se consideră că apariția acestui nou tip de terorism are la bază fondarea Frontului Internațional de Luptă împotriva Evreilor și Cruciaților, în anul 1998, în Afganistan de către liderul rețelei teroriste Al-Qaida. Primul edict al acestui front afirma că „*este o datorie religioasă a fiecărui musulman să ucidă americani oriunde este posibil, inclusiv civili*”²⁷. De altfel, acest aspect a fost confirmat ulterior când, Timothy Mc Veight, atentatorul clădirii Murrah din Oklahoma City, SUA (soldat cu 168 morți, peste 1000 de răniți și pagube materiale cifrate la zeci de milioane de dolari) a declarat că dorea în mod expres „*să ucidă cât mai mulți oameni*”²⁸.

O caracteristică a acestui tip de terorism o constituie faptul că organizațiile neoteroriste nu mai au nevoie acută de sponsori, deoarece și-au creat sisteme organizaționale descentralizate cu auto-reglare într-un mare număr de state de pe glob.

Un alt aspect, poate mai îngrijorător decât peisajul macabru al ruinelor de la *World Trade Center*, unde pompierii au reușit stingerea ultimelor focare de incendiu abia după o lună de zile, iar identificarea victimelor cu ajutorul ADN-ului nu se

---

²⁷ Gheorghe Arădăvoaice, Gabriel Naghi, Dan Niță, *Sfârșitul terorismului?*, Editura Antet XX Pres, București, 2002, p. 130.

²⁸ *Ibidem*, p. 132.

încheiase nici după șase luni de la dezastru, îl constituie supoziția că neoteroriștii au realizat câștiguri imense la bursă prin vânzări de acțiuni între companiile ce urmau să fie lovite de explozii și prin cumpărarea prealabilă de active de la societățile care urmau să preia activitatea firmelor cu mii de angajați uciși în atentat.

Supraterorismul – ca o primă formă de manifestare a neoterorismului – poate fi sintetizat prin faptul că „*teroriștii se gândesc, în zilele noastre, cum să omoare în masă*”²⁹. Ei sunt interesați doar de numărul cât mai mare de victime pe care pot să-l provoace și mai puțin de scopurile propuse.

Modificarea strategiilor acționale aduse de conceptul de supraterorism a determinat totodată transformări structurale de esență la nivelul organizațiilor teroriste. Ierarhia și infrastructura clasică de tip centru de comandă – grup operativ – susținători, tinde să dispară. Comando-urile nu mai au o centrală, iar atentatorii devin elementele unei rețele transnaționale întinse pe orizontală. Celulele combatante sunt autonome tactic, logistic și din punctul de vedere al comenzii, comunicațiilor și controlului, singurul element de coeziune transnațională reprezentându-l doctrina comună.

Megaterorismul – a doua formă a neoterorismului – este bazat pe conceptul de „*overkilling*” (supraucidere), utilizat pentru a descrie distrugerea unei ținte cu o forță mult mai mare decât cea necesară. Termenul *overkilling* a apărut ca o necesitate conceptuală, odată cu supradimensionarea arsena-

---

²⁹ *Idem.*

lelor de distrugere în masă create de cele două blocuri politico-militare antagoniste existente până în 1990. Apariția megaterorismului presupune utilizarea armelor de distrugere în masă (ADM) de către grupări (organizații) teroriste și este fundamentat pe coborârea de la nivel statal la cel sub-statal a unor asemenea arsenale.

La mijlocul anilor '90 ai secolului XX, doi experți în problematica terorismului opinau că „*armele de distrugere în masă rămân o amenințare puțin probabilă*”³⁰ (Paul Wilkinson) și că „*riscul proliferării terorismului care folosește armele de distrugere în masă este acum, în mare măsură, doar teoretic*” (Anthony Cordesman). S-a vehiculat astfel ideea că grupările teroriste nu dispun de tehnologiile sofisticate necesare confecționării unor astfel de mijloace, dar această idee nu mai este de actualitate. Există o multitudine de laboratoare specifice, care au aparținut fostei URSS, părăsite și cu o securitate deficitară, din care se poate achiziționa, prin diferite metode, materialul biologic sau chimic necesar producerii unor viruși, toxine biologice sau agenți patogeni.

Sistemul terorist de producere a unor astfel de agenți constă în: montarea/instalarea unor laboratoare clandestine (se poate monta un asemenea laborator cu doar 10.000\$; s-au găsit, de altfel, dovezi în locurile de dislocare ale sectei religioase AUM în Japonia, precum și la unele baze de antrenament ale rețelei Al-Qaida în Afganistan);

---

³⁰ Paul Wilkinson, *Terrorise and the Liberal State*, Mac Millan, London, 1986, p. 28.

specialiști (biologi, geneticieni, chimiști, ingineri etc.) care fac parte din organizații teroriste, dar care lucrează în întreprinderi chimice, fabrici de medicamente, laboratoare, în armată, în institute de cercetări etc. din diferite state occidentale dezvoltate. Spre exemplu: în universitățile din SUA învață anual peste 25.000 de studenți din statele arabe, iar Mohamed Atta, cel care a pilotat primul avion care s-a zdrobit de *World Trade Center*, a făcut studii de electronică la Hamburg în Germania și în SUA; folosirea unor mijloace artizanale de producere a substanțelor chimice s-au procurarea lor pe diferite căi. Spre exemplu: în anii '80 Irakul a achiziționat de la Organizația „*American Type Cultural Collection*” din Rockville, Maryland, SUA, 70 pachete cu bacterii și toxine, printre care și mai multe recipiente cu spori de antrax uscați și congelați. Mai târziu, Irakul a recunoscut că prin acest procedeu a obținut 8.500 litri de antrax.

Dacă organizațiile teroriste n-au făcut până acum apel masiv la mijloacele de atac biologic și chimic (se cunoaște doar atacul terorist cu gaz sarin din 15 mai 1995 asupra a cincisprezece stații de metrou din Tokyo produs de către membrii sectei anarhiste japoneze AUM SHINRIKO și soldat cu 12 morți și 5.500 răniți sau intoxicați), se poate deduce că încă n-au pus la punct o tehnologie eficace de producere a lor, dar nu rezultă că în viitor nu vor folosi pe scară mai largă și astfel de agenți cum ar fi: antraxul, viruși ai variolei, ciumei, holerei, Ebola și encefalitei, precum și diverse substanțe chimice ca sarinul, somanul, VX-ul, cianuri, pesticide etc.

Dintre celelalte forme de manifestare ale terorismului contemporan, se mai pot enumera: terorismul kamikaze, tehnoterorismul și terorismul cibernetic.

Terorismul kamikaze (suicidar) presupune folosirea bombelor umane, a teroriștilor aerului ca vectori de lovire a unor obiective.

Tehnoterorismul (terorismul prin calculator) reclamă operaționalizarea sistemului C4 (comandă, control, comunicații, computere), realizarea unor comunicații rapide și sigure între elementele (celulele) teroriste și implementarea rețelilor de calculatoare între diferite grupări.

Terorismul cibernetic (cyber-terorismul), reprezintă o nouă formă de terorism, de joasă intensitate, dusă prin intermediul computerelor în care participanții nu sunt organizați conform ierarhiei militare, iar conflictul se poartă în spațiul cibernetic cu ajutorul tastaturii computerelor și nu cu arme de foc³¹. Referindu-se la acest aspect un reprezentant al FBI afirma la o conferință pe tema războiului informațional: „*dați-mi zece hackeri și eu paralizez un stat în 90 de zile*”³². Analizând efectele acestui tip de terorism se estimează că statele avansate tehnologice sunt cele mai expuse și mai vulnerabile.

În 1996, directorul CIA, John Deutch, mărturisea că „*atacurile hacker-ilor reprezintă al*

---

³¹ Gheorghe Arădăvoaice, Gabriel Naghi, Dan Niță, *op. cit.*, p. 133.

³² Vasile Simileanu, *Radiografia terorismului*, Editura Top Form, București, 2003, p. 74.

*doilea pericol major pentru securitatea Statelor Unite*³³.

În Marea Britanie, hackerii provoacă anual pagube de miliarde de lire sterline în sectorul privat sau de stat prin penetrarea rețelelor informatice. Referindu-se la costurile necesare pentru producerea cyber-insurgenței, analistul american Robert Steel estima că este posibil să „îngenunchezi” infrastructura unui stat avansat cu ceva mai puțin de 1.000.000 \$ și cu zece specialiști în domeniul informaticii³⁴.

Desigur că odată cu procesul de globalizare terorismul s-a încifrat, diversificat și multiplicat. Prin tipologia prezentată am văzut că el se manifestă sub diferite forme aproape în toate tipurile de activitate umană, dar, indiferent de domeniu și formă, efectele lui sunt aceleași: violența, uciderea și distrugerea. De aceea se consideră că nu greșim când afirmăm că „*tipologia terorismului contemporan este tot atât de vastă și de diversificată ca însăși activitățile umane*”³⁵. Multitudinea acțiunilor teroriste are la bază cauze și motivații diverse care trebuie să stea în atenția analiștilor deoarece ele pot asigura o perspectivă în ceea ce privește posibilele intenții și ținte ale grupărilor teroriste. „*Fără o asemenea introspecție, a determina intențiile, obiectivele și țintele teroriștilor este o pură întâmplare*”³⁶.

---

³³ Gheorghe Arădăvoaice, Gabriel Naghi, Dan Niță, *op. cit.*, p. 134.

³⁴ *Idem.*

³⁵ Mircea Mureșan, Gheorghe Văduva, *op. cit.*, p. 453.

³⁶ Teodor Frunzeti, *Paradigme militare în schimbare*, Editura Militară, București, 2005, p. 165.

Ad-terorismul începutului de secol

Terorismul publicitar (ad-terorismul) reprezintă o formă a acestui fenomen care este relaționată direct cu tehnologiile moderne de comunicare și informatice care permite diseminarea în timp real a informațiilor în formate audio-video prin mijloacelor de comunicare în masă. Astfel, terorismul publicitar exploatează din ce în ce mai mult latura psihologică a opiniei publice bazându-se pe efectul mass-media. Așadar, ad-terorismul are ca țintă directă manipularea psihică a publicului larg și nu a victimelor propriu-zise ale atacurilor teroriste.

Ad-terorismul, în general, însoțește toate celelalte tipuri de terorism propagate. Aceasta datorită faptului că s-a creat o relație de dependență nocivă biunivocă între terorism și mass-media. Astfel, terorismul, prin senzaționalul oferit și efectul psihologic produs, nu poate fi omis de mass-media care funcționează pe baza relației cerere-ofertă cu publicul larg, iar mass-media oferă platforma de publicitate (latura de ad-terorism necesară pentru supraviețuire) care face cunoscută pretențiile și acțiunile sale.

Obiectivele prioritare urmărite sunt legate de atingerea scopului central, ideologic, al organizației, de exemplu, obținerea unui anumit avantaj politic, precum acela al creării unui stat islamic. Acestea sunt făcute publice sub forma solicitărilor și pretențiilor teroriștilor, de obicei, în momentul în care au ocupat un obiectiv de importanță strategică pentru autoritățile publice, dețin ostatici pe care îi folosesc ca mijloc de negociere sau amenință cu detonarea unor bombe-umane în spații publice,

aglomerate dacă nu li se satisfac doleanțele. Cele mai multe cazuri sunt cele de eliberare ale unor teroriști încarcerati sau solicitarea de sume de bani pentru răscumpărarea persoanelor răpite și sechestrate de aceste grupări teroriste.

Obiectivele secundare sunt multiple și țin de obținerea suportului material și logistic pentru continuarea acțiunilor grupului respectiv pentru atingerea scopului central: promovarea imaginii acestora, câștigarea de adepți sau membri, propagarea tipului de acțiune vehiculată, obținerea de resurse financiare pentru alimentarea terorismului, crearea de baze de antrenament și ascunzători, menținerea relațiilor cu oameni politici influenți șantajabili și coruptibili, legitimarea propriilor acțiuni etc.

Principalele tehnici folosite de ad-terorism sunt: manipularea, propaganda și marketing-ul de imagine. Acestea sunt folosite pentru a atinge mai multe obiective, unele prioritare și altele secundare.

Cristian Delcea, psiholog, definea *ad-terorismul* ca fiind „*reclama sau publicitatea terorismului, o formă de comunicare, făcută prin intermediul mass-media, de către teroriști, cu intenția de persuasiune și teroare. Este o armă eficientă de manipulare și intimidare, folosită de liderii grupărilor teroriste, care se folosesc de mass-media, adresând un mesaj de teroare atât către oamenii nevinovați, cât și față de guvernele statelor din NATO și UE care sunt împotriva lor*”³⁷.

---

³⁷ Cristian Delcea, *Psihologia terorismului - studiu psihologic asupra teroriștilor*, Editura Diversitas, București, 2006, p. 53.

Manipularea și propaganda merg mână în mână. Teroriștii au învățat repede că fără publicizarea actelor lor, acestea nu își ating scopul, drept pentru care exploatează la maxim latura crudă și violentă a acestora. Astfel, pentru a obține unele avantaje, teroriștii mizează pe presiunea indirectă exercitată de opinia publică asupra autorităților publice manipulată în urma sensibilizării în urma vizualizării unor materiale, popularizate în special prin Internet, în care victime inocente sunt amenințate, torturate sau decapitate. De exemplu, Al-Qaida a folosit și folosește postul TV Al Jazeera căruia îi oferă exclusivitate asupra unor acțiuni întreprinse sau trimite pe adresa postului TV casete cu înregistrări ale unor astfel de acte (persoane răpite care solicită răscumpărare, interviuri ale unor lideri teroriști, declarații publice etc.) tocmai pentru atingerea scopului de maximizare a efectelor mediatice prin propagandă. În prezent, grupul Al-Qaida din Peninsula Arabă publică *Inspire*, o revistă online, care are scopul de a-i disemina mesajele, iar ISIS publică *Islamic State News*. Inspire atrage atenția în prezent prin obiectivul de incitare la inițierea unor atacuri individuale asupra țărilor occidentale³⁸.

Terorismul publicitar folosește și tehnici de marketing. Astfel, există specialiști care consideră că „*ISIS (Statul Islamic al Irakului și Siriei Mari) reprezintă noua marcă (brand) pentru teroare în*

---

³⁸ Cf Anne Craig, *Examining terrorist propaganda*, 10 octombrie 2014, disponibil online la: <http://phys.org/news/2014-10-terrorist-propaganda.html>, accesat la 02.11.2014.

*America*³⁹. Astfel, ISIS prezintă un grad ridicat de cunoaștere a modalităților de utilizare a mass-media pentru propagarea mesajului său prin film ce par realizate cu profesionalism ce apar pe platforme media precum YouTube și Twitter. Ziarul *New York Times* prezintă faptul că serviciile occidentale de intelligence sunt „îngrijorate de abilitatea teroriștilor în a utiliza astfel de arme aparent mai puțin letale: clipuri video cu stări de fapt, imagini ale solului înregistrate de drone aeriene sau mesaje multilingve transmise pe Twitter”⁴⁰.

Mai nou, există și altă utilizare a publicității pentru sprijinirea „cauzei” teroriștilor. De exemplu, postul de televiziune BBC a atras atenția asupra faptului că există reclame publicitare ale diferitelor organizații caritabile din Marea Britanie pe site-uri precum *YouTube* sau *Dailymotion*) care sunt rulate înainte de filme ce prezintă acțiuni ale grupărilor teroriste extremiste. Astfel, aceste reclame ale organizațiilor caritabile pe baza politicii duse de site-urile care găzduiesc astfel de reclame, oferă o cotă-parte din veniturile obținute și persoanei care a încărcat conținutul (de obicei, promotor direct al

---

³⁹ James F. Tracy, “ISIS is America’s New Terror Brand: Endless Propaganda Fuels “War on Terror””, în *Global Research*, 1 septembrie 2014, disponibil online la: <http://www.globalresearch.ca/isis-is-americas-new-terror-brand-endless-propaganda-fuels-war-on-terror/5398675>, accesat la 02.11.2014.

⁴⁰ Scott Shane, Ben Hubbard, “ISIS Displaying a Deft Command of Varied Media”, în ziarul *New York Times* din 30.08.2014.

violentei de tip terorist), fonduri care sunt folosite ulterior pentru finanțarea organizațiilor teroriste⁴¹.

Cauzele, scopurile și motivațiile acțiunilor teroriste

Atitudinea potrivit căreia orice flagel social trebuie eradicat înainte prin eliminarea cauzelor sale, este pe deplin justificată, având în vedere că analiza celorlalți factori nu a dat, până acum, rezultatele scontate. Iată de ce mulți autori au încercat să analizeze terorismul pornind de la decelarea cauzelor care-l determină.

*„Studiind amănunțit literatura consacrată terorismului (remarca unul dintre autori) putem observa că problema cauzelor care generează acest fenomen este tratată superficial. Atunci când sunt totuși abordate, concluziile la care se ajunge sunt, de cele mai multe ori, impregnate cu o puternică notă de subiectivism conducând în mod ușor spre constatarea că sunt elaborate pentru a servi unui anumit scop”*⁴². Pe aceeași linie se situează și opinia englezului Edward Hyams care arată că „a căuta

---

⁴¹ Cf. *Blog: Accidentally funding terrorism through online advertising*, July 11, 2014, disponibil online la: <http://www.corderycompliance.com/blog-accidentally-funding-terrorism-through-online-advertising/>, accesat la 01.11.2014.

⁴² Ioan V. Maxim, *Terorismul, cauze, efecte și măsuri de combatere*, Editura Politică, București, 1989, p. 64.

*cauzele acestui fenomen echivalează cu încercarea de a-i asigura legitimitatea*⁴³.

Accentul pus uneori doar pe cauze politice și ideologice este înșelător. Pretinsele revendicări cu caracter politic de schimbare a societății, înfăptuire a revoluției, rezistența patriotică împotriva unui ocupant străin, mișcările de eliberare națională nu pot fi considerate drept elemente fundamentale pentru înțelegerea și explicarea terorismului, după cum nici a pune pe primul plan în cercetarea cauzelor fenomenului terorist dereglările psihologice, mizeria, violența, nedreptățile sociale, problemele rasiste, economice etc. nu poate conduce la concluzii corecte.

O opinie pertinentă exprima și profesorul de origine sârbă Vajim Dimitrevič, care susținea că: *„anumite origini ale terorismului pot fi deplorabile (rasism, colonialism, violarea drepturilor omului) dacă se ține seama de faptul că teroriștii în ansamblu provin din minorități frustrate*⁴⁴.

Poate tocmai de aceea eșecul prevenirii și combaterii terorismului decurge și din faptul că nu există o înțelegere limpede a cauzelor care conduc la acte de terorism, comunitatea internațională neajungând la un punct de vedere comun asupra acestui fenomen și tocmai de aceea a eșuat în încercarea de a-l controla până în prezent. Referindu-se la acest aspect, pe bună dreptate, Hans Blix, fostul

---

⁴³ Edward Hyams, *Terrorist and Terrorism*, Dent, London, 1990, p. 82.

⁴⁴ Vajim Dimitrevič, *Rescue de politique internationale*, nr. 886, Paris, 1987, p. 20.

inspector pentru dezarmarea Irakului, spunea că: „fără Saddam lumea e mai bună, dar nu este mai sigură – declarând apoi că – războiul din Irak a stimulat și mai mult terorismul”⁴⁵.

Analizând în esență fenomenul terorist, se pot scoate în evidență o serie de *cauze* proprii etapei actuale de dezvoltare a omenirii, cum sunt: conflictele sociale, din diverse state ale lumii, determinate de situații interne de diverse nuanțe (religioase, politice, economice, xenofobe, rasiste, extremiste, naționaliste, separatiste etc.); conflicte politico-militare din diferite zone ale lumii, dominate de interese majore, un loc important ocupându-l lupta pentru putere dusă deschis sau în secret de către forțe interne cu sprijin extern, inclusiv de către organizații de tip criminal, ori terorist; expansiunea continuă și tot mai accentuată a fundamentalismului islamic.

Terorismul din zona Orientului Mijlociu, nu este un fenomen spontan, conform celor afirmate de guvernele unor state, ci are cauze obiective precum⁴⁶: pentru palestinieni, 32 de ani de ocupație israeliană, exproprierea terenurilor și constituirea de localități israeliene pe teritoriul palestinian; pentru libanezi, ocupația israeliană a unor părți din teritoriul Libanului, precum și schimbarea raportului de forțe între cele două grupări religioase din această țară (musulmani și creștini) în favoarea musulmanilor; iar pentru disidenții din Arabia Saudită, refuzul guvernului de a extinde participarea populației la viața politică, violările frecvente ale dreptu-

---

⁴⁵ Ziarul *Ziua*, 14 octombrie 2004, p. 5.

⁴⁶ Cf. Teodor Frunzeti, *op. cit.*, pp. 165-166.

rilor omului, corupția manifestată în rândul familiei regale și sprijinul nelimitat acordat acesteia de către SUA.

Între cauzele care favorizează apariția și dezvoltarea fenomenului terorist mai pot fi menționate⁴⁷: vidul de putere sau insuficienta structurare a instituțiilor ce au atribuții în prevenirea și combaterea fenomenelor infracționale grave; virulența tot mai crescută a unor fenomene infracționale (violența, crima organizată, traficul de droguri și de armament, migrația ilegală etc.) și interferarea tot mai acută a acestora cu activitatea teroristă; lipsa de coordonare la nivel global, zonal și regional a măsurilor antiteroriste necesare combaterii acestui flagel; destructurarea, reducerea sau desființarea unor forțe armate convenționale sau speciale aparținând în principal fostelor state socialiste, ceea ce a făcut ca unii specialiști din cadrul acestora să se pună în serviciul unor organizații și grupări teroriste.

În sfârșit, dar nu pe ultimul loc, se situează cauzele de natură politică: politica de dominație, expansiune și hegemonie, discriminare rasială și de apartheid; amestecul în treburile interne ale altor state, teroarea în masă, exodul forțat al populației; intensificarea activităților organizațiilor fasciste, neofasciste și extremiste; lipsa unor drepturi politice, economice și sociale, sărăcia, foametea, mizeria, frustrările de orice fel; birocrăția, corupția, influența grupurilor mafioate; traficul de droguri și contra-

---

⁴⁷ Cf. Lucian Stăncilă, Ion Burghelea, *Participarea Armatei României la combaterea terorismului*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005, p. 17.

banda cu armament, explozivi și materiale radioactive; rata mare a șomajului din unele țări etc.

Terorismul poate fi comis în diferite scopuri. Dacă actele individuale de terorism tind către obținerea unor anumite concesi, cum ar fi plata unor răscumpărări sau eliberarea unor prizonieri, atunci terorismul organizat poate să urmărească deliberat provocarea măsurilor de represiune, haos și violență, sperând că astfel va provoca autodistrugerea structurilor statale vizate.

Scopurile și obiectivele urmărite de teroriști sunt diferite, în funcție de tipologia acțiunilor și de natura organizațiilor acestora. Astfel, țintele predilecte ale terorismului statelor autoritare sunt membrii marcantă ai partidelor democratice, intelectualii, liberalii, conducătorii socialiști etc.

Țintele terorismului de dreapta sunt reprezentate de liderii de stânga, unii intelectuali sau trădătorii. Terorismul etnic și naționalist are drept victime membrii grupărilor politice de altă naționalitate aflate la putere, forțele de ordine sau cei care colaborează cu aceștia, inclusiv turiștii statelor ce au relații strânse cu puterea. Terorismul de stânga este întreprins împotriva aparatului de stat, funcționarilor guvernamentali, militarilor, polițiștilor, juriștilor, oamenilor de afaceri etc.

Indiferent de culoarea politică teroriștii urmăresc mediatizarea acțiunilor lor de către mass-media internațională, pentru a se realiza un impact deosebit asupra populației și guvernanților. Ei urmăresc să atragă atenția generală a publicului asupra scopurilor unor astfel de acte și să genereze o puternică reacție din partea acestuia. În acest sens,

Ulrike Meinhoff, întemeietoarea fostei organizații teroriste Baaden-Meinhoff, scria că „*atentatele nu sunt destinate doar să provoace teroare; ele au de asemenea drept scop să provoace o puternică reacție*”⁴⁸.

În esență, scopul actelor teroriste reprezintă paralizarea vieții sociale din spațiul respectiv prin: asasinarea unor personaje cheie în ierarhia statală oficială, din domeniul politic, militar-cultural sau a unor lideri de opinie marcanți; distrugerea (deteriorarea) unor edificii/instituții de valoare (simbol) pentru autoritatea statală și populația statului vizat; declanșarea unor comentarii/dezbateri la scară largă în mass-media; mediatizarea evenimentului; generarea unor negocieri politice sau constrângerea autorităților pentru a veni în întâmpinarea revendicărilor grupării teroriste; sporirea reputației și credibilității grupării teroriste.

Niciun act de violență individual sau de grup nu este comis fără un motiv oarecare. În spatele lui se află întotdeauna mai multe forțe care acționează, cauze sau interese.

Motivațiile acțiunilor teroriste acoperă o sferă largă de interese mergând de la cele politice și religioase până la cele de tip mafiot sau anarhist, în general, acestea acoperind trei categorii de motive: raționale, psihologice și culturale.

Când se vorbește de terorism, prima problemă care se ridică este aceea a elementului inten-

---

⁴⁸ Mircea Mureșan, Marcu Pleșanu, *Influența fenomenului terorist asupra sistemelor militare integrate*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005, p. 65.

țional sau moral. Preocupat de acest aspect, un specialist român, apreciază că: „*subiectul activ are conștiință – indiferent dacă acțiunea este comisă cu intenție directă sau indirectă – că fapta pe care o săvârșește va avea drept efect scopul pe care-l urmărește. Intenția reprezintă atitudinea psihică a autorului infracțiunii în raport cu acțiunea pe care o săvârșește*”⁴⁹.

Valorile culturale și religioase pot motiva, de asemenea, acțiunile teroriștilor într-o manieră cu totul deosebită. Se poate aminti în acest sens „*războiul caricaturilor profetului Mahomed*” apărute în unele ziare occidentale care a iscat o isterie și o revoltă în masă a musulmanilor din unele țări islamice. Un impact deosebit asupra terorismului pe baze culturale și religioase îl poate avea, în societățile în care oamenii se identifică în termenii apartenenței la un anumit grup sau există o dispoziție de sacrificiu, modul de viață general și particular al indivizilor care le compun.

---

⁴⁹ Ion Bodunescu, *Flagelul terorismului internațional*, Editura Militară, București, 1978, p. 31.

CAPITOLUL 2 ASIMETRIA ACȚIUNILOR TERORISTE LA ADREȘA SECURITĂȚII

Secolul XXI a debutat neașteptat, cu o violență ieșită din comun, prin atacurile teroriste asupra simbolurilor majore ale SUA provocând moartea a mii de civili și pagube materiale majore. Evenimentul a declanșat o furtună geopolitică, la scară mondială, ale cărei urmări afectează pe termen lung și în profunzime comunitatea internațională în ansamblul său. De altfel, acestea au fost urmate de alte atacuri teroriste la scară mai redusă, la fel de violente pe întreg globul pământesc, atât în țările occidentale dezvoltate, dar și în cele arabe din Orientul Mijlociu sau Îndepărtat.

Lumea continuă să fie puternic divizată și conflictuală, iar diferențele identitare pe criterii ideologice, etnice, culturale sau religioase sunt din ce în ce mai evidente având tendința de a provoca crize și de a trezi conflicte latente. În acest context, dacă perspectiva unui conflict major de amploare mondială rămâne extrem de redusă, atunci conflictele regionale, cele interne și mai ales acțiunile de natură teroristă, vor continua să rămână principalele amenințări la adresa păcii și securității internaționale.

Mediul de manifestare a amenințărilor teroriste

În contextul fenomenului de globalizare și în paralel cu procesele realizate în planul cooperării

internaționale se manifestă tot mai accentuat procese perturbatoare la adresa securității statelor între care fenomenul terorist ocupă un loc central. De altfel, în *Strategia de securitate națională a României* se arată că principalele riscuri și amenințări majore la adresa securității naționale sunt⁵⁰: terorismul internațional structurat; proliferarea armelor de distrugere în masă; conflictele regionale; criminalitatea transfrontalieră.

Atacurile teroriste ce au afectat importante regiuni ale lumii, începând cu SUA, acțiunile similare executate la Madrid, Londra, Istanbul, precum și cele care au avut loc în Orientul Apropiat, Caucaz, Asia Centrală și de Sud-Est dovedesc că terorismul, și îndeosebi cel de sorginte extremist-religioasă, structurat în rețele transfrontaliere, reprezintă amenințarea strategică cea mai gravă la adresa democrației și libertății, a vieții și proprietății.

Rețelele teroriste internaționale actuale beneficiază de tehnologie, transferuri bancare și mijloace de comunicații moderne, de infrastructura oferită de unele organizații etnico-religioase, precum și de sprijinul regimurilor corupte sau incapabile să guverneze democratic.

Caracterul deschis al societăților democratice moderne ca și cerințele globalizării determină ca, atât comunitatea internațională în ansamblu, cât și fiecare stat în parte să rămână vulnerabile în fața terorismului, aceasta reprezentând de fapt una din caracteristicile mediului de securitate internațional.

---

⁵⁰ Cf. *Strategia de securitate națională a României*, București, 2006, pp. 10-11.

În acest mediu se construiesc și dezvoltă ingenios și perfid strategii și organizații de distrugere a unor sisteme de valori, fie pentru a demonstra că există forțe distructive ce nu pot fi contracarate, fie pentru a înlocui aceste sisteme de valori cu opusul lor. În general, aceste acțiuni vin nu doar din tabăra nemulțumiților, a opozanților la democrație, a psihopaților și degradaților sociali, ci și din cea a unor ideologii exclusiviste și intolerante, a inflexibilității, absurdului și cultului violenței.

Departamentul de Stat al SUA a identificat la nivelul anului 2003 în mod sigur 36 de organizații teroriste internaționale și 38 de grupări teroriste active distribuite în toată lumea, îndeosebi în țările sărace și slab dezvoltate⁵¹. În 2014, există 59 de organizații teroriste internaționale, 6 dintre ele înființate numai în anul în curs (Ansar al-Shari'a în Benghazi, Ansar al-Shari'a în Darnah, Ansar al-Shari'a în Tunisia, Ansar Bayt al-Maqdis, al-Nusrah Front și Mujahidin Shura Council in the Environs of Jerusalem (MSC))⁵². Spre exemplu, rețeaua Al-Qaida era o organizație teroristă multinațională, cu ramificații și acțiuni în peste 60 de state ale lumii. Zonele greu accesibile din Afganistan, Pakistan sau alte state islamice asigură sanctuarele de bază ale membrilor rețelei, iar conturile din diferite bănci

---

⁵¹ U.S. Department of State, *USA: State Department names 36 groups as foreign terrorist organizations*, 2 mai 2003, disponibil online la: http://www.terrorisme.net/p/article_44.shtml, accesat în 31.10.2014, orele 15.40.

⁵² US Department of State, *Foreign Terrorist Organizations*, disponibil online la: <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>, accesat la 31.10.2014, ora 13.20.

internaționale servesc la finanțarea acțiunilor întreprinse. Acțiunile organizației la nivel global sunt conduse și coordonate prin intermediul tehnologiei de vârf din domeniul comunicațiilor (telefoane celulare, sateliți, e-mail-uri criptate, Internet, video casete și CD-uri, televiziuni private etc.).

La 1 ianuarie 2014, așa cum se arată în harta de mai jos de către Centrul SUA Național al Contraterorismului în *Calendarul pentru anul în curs* (în topul celor mai active organizații teroriste se numărau⁵³: AQAP (Al-Qaida din Peninsula Arabă), ISIL (Al-Qaida din Iran/ Statul Islamic al Irakului și Levantului), AQIM (Al-Qaida din Teritoriile Maghrebului Islamic), Terorismul din nordul și vestul Africii, Al-Shabaab, Boko Haram, LRA (Armata de Rezistență a Lordului), Hezbollah etc.

---

⁵³ Counterterrorism 2014 Calendar, *Interactive Map*, 1 ianuarie 2014, disponibil online la: <http://www.nctc.gov/site/map/>, accesat la 31.10.2014, ora 14.50.

Oriental Apropiat și cel Mijlociu par a fi de mult timp cele mai active și periculoase zone și, totodată, surse de terorism ale lumii în care ținta predilectă o constituie cetățenii, bunurile și interesele SUA și ale aliaților săi participanți la coaliția antiteroristă, inclusiv ale Israelului⁵⁴. Ultimele evenimente au scos în evidență faptul că predomină răpirile, sechestrările, amenințările și chiar uciderile de persoane nevinovate, exploziile cu mașini capcană în locuri aglomerate și atacurile sinucigașe. Există și alte zone cu activitate teroristă intensă precum Algeria, Libia, Siria, Libanul și Iranul. În Cecenia și statele învecinate din zona Caucazului, devastate, după războaiele cu Rusia, terorismul este utilizat de diverse clanuri prin luarea de ostatici în scopul solicitării unor revendicări politice sau răscumpărării acestora.

Terorismul este prezent și în alte regiuni geografice ale lumii precum America Latină, în special sub forma gherilelor urbane animate de doctrine politice de extremă stângă (Organizația Tupac Amaru în Chile), dar și în unele state musulmane din Asia (India, Indonezia etc.).

În Europa, terorismul este mai activ în Spania și Irlanda de Nord prin prezența unor organizații extremiste, separatiste, cu caracter revendicativ-politic precum Organizația bască ETA și, respectiv, Armata Republicană Nord-Irlandeză (IRA). În țările balcanice (Bosnia și Herțegovina, Kosovo etc.) acțiunile teroriste s-au diminuat ca număr și au scăzut semnificativ în intensitate în ul-

---

⁵⁴ Cf. Teodor Frunzeti, *op. cit.*, p. 160.

timii ani ca urmare a prezenței active și eficiente a forțelor NATO, ONU și UE de menținere a păcii. Sporadic, unele acțiuni teroriste se manifestă în Italia, Grecia și au început să se înmulțească în Turcia.

Din fericire până acum, în România, organizațiile teroriste active au fost, fără excepție, străine, infiltrate mai mult sau mai puțin legal și care și-au focalizat acțiunile împotriva propriilor conaționali, ori a intereselor celor pe care aceste organizații îi consideră inamici tradiționali. Așa a fost cazul atentatului săvârșit în 1991 împotriva ambasadorului Indiei la București (nereușit) pus la cale de o grupare teroristă sikh.

Toate aceste evenimente, fapte, cifre și date de ordin geografic și statistic, coroborate cu gama largă a amenințărilor și acțiunilor teroriste desfășurate în întreaga lume, caracterizează fragilitatea mediului de securitate internațional și atestă faptul că în lume există condiții propice de dezvoltare și manifestare a fenomenului terorist. În acest mediu complex și divers apar, se dezvoltă și acționează entități teroriste diverse.

Forme, metode și procedee de acțiune teroristă

În ciuda diversității de interese, a convingerilor politice și religioase, dar și a forței și tăriei pe care se bazează, organizațiile teroriste au, de regulă, o structură de bază care constă în următoarele

elemente: condiții fundamentale, mediul internațional, state, organizare internă și conducere⁵⁵.

La baza apariției și existenței organizațiilor teroriste stau *condiții fundamentale*, precum: sărăcia, corupția, conflictele religioase și etnice etc. care creează bune oportunități pentru a fi exploatate de către teroriști. Unele dintre acestea sunt reale, altele sunt fabricate artificial. Teroriștii folosesc aceste condiții pentru a-și justifica atacurile și a-și extinde aria de acțiune. Exploatând condițiile prezentate, organizațiile teroriste angajează ucigași plătiți sau mercenari, indiferent de naționalitatea lor.

Mediul internațional definește granițele în interiorul cărora organizațiile teroriste activează și își desfășoară acțiunile. Ca urmare a libertății de circulație și a tot mai multor granițe deschise, acest mediu favorizează accesul teroriștilor la elemente de infrastructură (adăposturi, baze de antrenament etc.), capacități și elemente de sprijin pe teritorii și zone cât mai întinse. Pe lângă acest fapt, mediul internațional actual a favorizat apariția și dezvoltarea în diferite zone ale lumii a crimei organizate, traficului de droguri și contrabandei cu armament, activități care sunt complementare terorismului. De asemenea, unele grupări teroriste sau de mercenari anonimi pot fi angajate de anumite guverne pentru a le îndeplini ilegal misiuni murdare conform intereselor pe care le au, iar dacă lucrurile iau o întorsătură proastă, aceste guverne pot cu ușurință să nege orice fel de implicare în acțiunile respective.

---

⁵⁵ Cf. *The Strategy of U.S.A. for combating international terrorism*, Washington, 2003, p. 5.

Teroriștii au nevoie de baze sigure de pe care să opereze. Fie din ignoranță, inabilitate politică sau cu intenție, câteva *state* din lume încă mai oferă sprijin teroriștilor, atât din punct de vedere fizic (ascunzători secreți, terenuri și baze de antrenament etc.), cât și virtual (sisteme de comunicații, rețele financiare, frecvențe și spații de emisie etc.). Odată înrădăcinată într-un mediu sigur, organizația teroristă poate începe să se întărească și să se extindă.

În cadrul *structurii organizatorice interne*, relațiile de funcționare între membrii ei și resursele de care dispun determină capacitățile grupării și obiectivele sale. În anumite cazuri, unele organizații teroriste recrutează, temporar, în structurile lor, membri din țările unde operează. În asemenea cazuri sunt folosite mecanisme legale pentru a ascunde motivul real al angajării acestora astfel încât teroriștii să pară a fi mercenari străini. În cea mai mare parte, structura organizațiilor teroriste este una transnațională. Grupuri de teroriști cu obiective precise dintr-o țară pot sprijini activ, direct sau indirect, alte grupuri de la mii de kilometri distanță.

În opinia specialiștilor americani se evidențiază trei niveluri la care operează rețelele teroriste actuale, în funcție de mărimea, forța, suportul logistic și financiar de care dispun. La primul nivel, cel mai de jos, acționează acele organizații teroriste care operează, de regulă, într-o singură țară. Obiectivele lor sunt limitate ca suprafață, dar, în mediul actual, pot avea consecințe internaționale. La nivelul următor sunt acele organizații care acționează regional. Aria de responsabilitate și acțiunile acestora transcend cel puțin două-trei frontiere internaționale.

La nivelul de vârf operează organizațiile teroriste cu obiective globale. Acțiunile acestora se întind pe două-trei continente sau chiar la scară mondială.

Aceste trei tipuri de organizații sunt strâns legate între ele prin, cel puțin, două căi. Mai întâi, acestea pot coopera direct prin schimb de informații, personal, experiență, acces la fonduri, resurse și baze de antrenament comune. În al doilea rând, ele se sprijină reciproc prin mijloace indirecte cum ar fi promovarea aceleași ideologii și realizarea unei imagini favorabile în media internațională, pentru justificarea cauzei pentru care luptă.

În vârful structurii se află *conducerea* organizației care stabilește strategia generală și direcțiile de acțiune ce leagă toate elementele enumerate mai sus. Conducerea are o importanță capitală, ea fiind inima organizației. Pierderea conducerii poate cauza intrarea în colaps a organizației. Unele grupări sunt mai conciliante și promovează imediat o nouă conducere, dacă cea existentă a căzut sau a eșuat. Alte organizații au adoptat o mai mare descentralizare cu o rețea largă de celule autonome.

Recrutarea teroriștilor în cadrul structurilor de bază se face, de regulă, de la vârste fragede, iar instruirea lor se realizează pe bază de programe care diferă de la o grupare la alta, dar care au câteva caracteristici comune⁵⁶: prevăd mânăuirea cu îndemânare a armelor ușoare, a celor albe, dar și a celor sofisticate; învățarea și antrenarea în proiectarea, confecționarea și utilizarea diferitelor tipuri de

---

⁵⁶ Cf. Vasile Simileanu, *Radiografia terorismului*, Editura Top Form, București, 2003, p. 41.

încărcături explozive; pregătirea în domeniul culegerii și analizei informațiilor, interceptării comunicațiilor, criptării și decriptării mesajelor etc.

Acțiunile teroriste fundamentate religios sunt executate, în general, de persoane tinere (majoritatea acestora au sub treizeci de ani) recrutate din mediile sărace. De exemplu, familiile tinerilor palestinieni decedați pe timpul executării actelor teroriste primesc sume mari de bani ce le asigură bunăstarea chiar dacă încalcă legile sfinte ale Coranului. Într-o altă lucrare de specialitate se arată că „*un mercenar cecen primea câte 800 \$ pentru uciderea fiecărui ofițer rus, 600 \$ pentru omorârea unui soldat rus și 1.200 \$ pentru distrugerea unui tanc sau alt tip de mașină blindată aparținând trupelor rusești care acționau pe teritoriul Ceceniei*”⁵⁷.

Deși există tendința de a aprecia că fiecare grup terorist are propriul său *modus operandi* studierea post-operativă a atacurilor teroriste din întreaga lume, de către compartimentele de analiză din cadrul diferitelor agenții și instituții de specialitate, a evidențiat că acestea au anumite puncte comune. Cronologic, în linii mari, au fost identificate următoarele faze (etape) ale pregătirii și desfășurării unei acțiuni teroriste: selectarea țintei (obiectivului); culegerea de informații despre țintă; planificarea acțiunii; atacul propriu-zis; exploatarea efectelor acțiunii.

---

⁵⁷ Timothy L. Thomas, „The Battle for Grozny”, in *Low Intensity Conflict and Low Enforcement*, vol. 5, London, 1996, p. 415.

Selectarea țintei constă în alegerea țintei atacului (stabilirea obiectivului) de către gruparea teroristă sau individ. Ținta poate fi o persoană (de regulă, exponent al statului vizat: om politic, ministru, ambasador, militar etc.) sau un obiectiv (ambasadă, sediu de minister, secție de poliție, școală, spital, cazarmă militară etc.). Obiectivul urmărit în selectarea victimei este acela de a produce rezultate maxime cu riscuri minime. Grupurile teroriste sau criminale preferă, de regulă, să aleagă ținte simbol sau locurile cele mai proeminente, dar, în același timp, dispun de cel mai slab sau vulnerabil sistem de securitate. Locul unde se va comite atacul (atentatul) este teritoriul considerat de către teroriști ca ilustrând cel mai bine adevărurile ideilor care-i călăuzesc pe membrii grupării. Locul acțiunii are legătură cu ținta, marea majoritate a atentatelor teroriste planificându-se în locuri publice cu aflux mare de populație (piețe, locuri și obiective turistice, teatre, stații de metrou, instituții de învățământ, sedii politico-administrative și sociale etc.) ușor de mediatizat.

Culegerea de informații despre țintă se realizează după ce liderul grupării sau, după caz, teroristul individual și-a selectat victima. Informațiile se pot obține pe căi nelegitime (folosirea unui informator necunoscut infiltrat în anturajul țintei) sau prin mijloace legitime (sursele publice de informare: mass-media, cărțile de telefon, Internet-ul etc.).

Planificarea operației este o etapă foarte importantă în pregătirea atacului terorist. Pe timpul acestei faze atentatorul va întocmi în detaliu planul de atac ținând cont de următoarele elemente: alegerea timpului, locului și condițiilor favorabile acți-

unii; elementul de surprindere a țintei și de evitare a surprinderii din partea acesteia; resursele necesare (bani, vehicule, acte de identitate false, arme și muniții etc.); locuri de refugiu și adăpost; itinerarii de deplasare, posibilități de mascare etc.

Atacul propriu-zis reprezintă punerea în aplicare a planului de acțiune. De multe ori s-a constatat că anumite grupări fac repetiții sau simulări cu câteva zile înaintea atacului propriu-zis. Inițierea fazei de atac include, de regulă, etapa de identificare a țintei. Sarcina principală a persoanei responsabile cu identificarea este aceea de a verifica dacă ținta se află în locul prevăzut sau se deplasează pe itinerarul respectiv și de a transmite semnalul echipei de atac pentru ca aceasta să pornească acțiunea sau, dimpotrivă, să renunțe la executarea ei. Fuga de la locul atacului se realizează în mod ordonat și discret, fără a atrage atenția autorităților însărcinate cu paza și securitatea victimei. Încă din faza de planificare teroriștii își prevăd și stabilesc trasee de retragere și locuri de refugiu de bază și de rezervă.

Exploatarea efectelor acțiunii se realizează cel mai frecvent prin mediatizarea foarte largă a evenimentului folosind tehnici și metode diverse. În urma atentatelor sau altor tipuri de acțiuni teroriste de amploare, aceștia pregătesc și realizează în mod voit o publicitate cât mai mare pentru a da impresia că sunt o forță puternică, de temut, față de care nu ar trebui sau nu ai putea să i te împotrivești. Organizațiile teroriste urmăresc, de regulă, patru obiective principale atunci când folosesc televiziunea, ra-

dioul sau presa scrisă⁵⁸: să facă propagandă unui eveniment terorist, contribuind astfel la amplificarea stărilor de panică și teamă în rândul grupului țintă; să mobilizeze un sprijin cât mai mare pentru cauza lor în rândul populației și opiniei publice internaționale; să contribuie la zădărnicierea și subminarea reacției guvernelor și forțelor de securitate; să determine creșterea recrutărilor și a fondurilor.

În foarte multe din cazurile de răpiri, deturări de avioane, atacuri cu bombe etc., televiziunile au acordat acestor evenimente între 1/3 și 2/3 din totalul spațiilor de știri, acest lucru ducând la o publicitate gratuită făcută teroriștilor, dar și la revendicări și cereri cât mai scumpe ale acestora.

Totodată, televiziunile, în goana lor pentru audiență, oferind spațiu cât mai mult evenimentului, creează în rândul populației o stare de neliniște, multe persoane identificându-se cu ostaticii. Astfel, se creează o presiune imensă asupra guvernelor, care sunt obligate să facă toate eforturile posibile pentru eliberarea ostaticilor. De asemenea, aducerea exagerată în fața televizoarelor a membrilor familiilor ostaticilor, care inevitabil își exprimă durerea și supărările lor, constituie un atu pentru teroriști. De aceea, cele mai multe guverne ale lumii au adoptat în politica lor (în ceea ce privește negocierea cu teroriștii) să nu facă niciun fel de concesii, încercând astfel să nu dea nicio speranță

---

⁵⁸ Cf. Mr. Renato Nadolu, *Terorismul și mass-media*, în Gândirea Mitirată Românească nr. 6/2005, Statul Major General, p. 57.

de reușită acțiunii teroriste, dar și să limiteze creșterea numărului unor astfel de evenimente⁵⁹.

Desigur că cele prezentate corespund cel mai elocvent modelului clasic de planificare și desfășurare a unei acțiuni teroriste. În epoca actuală, constatăm că dezvoltarea tehnologică își pune amprenta asupra modului de desfășurare a unor atentate teroriste care par să nu mai respecte cele cinci faze ale unei așa-zise acțiuni clasice (atentatele cu avioane-bombă, precum și cele sinucigașe). Oricum și în acest caz etapele de selectare a obiectivului (țintei), de planificare a acțiunii și de mediatizare a evenimentului sunt evidente.

Pentru atingerea obiectivelor propuse, organizațiile și grupările teroriste apelează la o mare varietate de forme și procedee de acțiune, fiecare cu caracteristici proprii. Statisticile ultimilor treizeci de ani demonstrează că aproape 95% dintre acțiunile teroriste înregistrate în întreaga lume se încadrează în următoarele tactici (procedee) de bază: atentate cu bombe, asasinate, atacuri armate, răpiri, deturări și luări de ostatici. Orice altă acțiune teroristă nu este în ultimă instanță decât o variantă a celor prezentate mai sus. Totuși, varietatea metodelor și procedeele folosite în acțiunile teroriste determină creșterea de la an la an a actelor teroriste și a pericolozității acestora.

Unii autori, ne oferă prin lucrările lor posibilitatea de a înțelege și delimita formele și metodele de acțiune teroristă spunând că: „*trebuie să*

---

⁵⁹ Cf. Lucian Stăncilă, Ioan Burghelea, Vicu-Sorin Melicianu, *Teroriștii cu laptop*, Editura Moroșan, București, 2011, p. 58.

învederăm și o altă categorie de acte integrându-le în noțiunea de terorism și anume distrugerea de bunuri publice sau particulare de valoare, acte care stau la originea incendiilor, exploziilor, inundațiilor, accidentelor de cale ferată, în aer și pe mare etc. Alteori terorismul poate îmbrăca forma unor atacuri executate de bande armate ce acționează de la o bază dintr-un anumit stat în timpul cărora persoanele și bunurile sunt atacate fără alegere prin rafale de arme automate, plantare de mine și bombe, organizare de ambuscade, luare de ostatici etc.”⁶⁰.

Principalele forme de manifestare a terorismului la începutul acestui mileniu sunt: terorismul etnic, religios, informațional, economic, politic, psihologic, infrațional, genetic, spațial, de tip gherilă, *ciber-terorism* etc.⁶¹.

Din analiza unor evenimente (situații) reale, rezultă că metodele de acțiune cele mai des folosite în realizarea actelor teroriste sunt: acțiunea directă, acțiunea acoperită și acțiunea indirectă. Utilizarea uneia sau alteia dintre cele trei metode are la bază o diversitate de factori ce țin de obiectivele urmărite, de capacitățile și structura organizației, de logistica avută la dispoziție, de mediul în care se execută acțiunea și altele.

Acțiunea directă constă în atacul armat deschis asupra țintei vizate în scopul ocupării obiec-

---

⁶⁰ Ion Bodunescu, *Terorismul, fenomen global*, Editura Odeon, București, 1997, p. 82.

⁶¹ Mircea Mureșan, Gheorghe Văduva, *Războiul viitorului, viitorul războiului*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004, pp. 453-454.

tivului (cu sau fără luare de ostatici), capturării, răpirii sau nimicirii unor persoane, creării de panică, derută și groază în rândul populației. În raport cu scopul acțiunii, natura obiectivului vizat, condițiile concrete existente în zonă și alte elemente de ordin tactic, sociologic și psihologic, acțiunea directă face uz de o serie de *procedee de acțiune* între care cele mai frecvente sunt: atentatul (asasinare, răpiri, sechestrări de persoane, agresare psihică etc.); atacul asupra unor obiective fixe (distrugerea, degradarea, ocuparea prin forță); atacul asupra unor obiective mobile (deturnarea unor mijloace de transport sau distrugerea acestora).

Atentatul reprezintă unul dintre principalele procedee de acțiune folosite de teroriști și se adoptă în scopul suprimării fizice a unor personalități marcante care prin activitatea lor au afectat interesele grupării teroriste. De regulă, țintele acestor acțiuni sunt: șefi de state și de guverne, diplomați, înalți demnitari și personalități politice, oameni de afaceri, comandanți militari etc. Ca modalități concrete de executare a acțiunilor asupra personalităților vizate, elementele teroriste folosesc: asasinatul, răpirea de persoane, sechestrarea (luarea de ostatici).

Răpirea de persoane se realizează în vederea amenințării unor grupuri de interese (social-politice sau economice), guvernelor sau autorităților statului cărora li se impune satisfacerea unor revendicări de ordin politic, economic, juridic sau militar solicitate de către grupările teroriste respective.

Pe 17 decembrie 1981, gl. bg. James Lee Dozier, adjunctul șefului de stat major al Comandamentului de Sud al NATO a fost răpit din apartamentul său din Verona (Italia) de către membri ai

organizației Brigăzile Roșii. El a fost eliberat după 42 de zile de forțele speciale italiene în cooperare cu membri ai serviciilor secrete CIA și Interpol. Cele mai recente, sunt răpirile de ziariști sau cetățeni occidentali aflați în Irak, Afganistan și în alte zone ale lumii, de unele grupări teroriste ce revendică retragerea forțelor militare ale statelor respective din aceste zone și ieșirea din coaliția antiteroristă.

Sechestrarea de persoane (luarea de ostatici) este strâns legată de răpire. Pe lângă revendicările politice, teroriștii mai pot solicita răscumpărarea ostaticilor pe sume mari de bani dacă aceștia sunt oameni de afaceri sau persoane bogate.

În ultima perioadă, teroriștii au început să răpească victime civile, „*de obicei angajați străini, în special pe cei din sectorul petrolifer și minier, lucrători umanitari, jurnaliști, turiști și expatriați pentru răscumpărări*”⁶². S-au înmulțit cazurile în care teroriștii și-au ucis victimele răpirilor, atunci când nu le-au fost îndeplinite cerințele.

Asasinatul reprezintă o tactică teroristă de impact, în general mai puțin utilizată decât altele, și vizează uciderea unor personalități publice sau indivizi reprezentativi din mediul politic, economic, militar, religios etc.

Asasinatul este cea mai odioasă crimă săvârșită de teroriști, având rolul de a da exemplu a ceea ce vor putea să facă în viitor. Printre zecile de personalități asasinate în ultimele decenii se numără: regele Iordaniei, Abdullah Ibn Hussein (adversar

---

⁶² *Kidnapping Threat Worldwide*, disponibil online la: <http://www.smartraveller.gov.au/zw-cgi/view/travelbulletins/Kidnapping>, accesat la data de 25.10.2014, orele 16.45.

înverșunat al politicii coloniale britanice în Orientul Apropiat – a fost asasinat pe 20 iulie 1951 într-o moschee); președintele Republicii Panama, Jose Antonio Remon (asasinat în 1955 în timp ce asista la o cursă de cai), președintele Republicii Nicaragua, Anastazia Somoza (împușcat de un naționalist în 1956); președintele SUA, John Fitzgerald Kennedy (împușcat la Dallas pe 22 noiembrie 1963 de Lee Harvey Oswald); președintele Egiptului, Anwar El Sadat (împușcat la Cairo în timpul unei parade militare în toamna anului 1981 de membrii unui comando aparținând Jihad-ului Islamic Egiptean), președintele Republicii Chile, Salvador Allende (ucis pe 11 septembrie 1973 în timpul unei lovituri de stat); primul ministru iordanian, Hassan Madjali (ucis de o bombă pe 28 iunie 1960 într-un atentat care-l viza pe regele Hussein); primul ministru spaniol, Luis Carerro Blanco (automobilul său a fost aruncat în aer cu trei mine antitanc la, 20 decembrie 1973, de către membri ai ETA); primul ministru al Italiei, Aldo Moro (răpit la 16 martie 1978 în plin centrul Romei de un grup de teroriști aparținând Brigăzilor Roșii, cadavrul său fiind găsit pe 9 mai într-un automobil); primul ministru al Suediei, Olöf Palme (împușcat de un individ rămas necunoscut la 26 februarie 1986 în timp ce ieșea dintr-un cinematograf); premierii Indiei, Indira Ghandi și, respectiv, Rajiv Ghandi (uciși cu focuri de armă în 1984); primul ministru al Israelului, Yitzhak Rabin (împușcat la Tel Aviv pe 14 noiembrie 1995 în timpul unui miting de pace de Ygal Amir, membru al grupării de extremă dreapta Eyal) etc.

Atentatul prin atac armat direct și prin surprindere este un procedeu violent adoptat în scopul

suprimării fizice a persoanei vizate. În acest context se înscriu: tentativa de asasinare a președintelui Egiptului, Hosni Mubarak, pe 26 mai 1995 la Adis Abeba, în cadrul unei ambuscade asupra coloanei oficiale, pusă la cale de un grup de teroriști ai organizației Jihadul Islamic Egiptean; tentativa de ucidere a președintelui Franței, Charles de Gaulle, de către un asasin profesionist angajat de OAS (*Organization de l'Armée Secrète*); rănirea, la 13 mai 1981, a Papei Ioan Paul al II-lea cu trei gloanțe în Piața San Pietro din Roma de către teroristul turc Mehmet Ali Aga.

Atacul asupra unor obiective fixe cu foc, combinat cu acțiuni rapide și prin surprindere asupra elementelor sistemului de securitate, cuprinde: atacul în forță pe una sau mai multe direcții și, respectiv, atacul legendat. Primul aspect vizează apropierea în ascuns de obiectiv și desfășurarea rapidă a comando-ului terorist, pătrunderea în obiectiv, neutralizarea sistemului de protecție, ocuparea obiectivului, luarea de ostatici și începerea negocierilor pentru satisfacerea cererilor ultimative.

Pe 30 aprilie 1986, un comando terorist a ocupat ambasada iraniană din Londra, luând 26 de ostatici. Teroriștii au solicitat eliberarea a 91 de persoane, aflate în închisori din Iran, amenințând cu uciderea ostaticilor și aruncarea în aer a clădirii.

Acțiunea a fost foarte bine pregătită, rapidă (a durat doar unsprezece minute) și deosebit de eficientă ca urmare a folosirii unor elemente de surprindere: aruncarea în aer a ferestrelor imobilului, utilizarea de grenade și gaze lacrimogene. Intervenția în forță a echipelor R.22 SAS (specializat în contraterorism) după șase zile de asediu s-a soldat cu eliberarea ostaticilor și uciderea a cinci din cei șase teroriști.

Acțiuni similare mai recente s-au înregistrat la Teatrul Mare de Stat din Moscova de către un grup terorist cecen și la școala din Beslan (Federația Rusă) unde ostaticii au fost copii și unde încercarea de eliberare de forțele speciale ruse a fost un eșec.

Atacul legendat se bazează pe pătrunderea „legală” în obiectivul vizat (utilizându-se legende plauzibile) și se continuă cu amenințarea cu armele, sechestrarea de persoane și solicitarea de revendicări. Pe 24 decembrie 1994, patru teroriști aparținând Grupului Islamic Armat (GIA) au pătruns pe aeroportul din Alger fiind deghizați în uniforme personale ale aeroportului și au luat ostatici membrii echipajului unui avion ce urma să decoleze, precum și un număr de 227 de pasageri aflați în aeronavă. După 48 de ore ostaticii au fost eliberați de către o unitate contrateroristă franceză, în urma acțiunii înregistrându-se și victime.

Atacul obiectivelor mobile (deturnarea) presupune capturarea unui mijloc de transport și schimbarea direcției de deplasare a acestuia sub amenințare. Deturnarea se execută de obicei asupra aeronavelor, ori navelor maritime și mai puțin asupra mijloacelor de transport rutiere și feroviare.

Dintre toate mijloacele mobile, avionul a constituit ținta predilectă a deturnărilor. În acest caz, acțiunea se declanșează imediat după decolarea aeronavei, când echipajul de bord este ocupat cu executarea manevrelor de zbor, iar pasagerii sunt legați cu centurile de siguranță. Cel mai elocvent exemplu în acest sens îl reprezintă deturnarea aproape concomitentă a celor patru aeronave civile americane, în ziua de 11 septembrie 2001, din care două au lovit turnurile WTC și unul Pentagonul.

Acțiunea acoperită cuprinde asasinarea unor persoane, distrugerea sau incendierea unor obiective (imobile) prin diverse metode și procedee precum: expedierea/înmânarea unor obiecte explozive (plicuri, colete, buchete de flori, cadouri diverse) prin poșta obișnuită, curieri, persoane deghizate etc.; plasarea de încărcături explozive în locuri sau obiective alese din timp în scopul producerii de asasinat, distrugerii, incendii etc. (pe 26 februarie 1993 un camion încărcat cu material exploziv a fost plasat și detonat în subsolul unuia din cele două turnuri ale WTC din New York omorând șase persoane și rănind alte 1.042; pe 7 august 1998 un camion capcană a explodat în fața ambasadei SUA din Nairobi – Kenya – ucigând 291 de persoane și rănind alte aproximativ 5.000); lansarea manuală sau cu ajutorul mijloacelor tehnice reactive a unor încărcături explozive atunci când nu este posibilă apropierea de obiectivul vizat (în iulie 1996 un avion Boeing – 747 al Companiei Trans World America a fost doborât de o rachetă aer-sol lansată de persoane necunoscute, incidentul soldându-se cu moartea a 230 de persoane).

Acțiunea indirectă (psihologică) ca formă de luptă teroristă vizează distrugerea echilibrului psihologic și diminuarea capacității de rezistență psihică la nivelul persoanelor, grupurilor de interese și chiar a națiunilor. Procedeele cele mai des întâlnite în acțiunile teroriste indirecte sunt: amenințările prin telefon sau scrisori anonime la adresa personală sau a familiei; lansarea de alarme false prin mass-media sau telefoane anonime care anunță iminența producerii unui atentat terorist; amenințarea cu folosirea mijloacelor radioactive, chimice și bio-

logice. În săptămânile următoare atacurilor de la WTC s-au înregistrat mii de alarme false referitoare la posibile atacuri cu agenți chimici și bacteriologici, care au generat o adevărată psihoză în rândul populației.

Recentele exemple din Kashmir, Kosovo, Daghestan, Irak și Afganistan ne indică faptul că în atenția unor grupări teroriste se găsesc și obiective militare (aerodromuri, poduri, depozite speciale, comandamente, centre de comunicații, baze militare și structuri dislocate în teatrele de operații, militari aflați în misiuni izolate).

Desigur că mai pot fi enumerate și alte procedee de acțiune teroristă precum: sabotajele, incendierea premeditată, distrugerea mediului înconjurător, virusarea tehnicii de calcul, răspândirea drogurilor etc. Pe lângă dezvoltarea formelor și metodelor folosite de teroriști, în egală măsură s-au diversificat și au sporit, în ultimii ani și mijloacele folosite în acțiunile teroriste.

Adoptarea de către teroriști a uneia sau alteia dintre aceste metode și procedee de acțiune depinde și de categoriile de mijloace de care aceștia dispun pentru lovirea țintelor, acestea fiind⁶³: mijloace utilizate împotriva factorului uman (armament militar, arme albe, mijloace letale sau vătămătoare biologice, chimice și radioactive etc.); mijloace vătămătoare psihic (substanțe chimice și biologice neletale, produse toxice, droguri, substanțe incendiare

---

⁶³ Cf. *Strategia națională de prevenire și combatere a terorismului*, SRI, București, 2002, p. 14.

etc.); mijloace distructive împotriva factorilor materiali (explozivi, substanțe incendiare, bombe etc.).

CAPITOLUL 3

INTERNAȚIONALIZAREA TERORISMULUI. SURSE ȘI RESURSE

Într-o lume globalizată, sporește exponențial rolul noilor tehnologii cu avantajele dar și consecințele lor nedorite: „Perfecționarea senzațională pe care tehnologia a cunoscut-o în secolul XX, precum și revoluția în domeniul comunicațiilor pe lângă multitudinea de efecte benefice pe care au avut-o, a contribuit și la sporirea capabilităților și posibilităților de comunicare și coordonare a teroriștilor”⁶⁴.

În acest context, printre fenomenele care determină caracteristicile actuale ale terorismului se pot enumera: accentuarea și diversificarea procesului de globalizare, pe de o parte, concomitent cu proliferarea spiritului identitar și a strategiilor antiglobalizare, pe de altă parte; dezvoltarea parteneriatelor între diferiți actori geopolitici în vederea realizării unui mediu de securitate specific perioadei de tranziție de la societatea de tip industrial și post-industrial la cea informațională, care să le permită accesul mai ușor la resurse și gestionarea corectă a crizelor și conflictelor și diversificarea tipurilor de amenințări asimetrice care necesită abordarea comună a celor afectați; creșterea decalajelor între țările bogate și cele sărace, adâncirea și lărgirea faliilor între civilizații.

---

⁶⁴ Cf. *Strategia națională de prevenire și combatere a terorismului*, SRI, București, 2002, p. 2.

Caracteristici ale terorismului în mediul globalizat

Terorismul se adaptează la fenomenul globalizării hibridizându-și formele, metodele și procedeele de acțiune. Acest fapt denotă din modalitățile în care teroriștii exploatează în acte și fapte consecințele negative directe și indirecte ale globalizării și slăbiciunile mediului tot mai globalizat: interdependențele create între state și permeabilizarea granițelor acestora; de efectul de rețea indus prin tehnologiile și mijloacele de comunicații și informatice avansate care le permit transmiterea mesajelor și promovarea ideologiilor proprii în mediul virtual global; strategii moderne de management al resurselor și marketing; faliile strategice generate de globalizare punând accent și exploatând în politicile duse antitezele noului mediu dinamic și complex creat.

În accepțiunea unor autori⁶⁵, *efectul de falie* este un produs al decalajelor tot mai mari dintre lumea săracă și cea bogată, al rupturilor categorice dintre fundamentalismul religios și marile religii, dintre cultura de piață și cultura universală, dintre economia subterană și economia normală, dintre ordinea social – economică și criminalitatea socială, economică și financiară, pe fondul creșterii anomiei sociale; extinderea Alianței Nord-Atlantice și a UE, consolidarea uniunii euroatlantice, proiectarea și construirea treptată a unei entități euroasiatice și dezvoltarea în paralel și în opoziție cu această ten-

---

⁶⁵ *Ibidem*, p. 483.

dință a unor strategii identitare, zonale și civilizaționale, a unor manifestări etnice, religioase și separatiste tot mai evidente; creșterea rolului *high tech* și *IT* concomitent cu adâncirea decalajelor tehnologice dintre țările dezvoltate și cele subdezvoltate.

Caracteristicile principale ale terorismului contemporan sub impactul globalizării nu diferă esențial de cele ale terorismului tradițional din toate timpurile, dar sunt mult mai acute, vizibile, presante și cunoscute. Ele sunt într-un fel diametral opuse caracteristicilor societății democratice moderne și simetrice cu acestea prin natura faptului că strategiile și tacticile folosite de teroriști fac parte din sfera asimetriei ingenioase, violente, crude, răzbunătoare, surprinzătoare și reci. În mod sintetic, considerăm că aceste caracteristici sunt cele enumerate⁶⁶:

- dezvoltarea rețelelor teroriste transfrontaliere pe fondul extinderii fenomenului de globalizare concomitent cu concertarea și coordonarea tot mai evidentă a acțiunilor și reacțiilor împotriva sistemelor economice și sociale puternice, ca și împotriva marilor entități și identități politice, sociale, culturale și militare;

- trecerea de la terorismul infrațional la cel ideologic și fundamentalist și proliferarea amenințărilor în raport direct cu vulnerabilitățile dintre societatea veche și noul tip de societate într-un mediu din ce în ce mai globalizat, concentrat, integrat;

---

⁶⁶ Mircea Mureșan, Gheorghe Văduva, *Războiul viitorului, viitorul războiului*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004, pp. 450-451.

- dezvoltarea unor organizații și rețele teroriste în zonele de falie aflate la granița sferelor de influență ale centrelor de putere;

- apariția și proliferarea terorismului îndeosebi în regiunile (zonele, țările) sărace și corupte în care domină haosul și anarhia;

- amploarea generalizată a tipurilor de terorism etnic și fundamentalist religios ce au locații flexibile cu predilecție în zone din Orientul Apropiat, Orientul Mijlociu și Asia de Sud-Est și care vizează îndeosebi centrele de putere euro-atlantică, Rusia, India și China;

- accentuarea terorismului ideologic îndreptat îndeosebi împotriva procesului de integrare regională a unor zone de pe glob (Uniunea Europeană, Asia de Sud-Est, Asia – Pacific etc.), ca urmare a fenomenului de globalizare;

- creșterea pericolului folosirii de către teroriști, la nivel global, a armelor de distrugere în masă, îndeosebi a agenților chimici și biologici;

- proliferarea la nivel global a migrației și a traficului de droguri favorizează apariția și dezvoltarea formelor de terorism (mai ales în regiuni precum: Asia de Sud-Est, Balcani, Caucaz, Asia Centrală, Afganistan, Marea Neagră);

- acutizarea, în plan global, a conflictelor dintre religii reliefat de includerea în seria țintelor strategice vizate de atacuri teroriste a unor valori și obiective culturale și spirituale de altă religie decât cea a teroriștilor;

- diversificarea terorismului internațional prin apariția și proliferarea unor forme noi în domeniul tehnologic și informațional în special sub forma

terorismului cibernetic, acționând cu mijloace sofisticate pentru atacarea sistemelor moderne de informații și comunicații ce aparțin entităților vizate;

- amplificarea terorismului separatist de tipul celui practicat împotriva statului și ordinii de drept în Spania, India, Irlanda de Nord, Caucaz, Israel, Turcia, Africa și America Latină.

Se mai poate adăuga că, în lumea globalizată de astăzi, teroriștii își pot atinge țintele mult mai rapid, în condițiile în care obiectivele potențiale sunt permanent expuse, iar știrile și ideile subversive, care îi pot determina pe oameni să devină partizani ai unor cauze teroriste, pot fi răspândite cu ușurință și rapiditate datorită rețelei de comunicații globale.

Terorismul de astăzi a căpătat o dimensiune globală în cel puțin două aspecte.

Primul este cel al posibilității de circulație nestingherită, în orice parte a lumii, a teroriștilor, inclusiv a unor lideri cunoscuți ai organizațiilor teroriste, care se folosesc în acest scop de identități false și beneficiază de facilități de călătorie similare cu cele ale turiștilor sau oamenilor de afaceri din țările democratice. Acest lucru le permite acestora să studieze în detaliu obiectivele pe care urmăresc să le atace, să execute diferite operațiuni bancare și monetare, să atragă prozeliți de partea cauzei militate de grupul terorist din care fac parte etc. Al doilea aspect al globalizării terorismului rezidă în faptul că teroriștii și-au extins la maximum aria de desfășurare a activităților logistice proprii, dar și a acțiunilor operative întreprinse, determinând o monitorizare dificilă a demersurilor lor de organizare și

planificare de către structurile de prevenire a terorismului.

Economia subterană este o realitate a vieții în întreaga lume și există semnale certe că ea se extinde din ce în ce mai mult atingând dimensiuni inimaginabile fiind facilitată de globalizare. În acest sens, o problemă importantă a comunității internaționale a apărut sub incidența grupurilor criminale care au venit în întâmpinarea globalizării prin organizarea de rețele internaționale în scopul conducerii propriei activități cu o mai mare eficiență, cu ajutorul mijloacelor tehnologice sofisticate prin exploatarea granițelor permissive sau deschise.

Activitățile din sfera economiei subterane cuprind⁶⁷: activități nedeclarate (producția întreprinderilor clandestine, raportări diminuate ale profitului întreprinderilor, salarii, plăți nedeclarate sau diminuate); activități ilicite (proxenetism și prostituție, jocuri de noroc, corupție care implică dare și luare de mită, fraude de asigurare, trafic de droguri, trafic de arme, falsificarea de însemne monetare); activități frauduloase (muncă la negru, evaziune fiscală, trafic de forță de muncă).

În domeniul financiar-bancar, crima organizată acționează prin creditări ilegale, deturnări de fonduri, reciclare a banilor de proveniență ilicită prin implicarea unor bănci în efectuarea de transferuri valutare în străinătate, inclusiv pe piața de

---

⁶⁷ Cf. Partidul Emigranților din Moldova, *Problematika evaziunii fiscale și a pieței negre*, disponibil online la: <http://partem.org/reforme/show/98>, accesat la 15 .06.2014, ora 17.30.

capital, evaziune fiscală sistematică și de amploare realizată cu concursul interesat al unor reprezentanți ai instituțiilor de stat, care oferă grupurilor implicate protecția necesară.

Principala sursă de finanțare a organizațiilor teroriste o reprezintă activitățile specifice crimei organizate, convergența dintre terorism și crima organizată realizându-se pe două căi.

O primă cale se referă la angrenarea rețelelor teroriste în acțiuni conexe crimei organizate cum ar fi trafic de droguri, contrabandă cu arme, muniții, explozivi, substanțe chimice, radioactive, migrație ilegală, alte forme ale economiei subterane, iar a doua este reprezentată de acțiuni complexe comune dictate de interese conjuncturale de moment sau de perspectivă, menite să faciliteze atingerea scopurilor propuse. Din această perspectivă, principalele forme de manifestare ale terorismului sunt terorismul economic și cel financiar.

Terorismul economic este exercitat de unele corporații transnaționale și de acțiunile derulate de diferiți actori economici în zona economiei subterane. Consecințele acestui tip de terorism sunt dintre cele mai negative, cele mai importante fiind următoarele: distrugerea unor obiective economice de referință; scăderea dramatică a PIB-ului în statele afectate; înrăutățirea condițiilor de trai ale populației; proliferarea și creșterea intensității formelor de protest social din partea unor categorii de populații.

Terorismul financiar este considerat cea mai cumplită formă de terorism a planetei, extinzându-se la nivel global. Acesta este exercitat de unele organisme financiare internaționale, de unele guver-

ne, de lumea interlopă și organizațiile teroriste care conlucrează în obținerea de venituri financiare ilegale.

Formele cele mai grave ale terorismului financiar sunt următoarele: cămătăria, dobânzile exorbitante la credite, impozite mari, condiționări și impuneri etc. Organizațiile teroriste acționează pentru primirea sau recuperarea de fonduri prin luări de ostatici, amenințări, șantaj, spargerii de bănci, atacarea mijloacelor care transportă bani sau alte valori etc. sau apelează la alte surse pentru a obține resurse de finanțare a acțiunilor teroriste cum ar fi: oameni foarte bogați, dar cu interese obscure; grupuri de interese, interne și internaționale economice, ale lumii interlope, organizații non-profit ce au alte scopuri decât cele declarate oficial, state cu regimuri despotice, dictatoriale anacronice etc⁶⁸.

Spălarea banilor necesită o bază infracțională de profit constituită prin acte de corupție, trafic de droguri, manipulare a pieței, fraudare, evaziune fiscală, elemente care, împreună au ca scop ascunderea veniturilor obținute din respectivele acte infracționale concomitent cu menținerea condițiilor de desfășurare a acestora. Aceste activități generează fluxuri financiare care implică deturnarea resurselor de la utilizările lor economice și social-productive. Aceste deturnări pot avea efecte negative asupra sectorului financiar și a stabilității externe a statelor naționale. Ele au și un efect coroziv ca

---

⁶⁸ Cf. Mirela Atanasiu, Filofteia Repez, *Securitatea și apărarea țării în contextul amenințărilor teroriste*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2013, p. 20.

urmare a coruperii societății și a sistemului economic în ansamblul său.

Actul de terorism s-a demonstrat a fi un act de șantaj emoțional nu numai pentru victimele acestora, dar și pentru unii teroriști⁶⁹. Nu putem nega nici reciproca. Aceea că „șantajul este un act terorist”⁷⁰, așa cum arăta și Walter Laqueur, istoric american și comentator politic, care în 1996 declara pentru *Foreign Affairs* despre terorismul postmodern că ar fi „un joc vechi ce necesită reguli noi”⁷¹. De asemenea, nu este de neglijat nici efectul psihologic asupra opiniei publice atunci când autoritățile se arată ineficiente în combaterea acestor fenomene corozive ce acționează asupra societății inducând teamă și nesiguranță în rândul populației referitor la capacitatea de contracarare de către organismele guvernamentale a unor posibile acțiuni

---

⁶⁹ De exemplu, fenomenul manifestat, în anii 2000, de șantajare a unor tinere israeliene care erau determinate să fie “bombe umane” în atacurile sinucigăse amenințându-le întreaga familie cu moartea dacă acestea nu acționau cum li se solicita. A se vedea materialul publicat pe site-ul oficial al Ministerului Israelian Pentru Afaceri Externe, *Blackmailing Young Women into Suicide Terrorism*, 12 februarie 2003, disponibil online la: <http://mfa.gov.il/MFA/PressRoom/2003/Pages/Blackmailing%20Young%20Women%20into%20Suicide%20Terrorism%20.aspx>, accesat la 22.10.2014, ora 21.35.

⁷⁰ Walter Laqueur, *A History of Terrorism*, Transaction Publishers, New Jersey, USA, 2012, p. 226.

⁷¹ Walter Laqueur, *Postmodern Terrorism: New Rules for an Old Game*, eseu publicat în *Foreign Affairs* numărul din septembrie/octombrie 1996. A se vedea pe larg la: <http://www.foreignaffairs.com/articles/52432/walter-laqueur/postmodern-terrorism-new-rules-for-an-old-game>, accesat la 30.10.2014, ora 22.50.

comune ale infractorilor și teroriștilor, care și la acțiuni separate sunt greu de combătut.

Este evident faptul că fenomenul terorist s-a extins la toate dimensiunile vieții umane îmbrăcând forme din cele mai diverse precum terorism politic, economic, informațional, etnic, religios, cultural etc. drept pentru care a fost declanșat un război global, pentru a-l combate sub toate formele sale de manifestare, prin toate mijloacele legale la dispoziție și pe toate palierele existenței umane.

Concluzia este că fenomenul terorist actual este puternic influențat de caracteristicile epocii globalizate și globalizante în care trăim, ale societății începutului de secol al XXI-lea care, mai mult ca oricând, generează crize, conflicte și mai ales dimensiuni, forme și metode noi ale terorismului. De asemenea, într-o lume globalizată, terorismul a devenit instrument politic în cadrul unui sistem de conducere tot mai integrat.

Terorismul și crima organizată

Terorismul și crima organizată au fost identificate, de specialiștii în domeniu⁷², împreună cu

---

⁷² A se vedea: Bartosz H. Stanislawski, *Transnational Organized Crime, Terrorism, and WMD*, în "International Studies Review", Vol. 7, Nr. 1, martie 2005, Blackwell Publishing, Oxford, UK, pp. 158-160; Daniel N. Nelson, *Terrorists, Trafficking, and WMD Still the Greatest Danger*, în "Arms Control Today", October 2007, disponibil online la: http://armscontrolcenter.org/issues/nuclearweapons/article/terrorists_trafficking_wmd_greatest_danger/, accesat la 22.10.2014, ora 18.10.

armele de distrugere în masă ca fiind principale amenințări la adresa securității statelor, inclusiv a SUA.

Convergența organizațiilor teroriste cu cele infracționale sau chiar criminale reprezintă o evoluție periculoasă iar legătura dintre aceste două tipuri organizaționale este din ce în ce mai strânsă în contextul în care ele își găsesc scopuri comune.

Așa cum aminteam anterior, relaționarea dintre organizațiile teroriste și cele criminale se realizează prin angrenarea nemijlocită a rețelelor teroriste în acțiuni conexe ale crimei organizate precum traficul de droguri, contrabanda cu arme, muniții, explozibili, substanțe interzise - de natură toxică sau radioactivă -, economia subterană, migrația ilegală etc.⁷³ în scopul susținerii financiare a activităților proprii fiecărei organizații sau comune celor două tipuri de organizații.

Principala diferență dintre grupările teroriste și rețelele de crimă organizată constau în motivația actelor ilegale și anume, cea a teroriștilor are natură politică, iar cea a organizațiilor criminale este pur economică, de obținere a unui profit tot mai mare. Și membrii organizațiilor criminale apelează la șantaj politic, dar în scopul de a-și proteja activitatea infracțională prin acte de corupție. Îngrijorătoare este tendința de contopire a motivațiilor ce cu timpul poate duce la hibridizarea organizațiilor, trans-

---

⁷³ Cf. Lucian Stăncilă, Ciprian George Gîrleanu, *Combaterea spălării banilor și a fenomenului finanțării terorismului*, Editura Rovimed Publishers, 2012, Bacău, p. 66.

formându-le în ceva mult mai periculos pentru omenirea civilizată.

În același timp, hibridizarea se observă și în interiorul organizațiilor, așa cum observa dr. Eitan Azani, specialist israelian în contraterorism regional și internațional „*Hezbollah a evoluat de la o organizație teroristă de «avangardă revoluționară» ce avea ca scop răsturnarea guvernului libanez la o organizație teroristă hibridă care utilizează instrumente politice legitime*”⁷⁴.

De asemenea, mai nou Organizația Națiunilor Unite a recunoscut în mai 2014 că „grupul terorist nigerian Boko Haram⁷⁵, care este de un activism fervent în această perioadă, a menținut relații cu organizația Al-Qaida din Maghrebul islamic, care i-a sprijinit în pregătire dar și material”⁷⁶.

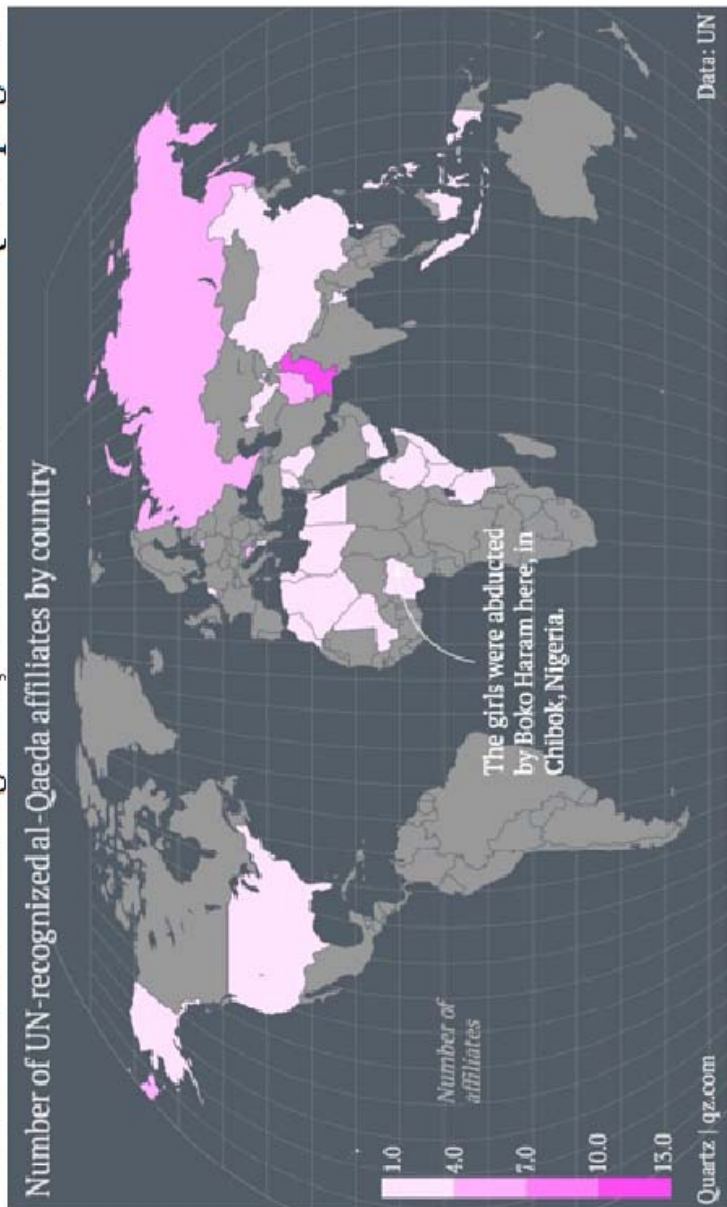
---

⁷⁴ Eitan Azani, director adjunct executiv al Institutului de Contraterorism din Israel scrie într-un rezumat al unui articol că „*Astăzi Hezbollah operează în plan civil prin Da'wa, asistență socială și educație religioasă; în plan militar prin Jihad, dar și în planul politic. În eforturile sale de a domina societatea șhiită, Hezbollah joacă un rol decisiv în sistemul politic din Liban și în Orientul Mijlociu*”. A se vedea Eitan Azani, *The Hybrid Terrorist Organization: Hezbollah as a Case Study*, în *Studies in Conflict & Terrorism*, Volume 36, Issue 11, Taylor & Francis Online, 2013. Disponibil online la: http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1057610X.2013.832113#.VAhLfcV_ugQ, accesat la 15.10.2014, ora 17.20.

⁷⁵ Numele organizației teroriste tradus înseamnă „Educația vestică este un păcat”.

⁷⁶ Nikhil Sonad, *A Map of All the Countries That Now Have Al-Qaeda Affiliated Terrorist Groups*, 28 mai 2014, disponibil online la: <http://www.defenseone.com/threats/2014/05/map-all-countries-now-have-al-qaeda-affiliated-terrorist-groups/85270/>, accesat la 17.10.2014, ora 21.40.

Harta numărului de organizații teroriste afiliate la Al-Qaida pe glob

Sursa: https://admin.govexec.com/media/gbc/docs/pdjs_edit/qzmap.jpg

Pakistanul este totuși țara cu cele mai multe organizații afiliate la Al-Qaida (12), urmată de Afganistan cu 5⁷⁷. De fapt, Al-Qaida are organizații afiliate pe patru continente ale lumii (așa cum se observă în harta de mai sus). În contextul actual al hibridizării organizațiilor teroriste cu cele ale rețelelor de crimă organizată, legăturile create se pot materializa în alianțe, împărtășirea de tactici operaționale, convergență motivațională și chiar așa-numitele „găuri negre”⁷⁸.

Dovezi solide legate de încheierea de alianțe între organizațiile teroriste sunt încă din 1992 între Hezbollah și Hamas, în contextul în care Israelul a expulzat 415 membri ai Hamas și ai Jihadului Islamic Palestinian (PIJ) în Liban, unde aceștia au intrat în contact cu liderii Hezbollah⁷⁹. În ciuda diferențelor lor teologice, Hamas și PIJ au creat legături de cooperare cu Hezbollah pentru că au văzut oportunitatea de a învăța de la unul dintre

---

⁷⁷ Idem.

⁷⁸ Găurile negre sunt reprezentate de zonele teritoriale locuite de criminali, teroriști și militanți non-statali în care controlul statal este inefficient sau inexistent. Pe larg în: David H. Gray, Kristina LaTour, *Terrorist Black Holes: Global Regions Shrouded in Lawlessness*, în “Global Security Studies”, Fall 2010, Volume 1, Issue 3, p. 154. Vezi pe larg la: <http://globalsecuritystudies.com/LaTour%20Black%20Holes.pdf>, accesat la 18.10.2014, ora 16.40.

⁷⁹ Michael C. Horowitz, Philip B. K. Potter, *Allying to Kill: Terrorist Intergroup Cooperation and the Consequences for Lethality*, in *Social Science Research Network*, Social Science Electronic Publishing, Inc., p. 12 (apud: Luca Ricolfi, *Palestinians, 1981-2003* în “Making sense of suicide missions”, D. Gambetta (ed.), Oxford University Press New York, Oxford University Press, 2005, pp. 91-92).

cele mai de succes grupuri teroriste din regiune în ceea ce privește eficacitatea operațională.

Finanțarea terorismului

Nevoile de finanțare a terorismului nu sunt foarte mari. De cele mai multe ori, acțiunile teroriste sunt duse de unul sau câțiva teroriști, în general, idealiști sau fanatici, care nu au nevoie de stimulente prea mari pentru a-și face treaba.

Activitatea de finanțare a terorismului reprezintă o activitate criminală prin care fluxuri financiare sunt deturnate către economia subterană prin atragerea în sfera de activitate a criminalității organizate a unor sectoare sensibile ale economiei care pot produce consecințe grave și asupra domeniilor economic și social.

Desfășurarea unor activități criminale în vederea finanțării terorismului presupune unele conexiuni între traficul de arme, răpirile în scop de răscumpărare, estorcarea de fonduri bănești, traficul de droguri și terorism.

Specialiștii au identificat trei modalități principale în care teroriștii transferă bunurile sau alte valori: „*prima modalitate presupune folosirea sistemului financiar, a doua modalitate vizează mutarea fizică a fondurilor, iar a treia modalitate presupune utilizarea sistemului internațional de comerț*”⁸⁰. De cele mai multe ori, acestea folosesc și alte alternative de remitere a fondurilor.

Comunitatea internațională face eforturi considerabile pentru a găsi o cale de reprimare a finan-

---

⁸⁰ Lucian Stăncilă, Ciprian George Gîrleanu, *op. cit.*, p. 387.

țării terorismului. Astfel, ca răspuns la atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 și prevalența în creștere a activităților teroriste din întreaga lume, Consiliul de Securitate al ONU a conceput și pus în aplicare un regim de sancțiuni economice la nivel mondial pentru înghețarea fondurilor, activelor financiare și a resurselor economice ale persoanelor și entităților care finanțează și sprijină actele de terorism.

În conformitate cu Capitolul VII al Cartei ONU, Consiliul de Securitate a adoptat Rezoluțiile 1267 (1999) și 1333 (2000), care impune statelor să prevină și să stopeze finanțarea terorismului. Regimul internațional de sancțiuni economice stabilite prin aceste rezoluții a fost caracterizat ca fiind singurul vehicul de acțiune reală la nivel mondial împotriva amenințărilor constituite de Al-Qaida și talibani. Până în prezent, în temeiul Rezoluțiilor 1267 și 1333, aproximativ 250 persoane fizice au fost identificate ca finanțând Al-Qaida și au fost incluse pe o „listă consolidată”, iar activele lor sunt înghețate de către statele membre. Pe lista consolidată a ONU ca relaționând cu aceeași organizație mai figurează și 69 grupări⁸¹.

Tot la nivel ONU, s-a constituit *Financial Action Task Force* (FATF), un organism inter-guvernamental compus din treizeci și două de țări și două organizații regionale. FATF a fost înființată în 1989 iar misiunea sa este „dezvoltarea și promova-

---

⁸¹ *Lista întocmită și actualizată de Comitetul de Sancțiune referitor la Al-Qaida ce include indivizi, grupuri și alte tipuri de entități care susțin activitatea Al-Qaida*, 28 octombrie 2014, disponibil online la: http://www.un.org/sc/committees/1267/aq_sanctions_list.shtml, accesat la 03.11.2014, ora 15.45.

rea politicilor naționale și internaționale de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului”⁸². În februarie 2008, FATF a lansat un raport privind finanțarea terorismului în care a remarcat că, deși cele mai multe operații teroriste directe necesită zeci de mii de dolari, aceste cheltuieli sunt doar vârful financiar iceberg⁸³.

Mai mult, în alt raport din februarie 2010, FATF a recunoscut că terorismul este combătut eficient prin⁸⁴: descurajarea partidelor care altfel ar putea fi dispuse să finanțeze activități teroriste; expunerea traseelor financiare descoperite ca finanțând terorismul care ar putea pentru a preîntâmpina finanțarea unor alte celule teroriste necunoscute anterior de către aceiași finanțatori; eliminarea rețelilor de finanțare a terorismului prin încurajarea persoanelor descoperite să se disocieze de activitățile teroriste și să renunțe la afilierea lor cu grupurile teroriste; stoparea fluxurilor de numerar către organizațiile teroriste prin închiderea canalelor utilizate pentru transferul de fonduri sau alte active ce sunt relaționate cu activitatea de terorism; obligarea teroriștilor să folosească mijloace de finanțare a activităților lor mai riscante și mai costisitoare pentru

---

⁸² Financial Action Task Force, Members&Observers, http://www.fatfgafi.org/pages/0,3417,en_32250379_32236869_1_1_1_1_1,00.html, accesat la 02.08.2014, ora 2.10.

⁸³ Idem.

⁸⁴ FATF-GAFI, *FATF Report. Combating Proliferation Financing: a status report on policy Development and Consultation*, februarie 2010, p. 34, disponibil online la: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Status-report-proliferation-financing.pdf>, accesat la 04.11.2014.

a-i face mai sensibili la detectare și perturbări; promovarea cooperării internaționale și respectarea obligațiilor în temeiul Rezoluțiilor Consiliului de Securitate al ONU nr. 1267 și nr. 1373.

La 25 iunie 2002, SUA a ratificat Convenția referitoare la Finanțarea Terorismului⁸⁵. Printre alte atribuții importante, părțile la Convenția finanțării terorismului trebuiau să adopte legislația internă pentru a incrimina și pedepsi ca o ofensă gravă acele persoane care oferă în mod voit sau colectează fonduri cu intenție sau fiind conștiente că vor fi utilizate pentru a efectua acte de terorism. Tot în SUA, din 2004, este în vigoare și un *Manual cu măsuri antiteroriste (Handbook on Counter-Terrorism Measures: What U.S. Nonprofits and Grantmakers Need to Know)* în care apar toate actele normative americane de care trebuie să țină cont organizațiile non-profit și comerciale americane pentru a nu încuraja, ajuta sau finanța actele teroriste⁸⁶. În România, infrațiunile de finanțare a actelor teroriste cad sub incidența Legii nr. 656/2002 republicată în 2012 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism.

---

⁸⁵ Vezi *Legea de punere în aplicare a Convenției referitoare la atacurile teroriste*, 2002. SUA a ratificat Convenția a finanțării terorismului, la 25 iunie, 2002 Convenția este susținută de 132 de semnatari, inclusiv Statele Unite.

⁸⁶ Cf. Edgardo Ramos, Timothy R. Lyman, Patricia Canavan, Clifford Nichols III, *Handbook on Counter-Terrorism Measures: What U.S. Nonprofits and Grantmakers Need to Know*, Berry & Howard Foundation, Inc., 2004.

CAPITOLUL 4 NECESITATEA LUPTEI ÎMPOTRIVA FENOMENULUI TERORIST CONTEMPORAN

Deși terorismul ca fenomen social a fost prezent, sub o formă sau alta, în aproape toate etapele de dezvoltare a civilizației umane, niciodată, până acum, omul simplu și responsabilii politici sau militari nu au resimțit, mai acut, sentimentul că se află în fața unui fenomen global și a unei amenințări din partea unui inamic fără chip, fără o identitate precisă, care și-a făcut din ură, intoleranță, frustrări, din negarea valorilor democrației, drepturilor și libertăților cetățenești, ideologie și armă în același timp.

Avem de-a face cu un flagel care prin implicațiile sale amenință direct nu doar viața unor indivizi, ori colectivități umane, nu doar securitatea unui stat sau altul, ci stabilitatea la scară globală, cu implicații profunde și pe termen lung asupra valorilor fundamentale și aspirațiilor legitime ale omenirii. El se înscrie în piramida violenței societății contemporane în partea de sus a acesteia, imediat după război și conflictul armat și înaintea crimei organizate, infracționalității neorganizate și violenței domestice aflate la baza piramidei.

În consecință, unei astfel de amenințări nu i se poate răspunde decât printr-un efort susținut de solidaritate la nivel național și internațional. Această reacție trebuie să se exprime prin atitudini realiste, responsabile și ferme transpuse, la rândul lor, în acțiuni comune, lucide și viguroase care să

vizeze prevenirea și combaterea nu doar a manifestărilor concrete de factură teroristă, ci și a tuturor acțiunilor, stărilor de fapt și evoluțiilor care le alimentează, ori favorizează.

Apariția unui nou tip de război - *războiul împotriva răului* -, care va fi dus de civilizație împotriva non-civilizației, de societate împotriva forțelor care o macină și o distrug, de state, organisme internaționale, alianțe și coaliții împotriva rețelelor teroriste, traficantilor de droguri, criminalității economice, financiare și sociale internaționale, a totalitarismului, fundamentalismului de toate tipurile și a altor amenințări constituie, de cele mai multe ori, partea nevăzută a aisbergului⁸⁷.

Terorismul internațional structurat, de sorginte extremist-religioasă – ce se manifestă la începutul acestui mileniu, ca purtător al unei ideologii totalitare și absurde – nu poate fi ignorat, nu poate fi tolerat și nu poate fi învins decât prin solidaritate și acțiune colectivă. Neutralitatea în efortul global de luptă împotriva terorismului nu este posibilă, iar neparticiparea la efortul statelor democratice vizând eradicarea terorismului nu reprezintă o garanție de securitate⁸⁸.

Pe bună dreptate se poate aprecia că terorismul a devenit un nou pol al ordinii mondiale determinând schimbări majore în societatea contem-

---

⁸⁷ Cf. Mircea Mureșan, *Viiitorul conflictelor armate*, Curs de teoria artei militare, Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I”, București, 2005, p. 18.

⁸⁸ Cf. *Strategia de securitate națională a României*, București, 2007, p. 15.

porană. „Omenirea se află la răscruce în ceea ce privește viitorul său: ori cooperăm în lupta împotriva terorismului, ori viitorul va fi sumbru, iar această amenințare se va menține de-a lungul întregului secol XXI și poate și după”⁸⁹.

Referindu-se la necesitatea și la legitimitatea campaniei declanșate la nivel internațional pentru combaterea terorismului, coordonatorul american pentru terorism

F. X. Taylor spunea: „Când vedem oameni intrând în localuri cu bombe legate de corpul lor, acela este terorism. Când vedem oameni îndreptând avioane către clădiri pline de lume, acela este terorism. Când oameni, în numele revoluției, taie brațele și mâinile copiilor într-un sat cu scopul de a-i teroriza sau a se răzbuna, acela este terorism. Asta trebuie noi să oprim. La asta se referă campania noastră antiteroristă. Dacă vom putea să delegitimăm aceste tactici, vom câștiga războiul contra terorismului”⁹⁰.

Războiul antiterorist pare să se înscrie într-un spectru foarte larg și complex de acțiuni și reacții într-un spațiu multidimensional specific războiului viitorului. Acesta se poate defini prin următoarele caracteristici: nu are formă armată clasică; este un război de tip disimetric ca răspuns la acțiunile teroriste asimetrice; se poate desfășura atât în timp de pace, în situații de criză, cât și pe timp de război; are

---

⁸⁹ *Argumenti Facti*, Moscova, 14 martie 2002.

⁹⁰ F. X. Taylor, coordonatorul american pentru contraterorism, (apud: Ion-Aurel Stanciu, *Conceptul de terorism internațional*, în G.M.R. nr. 6/2005, Statul Major General, p. 37.

un pronunțat caracter secret, surprinzător sau chiar imprevizibil; vizează în special populația și țintele civile și mai puțin armatele sau obiectivele pur militare etc.

Războiul antiterorist reprezintă astfel o replică hotărâtă dată terorismului internațional în care se reunesc componente diverse ale războiului viitorului precum: elemente de război informațional, cibernetic, psihologic, mediatic, geofizic, cultural, genetic etc. Acest nou tip de război este permanent și pretutindeni, lupta împotriva terorismului fiind abordată altfel decât până acum, atât în plan militar, cât și în plan politic, diplomatic, cultural, psihologic și informațional.

Așa după cum s-a mai întâmplat în istorie, omenirea și îndeosebi comunitatea statelor democratice, numeroasele instituții și organisme regionale și internaționale cu atribuții în acest sens trebuie să găsească răspunsuri ferme pentru a preveni și combate noile amenințări și pericole generate de proliferarea terorismului.

Declanșat după septembrie 2001, războiul antiterorist se dorește a fi un tip de conflict cu care lumea nu a fost obișnuită până acum, pentru că este tot mai evident faptul că fenomenul terorist contemporan nu este unul clasic, ci unul care încearcă tot mai mult crearea unei falii între lumea creștină și cea musulmană lovind punțile care leagă cele două tipuri de civilizații. Există informații care prezintă faptul că, numai până la data de 31 august 2014, au existat un număr de 2.610 persoane decedate și 777 rănite ca urmare a celor 101 atacuri identificate ca

fiind de sorginte teroristă islamistă asupra creștinilor⁹¹.

În aceste condiții, este tot mai evident că, pentru a lupta eficient cu terorismul soluțiile trebuie să fie deopotrivă politice și militare. Este nevoie de decizii corecte asumate de întreaga lume pentru că întreaga omenire este amenințată de terorism. Poate că unele dintre aceste decizii vor trebui implementate cu forța, dar totul este ca ele să se bucure de consensul lumii civilizate, de sprijinul întregii comunități internaționale.

Prevenirea și combaterea terorismului

Terorismul pare o amenințare omniprezentă sau un sistem de acțiuni haotice, care generează o situație aparent fără ieșire ce se reproduce în aproape toate domeniile vieții politice, economice și sociale, într-un sistem vicios. Rezolvarea acestei situații implică soluții multiple, unele directe, radicale și categorice, chiar violente, care urmăresc curmarea răului de la rădăcină, altele indirecte, constând din strategii bine elaborate de reducere a decalajelor și efectului de falie, de armonizare a

---

⁹¹ Cf. *Islamic Terror Attacks on Christians (Since 9/11)*, 31 august 2014, disponibil online la: <http://www.thereligionofpeace.com/pages/christianattacks.htm>, accesat la 04.09.2014, orele 18.40. Pe această pagină de internet există o listă a tuturor atacurilor considerate ca fiind produse de grupuri teroriste islamice asupra creștinilor din momentul 9/11 din SUA, până în data de 31 august 2014.

relațiilor sociale și internaționale și pe această bază de ameliorare a condiției umane.

Statele, organismele și organizațiile internaționale de securitate, instituțiile de tot felul, alianțele și coalițiile din zona societăților democratice, sistemele de educație și cultură din marile spații civilizaționale își asumă din ce în ce mai mult obligația de a construi pe noile principii ale procesului de globalizare și identificare, confirmare și afirmare a entităților și valorilor un nou edificiu al raporturilor politice, economice, sociale și umane care să scoată omenirea din fantasmalele istoriei și să recultive valoarea, solidaritatea internațională și respectul față de ființa umană. Un astfel de obiectiv pe termen scurt nu ar fi rezonabil, iar pe termen lung nu poate fi ușor de îndeplinit deoarece s-a demonstrat că există încă realități și prejudecăți din care omenirea nu poate ieși cu ușurință⁹².

Noua dimensiune a terorismului a determinat atât la nivel național, cât și internațional, nu numai o regândire a modului de combatere a acestuia, dar și realizarea unui cadru juridic conceptual și acțional adecvat, necesar materializării măsurilor stabilite la nivelul deciziilor politico-militare ale statelor.

Bulversate de frecvența și intensitatea mare a unor atacuri teroriste, numeroase țări au adoptat legi care definesc noile crime, interzic anumite organizații, limitează libertățile civile și chiar garanțiile ce țin de drepturile fundamentale ale omului. Este foarte adevărat că anumite state, sub pretextul mă-

---

⁹² Cf. Mircea Mureșan, Gheorghe Văduva, *op. cit.*, p. 449.

surilor împotriva terorismului și apărării ordinii de drept, au declanșat o adevărată campanie polițienească împotriva opozanților ca și a libertăților democratice⁹³.

Primele state care au adoptat legi drastice pentru prevenirea atacurilor teroriste și protecția cetățenilor și instituțiilor au fost SUA, Marea Britanie și Franța. Spre exemplu, legea americană intitulată sugestiv *Patriot Act (Provide Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism)* acordă puteri excepționale poliției și serviciilor de informații. Ea autorizează arestarea, deportarea și izolarea suspectilor, efectuarea perchezițiilor fără mandat, ascultarea telefoanelor, controlul corespondenței etc. Din 5 ianuarie 2004, a intrat în vigoare programul *U.S. Visit* prin care se iau amprente și se fac fotografii tuturor străinilor care vizitează SUA. Deși sunt măsuri specifice unui stat autoritar, în mod paradoxal ele se aplică în țara cu cea mai avansată democrație pentru că s-au dovedit a fi necesare și chiar acceptate de opinia publică îngrozită de posibilitatea producerii unor noi atacuri similare celor din anul 2001.

Modelul american a fost urmat rapid și de alte țări. Marea Britanie a adoptat o lege antiteroristă care permite să fie reținut fără inculpare sau judecată orice străin bănuit că reprezintă o amenințare pentru suveranitatea țării. În acest context, identificarea terorismului, crimei organizate și pro-

---

⁹³ Cf. Ignatio Ramonet, *Antiterrorisme*, Le Monde Diplomatique, disponibil online la: <http://www.monde-diplomatique.fr/2004/03/RAMONET/10722>, accesat la 22.09.2014, orele 13.10.

liferării armelor de distrugere în masă ca principale amenințări la adresa securității statelor a impus nu numai sporirea eforturilor comunității internaționale în prevenirea și combaterea acestuia, dar și găsirea și aplicarea de forme și metode noi de acțiune ce constituie o nouă provocare pentru lumea civilizată.

Terorismul s-a dovedit a fi o amenințare care nu poate fi clasificată ca internă sau externă, manifestându-se ca un risc transnațional deoarece grupările teroriste pot include deopotrivă cetățeni străini și cetățeni autohtoni, care operează în interiorul sau în afara teritoriului unui stat, în perioade diferite de timp. El nu afectează doar statul în cauză, ci este și un atac, o crimă, un dezastru și o amenințare la adresa libertății și vieții private.

Solidaritatea internațională, responsabilitatea politică și fermitatea acțiunilor constituie trei condiții fundamentale care, îndeplinite simultan, reprezintă o formulă credibilă de garantare a succesului luptei globale împotriva terorismului⁹⁴. În anii care au trecut de la declanșarea războiului anti-terorist, SUA împreună cu aliații lor au condus o campanie la scară mondială din munții Afganistanului până la granița cu Pakistanul, din Africa până în Filipine și până în părțile nordice ale Irakului. SUA, ca lider incontestabil al acestei campanii, nu participă singură la acest tip de război. Tot mai multe guverne au conștientizat pericolul și s-au ală-

---

⁹⁴ Cf. Lucian Stăncilă, *Dimensiunea militară a operației antiteroriste*, Editura Universității de Apărare “Carol I”, București, 2006, p. 18.

turat luptei concomitent cu sporirea măsurilor în propriile țări.

Scopul și obiectivele războiului antiterorist

Experiența acumulată până acum în cadrul războiului antiterorist a evidențiat faptul că pentru a putea fi eficient în această confruntare este nevoie de o abordare conceptuală și acțională diferită care să includă scopuri, obiective și măsuri specifice atât la nivelul statelor, cât și al organismelor internaționale cum ar fi: intensificarea cooperării internaționale pentru armonizarea cadrului legislativ, conceptual și instituțional în vederea combaterii terorismului; amplificarea eforturilor diplomatice în vederea determinării statelor, sponsori și gazde, să renunțe la sprijinul terorismului; conștientizarea și educarea populației în vederea combaterii acțiunilor teroriste; securizarea frontierelor și întărirea măsurilor de securitate și pază la obiectivele civile și militare de importanță deosebită; reducerea vulnerabilităților instituțiilor administrative, economice, sociale, culturale și militare față de terorism și activitățile crimei organizate; realizarea unui sistem unic de management al informațiilor și perfecționarea cooperării dintre structurile cu atribuții în combaterea terorismului și crimei organizate.

Toate acestea nu fac decât să evidențieze scopul general strategic al războiului antiterorist, acela de a proteja statele, națiunile și cetățenii împotriva amenințărilor și acțiunilor teroriste, de a asigura și spori gradul de securitate națională și internațională precum și de a captura sau nimici

oricare dintre membri grupărilor și organizațiilor care comit acte teroriste.

Ex-secretarul general al NATO, lordul George Robertson aprecia că *„războiul împotriva terorismului este o noțiune nouă, diferită. Acum ne confruntăm cu niște oameni care recurg la tehnici inimaginabile (...). Cred că va trebui să gândim diferit și să acționăm diferit. Mijloacele cu care am fost înzestrați până acum nu mai sunt de folos pentru a contracara aceste amenințări și acțiuni deosebit de periculoase ale viitorului”*⁹⁵.

Referindu-se la strategia de purtare a acestui nou tip de război, fostul secretar de stat al apărării din SUA, Donald Rumsfeld avertiza comunitatea internațională: *„Acest război nu poate fi purtat de o mare alianță, unită în jurul unui proiect unic de luptă împotriva unor forțe ostile. Strategia sa trebuie să includă coaliții cu geometrie variabilă de țări care se va putea schimba și evolua. Unele state vor putea aduce un sprijin diplomatic, altele unul financiar, iar altele un sprijin logistic și militar”*⁹⁶.

Acest tip de război este permanent și pretutindeni, lupta împotriva terorismului fiind abordată altfel decât în războiul clasic, atât în plan militar, cât mai ales în plan politic, diplomatic, informațional și psihologic. Conform unor statistici realizate de Departamentul de Stat al SUA, anual în lume se săvârșesc între 350 și 600 de acte teroriste

---

⁹⁵ Visarion Neagoe, Adriana Crăciunescu, *Forța militară în războiul împotriva terorismului internațional*, în *Lumea 2005* (Studii strategice și de securitate), Editura Centrului Tehnico-Editorial al Armatei, București, 2005, p. 202.

⁹⁶ *Idem*.

având un număr variabil de victime, cele mai multe fiind din rândul populației civile. Statistica nu prezintă întreaga imagine cu dramatismul și impac-tul psihologic pe care le induc atentatele teroriste asupra opiniei publice.

Comunitatea internațională a reacționat și reacționează vehement la escaladarea acestor consecințe teroriste adoptând o strategie ofensivă mult mai dinamică și activă de combatere a terorismului mondial și regional. Prin această strategie se intenționează îndeplinirea *scopului politico-militar* al războiului antiterorist, și anume, stoparea oricăror atacuri teroriste împotriva statelor, cetățenilor și intereselor acestor țări oriunde în lume, concomitent cu crearea unui mediu internațional de securitate mult mai sigur.

După atacurile teroriste din anul 2001, SUA și-au asumat rolul de lider și au preluat conducerea luptei împotriva terorismului la nivel global. După aceste evenimente fostul președinte al SUA, George W. Bush, afirma că: „*Nu vom avea odihnă până ce ultimul grup de teroriști nu va fi găsit și înfrânt*”⁹⁷.

La aproximativ trei ani și jumătate de la declanșarea acestei campanii, George W. Bush reitiera că: „*Scopul nostru imediat este de a elimina amenințările din afara granițelor și de a reuși să le contracarăm în propriile noastre țări. Ideea este clară: teroriștii nu vor mai reprezenta o amenințare la adresa noastră dacă sunt preocupați de propria lor securitate. Atunci când teroriștii*

---

⁹⁷ *New York Times*, November, 6, 2001.

trebuie să se lupte în permanență pentru a nu fi prinși sau omorâți ei sunt mai puțin capabili să se înarmeze și să se antreneze pentru a pune la cale noi atacuri. Îi vom urmări până când ei nu vor mai avea unde să se ascundă”⁹⁸.

După asasinarea ziaristului american James Foley⁹⁹ de către un membru al organizației ISIL (*Statul Islamic al Irakului și Levantului*), acțiune declarată ca fiind „un mesaj către America”¹⁰⁰, președintele Obama răspundea că această organi-

---

⁹⁸ *Discursul președintelui SUA George W. Bush cu privire la războiul împotriva terorismului*, ținut în fața studenților universității Naționale de Apărare a SUA, Fort Lesley, Mc.Nair, 09 februarie, 2005. Materialul este disponibil online la: <http://usinfo.state.gov->, accesat la 18.09.2014, orele 20.15.

⁹⁹ Cazul foarte mediatizat al decapitării lui James Foley, în august 2014, un ziarist american a declanșat reacții în lumea occidentală, în special în SUA și Marea Britanie. Acesta lucra pentru GlobalPost și era dat dispărut din 2012. În același video, al decapitării lui Foley, apare și un alt jurnalist Joel Soltoff, dispărut tot în Siria în 2013, care a fost și el decapitat ulterior. Militanții din filmul cu execuția lui Foley criticau atacurile aeriene americane din Irak și amenințau că îl va ucide și pe cel de-al doilea jurnalist american, în funcție de „decizie viitoare” a lui Obama - o referire evidentă la politica SUA militară în regiune. A se vedea pe larg la: <http://nation.foxnews.com/2014/08/20/horror-savage-illustration-isiss-threat-us-officials-try-verify-video-purportedly-showing>, accesat la 22.10.2014, orele 17.55.

¹⁰⁰ *ISIS militants behead abducted American journalist James Wright Foley in graphic video*, 19 august 2014, disponibil online la: <http://www.nydailynews.com/news/world/kidnapped-american-journalist-james-wright-foley-beheaded-isis-militants-article-1.1909374>, accesat la 22.10.2014, orele 18.40.

zație „nu își are locul în secolul XXI”¹⁰¹. El a făcut apel la realizarea unui „*efort comun*” în Orientul Mijlociu pentru a „*extrage acest cancer astfel încât să nu se răspândească*”¹⁰².

Acest obiectiv nu se poate atinge de unul singur, fapt reiterat de președintele Obama în declarația sa. Dar nici ușor pe calea armelor, așa după cum s-a demonstrat în anii care au trecut de la declanșarea războiului antiterorist de la sfârșitul anului 2001.

În acest context, strategia de luptă împotriva terorismului prevede desfășurarea unor acțiuni complexe pe patru mari *direcții*: distrugerea în continuare a organizațiilor și grupărilor teroriste la nivel global prin atacarea bazelor și sanctualelor acestora; interzicerea prin diferite mijloace a sponsorizării și sprijinului acestora de către unele state și organizații; diminuarea sau chiar eliminarea condițiilor fundamentale favorabile apariției și dezvoltării terorismului (corupția, sărăcia, traficul de droguri, crima organizată, contrabanda cu armament etc.); sporirea măsurilor de securitate și de apărare a statelor democratice, a cetățenilor și intereselor acestora prin orice mijloace.

Pentru realizarea acestor scopuri au fost stabilite *obiective* concrete de acțiune. Un prim

---

¹⁰¹ *Obama vows to be “Vigilant” and “Relentless” After ISIS Beheads American Journalist, Threatens to Execute Another ... But What About Bringing Them to Justice?*, 20 august 2014, disponibil online la: <http://nation.foxnews.com/2014/08/20/horror-savage-illustration-isis-threat-us-officials-try-verify-video-purportedly-showing>, accesat la 23.10.2014, orele 16.40.

¹⁰² Idem.

obiectiv ar fi *identificarea teroriștilor și organizațiilor* din care provin aceștia și trebuie să stea la baza planificării acțiunilor antiteroriste. Pentru realizarea acestui obiectiv trebuie pornit de la dictonul des uzitat în război „*cunoaște-ți inamicul*”, precum și de la sfaturile lui Sun Tzî: „*Ceea ce se numește «informare prealabilă» nu se poate dobândi de la spirite, nici de la divinitate, nici din analogia cu evenimentele trecute, nici din calcule. Ea trebuie obținută de la oamenii care cunosc cel mai bine situația inamicului. Se pot folosi cinci feluri de agenți secreți, și anume: agenții băștinași, interni, dubli, lichidabili (ai morții) și volanți (ai vieții)*”¹⁰³.

Din păcate, cunoașterea activităților interne din cadrul unor organizații și grupări teroriste este incompletă, și de aici au rezultat unele eșecuri în prevenirea unor acțiuni teroriste sau în capturarea principalilor lideri ai acestor grupări. De aceea, serviciile secrete și cele de informații din fiecare țară trebuie să-și intensifice eforturile în acest sens.

Un alt obiectiv îl reprezintă *înfrângerea totală a terorismului* la nivel global prin acțiuni directe și indirecte stabilite în plan politic, diplomatic, economico-financiar, informațional, militar și de altă natură. Evoluția organizațiilor teroriste în zilele noastre reclamă o nouă abordare a acțiunilor de combatere a acestora în sensul de a se acționa cu prioritate asupra cauzelor care generează fenomenul terorist.

Analiza evenimentelor petrecute în ultimii ani confirmă faptul că cea mai bună cale de a

---

¹⁰³ Sun Tzî, *Arta războiului*, Editura Militară, București, 1976, pp. 78-79.

înfrânge terorismul este aceea de a localiza și izola activitățile organizațiilor teroriste și apoi de a le distruge prin acțiuni comune susținute.

Interzicerea sponsorizării/sprrijinului logistic și financiar și a adăpostirii teroriștilor este un alt obiectiv ce presupune responsabilități sporite pentru toate statele de a-și îndeplini obligațiile asumate în acest domeniu, atât în interiorul granițelor naționale, cât și în afara lor. Acest lucru ar duce la slăbirea organizațiilor și limitarea acțiunilor acestora.

În Raportul Contraterorismului pentru 2013 publicat de Departamentul de Stat al SUA, statele care continuă să sprijine sau să sponsorizeze terorismul sunt: *Cuba, Iranul, Sudanul și Siria*¹⁰⁴. Drept pentru care, este foarte important ca toate statele lumii să adopte în cadrul politicii lor naționale, *toleranță zero* pentru acțiunile teroriste în interiorul granițelor naționale.

Stabilirea și menținerea unui înalt standard de responsabilitate în lupta împotriva terorismului reprezintă o obligație a statelor lumii rezultată din Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU nr. 1373. Această rezoluție cheamă toate statele membre să coopereze în cadrul unui spectru larg de activități pentru prevenirea și combaterea terorismului prin: înghetarea fondurilor și împiedicarea accesului teroriștilor la aceste fonduri; interzicerea finanțării de către

---

¹⁰⁴ Cf. United States Department of State, *Country Reports on Terrorism 2013*, Biroul Contraterorism, aprilie 2014, pp. 19-23.

conașionali a unor acțiuni teroriste; neacceptarea a-dăpostirii organizațiilor teroriste pe teritoriul lor etc.

Întărirea și susținerea efortului internațional în cadrul luptei împotriva terorismului presupune constituirea unei puternice coaliții de state și de forțe la nivel mondial. Acest aspect este evidențiat și de larga participare a unui număr de peste 90 de state din America de Nord și de Sud, Europa, Asia, Africa și Australia la operațiile de combatere a terorismului din Afganistan și Irak. Recunoscându-și rolul și obligațiile ce-i revin, din poziția de membru al NATO, România participă activ în cadrul acestei coaliții de forțe în teatrele de operații din Afganistan și Irak, contribuind astfel la creșterea efortului comun de luptă împotriva terorismului în lume.

Având la bază o strategie comună de acțiune împotriva terorismului, cu scopuri și obiective bine conturate, comunitatea internațională și-a stabilit măsuri specifice de prevenire și combatere a acestui fenomen.

Prevenirea acțiunilor teroriste

Contracararea terorismului cuprinde totalitatea acțiunilor întreprinse de organismele internaționale, statele, guvernele și instituțiile sale pe plan politic, diplomatic, economic, financiar, juridic, psihologic, cultural, informațional și militar pentru a preveni și combate amenințările, pericolele și acțiunile teroriste asupra cetățenilor, bunurilor și obiectivelor de importanță deosebită. Asemenea măsuri mai cuprind și acțiunile întreprinse ca ripostă la un eveniment, mergând de la folosirea unei echipe tactice într-o situație de luare de ostatici până la bom-

bardarea teritoriului unei țări care patronează o anumită acțiune sau un anumit grup.

În cadrul strategiei globale de contracarare a terorismului *prevenirea săvârșirii actelor teroriste* are un rol foarte important și se manifestă prin acțiuni pentru reducerea dezechilibrelor funcționale, menținerea echilibrului de forțe și lupta împotriva proliferării acestui fenomen¹⁰⁵.

În domeniul prevenirii terorismului se includ următoarele: activități informativ-operative în special de monitorizare, penetrare și control a organizațiilor sau structurilor teroriste; activități de zădărniciere a fluxurilor de alimentare și sprijin cu resurse umane a organizațiilor teroriste derulate atât în interiorul, cât și în exteriorul statului național; activități de interzicere sau limitare a sprijinului financiar, logistic și informațional al grupărilor teroriste; activități de pază, protecție și securitate sporită la unele obiective de importanță deosebită din țară sau din exterior; activități de descurajare; activități de pregătire pentru intervenție în situații de urgențe generate de acțiuni teroriste în vederea limitării sau combaterii oportune și eficiente ale acestora; activități de informare publică și de mediatizare a nivelului de dotare și de pregătire a structurilor antiteroriste. Pe lângă acestea ar mai putea fi incluse: pregătirea și desfășurarea unor exerciții antiteroriste demonstrative (simulări) la diferite obiective civile și militare; pregătirea

---

¹⁰⁵ Cf. Lucian Stăncilă, *Terorismul - provocare a secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", București, 2007, p. 89.

antiteroristă a autorităților și a populației civile; activități de cooperare mai strânsă între toate structurile cu atribuții ale statelor în acest domeniu; activități destinate optimizării continue a cadrului legislativ în domeniul prevenirii și combaterii terorismului.

Culegerea de informații specializate în cadrul activităților de prevenire a terorismului este axată în principal pe utilizarea surselor umane de culegere a informațiilor (HUMINT) și mai puțin pe cele specifice erei informaționale care nu au dat rezultatele scontate la fel ca în acțiunile pur militare.

Posibilitățile de apreciere a capacității de acțiune a organizațiilor teroriste s-au dovedit a fi de cele mai multe ori sub limita până la care instituțiile specializate ale statelor pot identifica amenințările, deoarece în multe cazuri aceste amenințări pot fi reprezentate de câteva arme de foc și câteva kilograme de exploziv. De exemplu, niciuna din instituțiile cu vocație de siguranță națională americane atât federale, cât și locale nu au identificat intențiile și pregătirile în vederea atentatelor teroriste de la Oklahoma City și World Trade Center¹⁰⁶.

Structurile specializate de informații, cât și cele de protecție și siguranță trebuie: să identifice traficul de armament și explozivi de orice fel (inclusiv a celor artizanale sau a celor în cantități foarte mici); să descopere grupările și forțele politice care se află înapoia structurilor teroriste și le acordă sprijin; să discearnă obiectivele și scopurile acțiunilor

---

¹⁰⁶ Cf. Teodor Frunzeti, *Securitatea națională și războiul modern*, Editura Militară, București, 1999, p. 172.

teroriste; să monitorizeze persoanele și grupurile radicale și ultra-radicală sau extremiste și să evalueze influența și impactul grupărilor religioase și a liderilor acestora.

De multe ori problema prevenirii terorismului este dificilă și din cauză că unele state nu sunt dispuse să permită unor puteri străine să acționeze fără restricții pe teritoriul lor național, iar altele nu acceptă în niciun fel cooperarea cu SUA și aliații săi. Spre exemplu, Arabia Saudită nu permite accesul structurilor de informații ale SUA pe teritoriul său pentru a asigura protecția forțelor armate americane aflate în această țară și din teama de a se face publice unele dintre sursele de slăbiciune ale regimului aflat la putere. Evaluarea capacității de prevenire și de combatere a terorismului constituie o preocupare permanentă a majorității statelor lumii care au luat deja o serie de măsuri în acest domeniu¹⁰⁷.

În SUA s-au realizat următoarele: alocarea de fonduri suplimentare destinate serviciilor de informații; restructurarea comunității de informații; crearea Centrului de Analiză Contraterorism în cadrul Serviciului de Informații Militare care are ca misiune principală identificarea amenințărilor teroriste la adresa forțelor armate; achiziționarea unor avioane fără pilot pentru îmbunătățirea sistemului de cercetare, supraveghere și avertizare timpurie pentru teritoriul național; crearea în cadrul CIA a unei școli de pregătire a analiștilor în domeniul teroris-

---

¹⁰⁷ Cf. Teodor Frunzeti, *Paradigme militare în schimbare*, Editura Militară, București, 2005, pp. 453-454.

mului; întărirea cooperării cu serviciile de informații aparținând Marii Britanii, Germaniei și Israelului; reconsiderarea utilizării pe plan mai larg a informațiilor din surse umane; adoptarea unor măsuri legislative care să permită serviciilor de informații monitorizarea activităților economice, de finanțare a acțiunilor teroriste și a conturilor bancare ale organizațiilor teroriste.

În Marea Britanie s-au luat măsuri pentru: reanalizarea priorităților și a programelor de organizare și înzestrare din cadrul forțelor armate engleze; sporirea resurselor financiare alocate serviciilor de informații și orientarea acestora în special pentru crearea de noi structuri HUMINT, capacități de analiză și achiziționarea de echipamente performante; creșterea numărului unităților de forțe speciale etc.

În Franța s-au luat măsuri pentru organizarea unui grup de lucru, în cadrul Ministerului Apărării, pentru identificarea necesităților și cerințelor ca forțele armate să devină capabile de prevenire și răspuns la atacurile teroriste (una din priorități o va constitui îmbunătățirea capacității de culegere de informații).

În Germania se analizează căile de contracarare a amenințărilor teroriste, o primă concluzie fiind aceea că fondurile suplimentare trebuie dirijate cu prioritate către serviciile de informații.

În Canada se analizează modificarea cadrului legislativ pentru extinderea atribuțiilor Serviciului de Informații de Securitate, astfel încât acesta să fie autorizat să culegă informații din afara teritoriului național și să acționeze direct pentru combaterea terorismului.

În Israel se acționează pentru îmbunătățirea procedurilor de securitate și pentru lărgirea bazei de date despre teroriști, ceea ce implică suplimentarea fondurilor destinate pregătirii în cadrul serviciilor de informații și culegerii de informații.

În Cehia se analizează modalitatea de reflecție – în Strategia de securitate și Programul de profesionalizare a armatei – a concluziilor reieșite în urma atacurilor teroriste din SUA, sunt vizate sporirea rolului serviciilor de informații în asigurarea securității naționale și pregătirea forțelor armate pentru combaterea terorismului internațional.

În Ungaria se analizează luarea măsurilor necesare pentru a răspunde unei eventuale solicitări din partea Alianței pentru sprijin logistic și de informații destinate luptei antiterorismului.

Măsurile de protecție a forțelor și obiectivelor din țara noastră pot fi incluse, de asemenea, în cadrul acțiunilor preventive. Nu trebuie uitat că, de regulă, teroriștii atacă țintele neprotejate, de aceea, prima măsură de protecție este de a nu expune în mod inutil obiectivele vizate de către grupările teroriste. Aceste măsuri pot fi active sau pasive.

Măsurile active de prevenire a terorismului includ culegerea de date și informații precum și prelucrarea acestora de către serviciile secrete.

Măsurile pasive constau în reducerea vulnerabilității personalului, instalațiilor, obiectivelor și bunurilor în general. Aceste măsuri sporesc securitatea fizică și protecția și se pot materializa în măsuri de pază și apărare, puncte de verificare și control al accesului, instituirea de zone interzise publicului, utilizarea de senzori și mijloace video pentru identificarea respectării regimului de sigu-

ranță stabilit precum și în alte măsuri de utilizare a mijloacelor tehnice sofisticate.

Sub aspect preventiv se pot distinge trei forme de prevenire a acțiunilor teroriste: pe termen lung, mediu și scurt.

Prevenirea pe termen lung este destinată să împiedice apariția unei amenințări majore, în principal, în domeniul politicului și diplomației, armatei revenindu-i rolul de a conferi consistență acestora și de a contribui la acțiunea de ansamblu cu misiuni particulare specifice.

Prevenirea pe termen mediu acoperă zona de interes a domeniului strategic, care se exercită pentru prevenirea fenomenului terorist în sine și se referă la punerea în practică a programelor de reformă, înființarea și operaționalizarea forțelor speciale de luptă împotriva terorismului, achiziționarea de mijloace de acțiune, intervenție și culegere a informațiilor, crearea cadrului instituționalizat de acțiune și adoptarea strategiilor și tacticilor de acțiune în funcție de tipul amenințărilor.

În ceea ce privește *prevenirea pe termen scurt*, aceasta urmărește punerea în practică a măsurilor necesare la sesizarea unui pericol iminent, la apariția unei amenințări sau a unei situații de criză. Măsurile de prevenire a acțiunilor teroriste sunt nemijlocit legate și analizate în strânsă corelație cu cele de combatere a terorismului.

Combaterea terorismului

Combaterea terorismului implică desfășurarea unor acțiuni diverse și complexe care includ atât antiterorismul (măsuri defensive în vederea redu-

cerii vulnerabilităților la actele teroriste), cât și contraterorismul (măsuri ofensive luate pentru a preveni, descuraja sau a da riposta necesară terorismului). Ambele au ca scop înlăturarea spectrului de amenințări pe care le presupune acest fenomen. Analiza celor două concepte oferă înțelegerea tipurilor și a nivelurilor diferite de ripostă, precum și a diferenței dintre ele.

Antiterorismul include măsurile defensive luate în vederea reducerii vulnerabilității persoanelor și instituțiilor la acte de terorism și constă într-o ripostă limitată, realizată prin aplicarea planificată și integrată a securității fizice și a operațiilor de securitate cu sprijinul serviciilor de informații¹⁰⁸. În cadrul intervenției antiteroriste, forțele acționează, de regulă, independent pentru protecția obiectivelor la care există posibilitatea materializării unor potențiali factori de risc, în scopul prevenirii, blocării și respingerii acțiunilor elementelor sau grupărilor teroriste, interzicerii pătrunderii acestora și ocupării obiectivelor, precum și pentru menținerea ordinii legale.

Contraterorismul include măsurile ofensive luate în vederea prevenirii, descurajării și ripostei la acte de terorism, precum și acțiuni ofensive asupra elementelor de infrastructură ale teroriștilor. Intervenția contrateroristă este acțiunea cea mai dinamică și plină de neprevăzut. Misiunile sunt, de regulă, încredințate unor forțe pentru operații speciale în lupta împotriva terorismului, dar și unor structuri

---

¹⁰⁸ Cf. SMG/P.F.-3, *Doctrina pentru operații întrunite ale forțelor armate*, București, 2003, p. 18.

militare cu atribuții în acest sens. Aceste forțe pot desfășura acțiuni teroriste, atât în interiorul țării, dar și în afara granițelor în cadrul unor alianțe sau coaliții constituite în acest sens.

Combaterea terorismului se realizează prin mijloace militare, economico-financiare, politico-diplomatice, juridice etc.

Cu *mijloacele militare* trebuie răspuns organizațiilor teroriste care au pornit războiul împotriva valorilor fundamentale ale omenirii (libertatea, democrația, dreptul la viață) și care rămân un pericol iminent până când vor fi anihilate, iar membrii lor deferiți justiției internaționale. Încercarea de a combate terorismul numai prin mijloace militare este o misiune imposibilă. Terorismul nu este în mod fundamental o problemă militară, ci una politică, socială și economică.

Organismul militar prin însăși destinația, structura și pregătirea componentelor sale nu este adecvat combaterii terorismului. Anumite structuri militare pot participa la lupta antiteroristă, însă fără a deține rolul principal și fără a desfășura acțiuni militare clasice. Organismul militar trebuie să-și concentreze eforturile pe protecția forțelor și mijloacelor proprii, paza și apărarea unor obiective importante (aerodromuri, porturi, zone administrative etc.), desfășurarea unor operații civilo-militari în teatrele de operații etc.

Faptele demonstrează că nu există o soluție exclusiv militară în combaterea terorismului. Exemplele care urmează întăresc această afirmație: eșecul evident al forțelor de apărare ale Israelului (cea mai puternică putere militară din Orientul Apropiat) de a preveni atentatele cu bombe săvârșite pe teritoriul

Israelului de către membri ai mișcării islamice de rezistență Hamas, atacuri săvârșite în special împotriva populației civile; de asemenea, prevenirea ori stoparea revoltei palestiniene, Intifada, ca și prevenirea atacurilor cu rachete executate de pe teritoriul Libanului de către mișcarea de gherilă pro-iraniană Hezbollah împotriva unor localități din nordul Israelului; imposibilitatea armatei britanice de a descuraja Armata Republicană Irlandeză (IRA), ca mișcare extremistă catolică ce luptă pentru independența Ulster-ului, de a întreprinde atacuri teroriste nu numai în Irlanda de Nord, dar și pe teritoriul Angliei; incapacitatea SUA de a preveni ori pedepsi militar atacurile teroriste împotriva ambasadelor americane de pe teritoriul unor state africane sau arabe, ori asupra trupelor sale dislocate pe diferite teatre de operații din Irak sau Afganistan.

Prin *mijloace economice și financiare* trebuie anihilată posibilitatea organizațiilor teroriste și a teroriștilor care finanțează acțiuni armate. Aceste măsuri economice trebuie îndreptate și împotriva guvernelor care în mod direct sau indirect (mascat) sprijină sau ajută terorismul sau acceptă prezența organizațiilor teroriste pe teritoriul lor național. De cele mai multe ori, sursele financiare ale teroriștilor le reprezintă traficul de droguri și de copii, contrabanda cu arme, șantajul, spălarea de bani etc. În acest sens trebuie înghețate conturile bancare ale teroriștilor și organizațiilor lor.

Nu în ultimul rând, combaterea terorismului trebuie realizată și prin *mijloace juridice*. Aducerea teroriștilor în fața justiției și condamnarea lor de către o curte internațională specială, trebuie să fie încoronarea luptei împotriva terorismului. Teroriștii

trebuie în mod obligatoriu deferiți justiției și condamnați de un tribunal internațional special independent. Eliminarea teroriștilor i-ar putea martiriza în fața propriilor simpatizanți. Din contră, judecarea lor dreaptă în fața unei curți internaționale independente ar convinge marea majoritate a semenilor noștri că lupta nu se duce împotriva unei națiuni sau unei religii, ci împotriva teroriștilor înșiși.

În prezent, din analiza măsurilor întreprinse la nivel internațional, cât și din practica strategică, sunt cunoscute trei *stadii de combatere a terorismului*.

Stadiul întâi se referă la domeniul politico-diplomatic, constă în negocieri, schimburi în relațiile diplomatice, diverse sancțiuni, opțiuni politico-militare etc.¹⁰⁹ și cuprinde două direcții diferite de tratare a problematicii terorismului - una politică și una diplomatică.

Latura politică vizează metodele folosite de unele guverne pentru a face față terorismului intern și, uneori, celui internațional care poate apărea în interiorul granițelor. Amploarea acesteia poate fi de la capitularea totală până la măsuri extrem de dure, dar pot fi și abordări politice mai moderate.

Latura diplomatică vizează legăturile și eforturile care se întreprind între națiuni pentru soluționarea problemelor, manifestându-se sub forma unor înțelegeri diplomatice până la retragerea ambasadelor sau ruperea legăturilor diplomatice cu statele vizate că sponsorizează terorismul. Inițiativele inter-

---

¹⁰⁹ Cf. Gheorghe Arădăvoaice, Dumitru Iliescu, Dan Niță, *op. cit.*, p. 133.

naționale în acest domeniu au dus la îmbunătățirea cooperării în ceea ce privește schimbul de informații și coordonarea anchetelor. În multe situații conjugarea și coordonarea unitară a eforturilor diplomatice au împiedicat producerea unor incidente și au dus la arestarea unor teroriști de seamă¹¹⁰. Având în vedere complexitatea cazurilor teroriste, reacțiile din acest prim stadiu, au avut totuși o eficiență limitată în descurajarea acestora sau a ținării lor sub control.

Stadiul al doilea presupune abordări antiteroriste strategice. Toate structurile statale care se ocupă de combaterea terorismului sunt tentate să rezolve problema punând în aplicare un număr apreciabil de măsuri antiteroriste la nivel strategic. Aplicarea acestor măsuri debutează cu investigarea situației care va cuprinde datele și informațiile despre grupările teroriste care acționează în zona de responsabilitate și stabilirea punctelor vulnerabile ale forțelor proprii. Elaborarea măsurilor de protecție începe după identificarea pericolului și stabilirea modului de contracarare. Situația este des schimbătoare, ceea ce impune sesizarea oportună a modificărilor și adoptarea unor acțiuni dinamice de ripostă, concomitent cu asigurarea securității fizice a obiectivelor, personalului și acțiunilor proprii. Având în vedere faptul că, în ultima perioadă de timp, a crescut numărul obiectivelor vizate de terorism, sistemul energetic sau transporturile fiind ținte mai accesibile, se impune adoptarea de urgență a unor măsuri strategice care să protejeze mai eficient obiectivele și infrastructura.

---

¹¹⁰ *Ibidem*, p. 137.

Stadiul al treilea cuprinde reacțiile tactice la producerea unor acțiuni teroriste. Acestea sunt măsuri contrateroriste inițiate ca răspuns la un incident terorist produs sau acțiuni ofensive proactive care vizează bazele teroriștilor, taberele lor de instruire și antrenament, pentru a fi neutralizate sau distruse înainte ca acestea să fie folosite ca baze de plecare a unor viitoare atacuri extremist-teroriste.

Dimensiunea internațională a politicii antiteroriste a căpătat o importanță capitală, atât în ceea ce privește eforturile de cooperare și susținere politică, dar, mai ales, în armonizarea și conjugarea eforturilor tuturor elementelor responsabile în combaterea terorismului. Evoluția tehnologică și perfecționarea rapidă a sistemelor de comunicații duc la numeroase schimbări ale noțiunilor de timp și distanță și, totodată, stau la baza formării unor concepte noi în domeniul militar, politic și economic. Tocmai de aceea războiul antiterorist trebuie conceput și abordat într-o viziune sistemică, complexă și multidimensională.

Specificul acțiunilor pentru combaterea terorismului

Conform Strategiei Naționale pentru Combaterea Terorismului a SUA, *principiile* adoptate în lupta împotriva terorismului sunt¹¹¹: aderarea la valorile de bază ale SUA (respectarea drepturilor omului, încurajarea unei guvernări responsabile, respectarea

---

¹¹¹ The White House, *National Strategy for Counterterrorism*, iunie 2011, pp. 4-8, disponibil online la: http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/counterterrorism_strategy.pdf, accesat la 04.11.2014.

libertăților private, libertăților civile și drepturilor civile, securitate echilibrată și transparență, domnia legii), construirea de parteneriate de securitate, utilizarea corespunzătoare a instrumentelor de tehnologia comunicațiilor și a capacităților; crearea unei culturi de reziliență.

Unii experți consideră că eficacitatea campaniei internaționale antiteroriste îi constrânge pe teroriști să-și aleagă țintele dintre cele mai vulnerabile, ceea ce ar duce la producerea de victime în rândul musulmanilor. Alții consideră că teroriștii produc intenționat victime din rândul musulmanilor pentru a lovi în guvernele locale prooccidentale¹¹² și a crea o solidaritate și o unitate a extremismului islamist. Probabil că în etapa următoare rețelele și grupările teroriste vor încerca unele negocieri cu anumite state și entități internaționale, urmărind desprinderea acestora din coaliția antiteroristă sau neparticiparea lor la această campanie și crearea unei libertăți mai mari de acțiune pentru teroriști.

Specificul acțiunilor împotriva terorismului este strâns legat și influențat de specificul, complexitatea și diversitatea formelor de manifestare ale terorismului contemporan. Acesta din urmă a fost categorisit deopotrivă un „*terrorism organizat*”, ceea ce îi conferă o dimensiune strategică și generează reacții de combatere la nivel strategic, mondial și, în același timp, un „*terrorism disipat*”, ceea ce îi reduce vulnerabilitatea și îi mărește capacitatea de a acționa prin surprindere.

---

¹¹² Cf. Mark Baker, *Guerre contre la terrorisme*, 2003. A se vedea în detaliu la: www.terrorisme.net/p/article 80.

Conform unui studiu efectuat de Institutul *Homeland Security Research Corporation* (HSRC) și prezentat la Conferința „*The NATO Forum of Business and Security*” de la Berlin din anul 2004, victimele rezultate în urma diferitelor tipuri de atacuri teroriste ar putea fi¹¹³: în cazul unui atac sinucigaș cu bombă (50-100 de victime); în cazul unui atac asupra unui mijloc de transport – tren, metrou, avion (250-500 de victime); în cazul unui atac biochimic ineficient (aprox. 1.000 de victime); în situația unui atac asupra unei fabrici sau uzine de produse chimice (până la 10.000 de victime); în caz de atac cu bombă nucleară într-un oraș mare (între 80.000-100.000 de victime); în situația unui atac biochimic eficient (peste 1.000.000 de victime).

Un alt element specific al luptei antiteroriste este legat de fondurile uriașe alocate anual pentru combaterea acestui flagel social. Costurile măsurilor de protecție împotriva terorismului și de combatere a rețelelor teroriste sunt și vor fi și în continuare foarte mari, întrucât nu sunt cheltuieli axate precis asupra unor măsuri punctuale, ci, de cele mai multe ori, au un caracter preventiv. Spre exemplu, numai în SUA, în perioada 2001 – 2004, acestea s-au ridicat la peste 450 de miliarde dolari repartizate astfel¹¹⁴: 43% pentru garantarea liniilor aeriene și reconstrucția WTC; 31% pentru susținerea acțiunilor militare și a celor de reconstrucție din Irak și Afganistan; 18% pentru asigurarea securității

---

¹¹³ Cf. Mircea Mureșan, Gheorghe Văduva, *op. cit.*, p. 469.

¹¹⁴ *Ibidem*, p. 470.

federale; 7% pentru sectorul privat care susține campania antiteroristă; 1% cheltuieli locale.

Comparativ, organizația Al-Qaida a cheltuit pentru atacurile teroriste din SUA doar 150.000 de dolari de unde rezultă o rată economică asimetrică de 1:3.000.000! Aceiași specialiști estimează că fondurile alocate de SUA pentru a-și construi în următorii ani o infrastructură eficientă și sigură la orice atacuri teroriste vor depăși 1,5 trilioane de dolari.

Investițiile făcute în contextul luptei antiteroriste pe glob sunt imense. De exemplu, președintele american Obama anunța la 28 martie 2014, într-un discurs la *West Point Academy*, constituirea unui fond pentru combaterea terorismului (*Counterterrorism Partnerships Fund*), de 5 miliarde dolari „pentru a ajuta alte țări în lupta împotriva extremiștilor și a altor grupuri radicale”¹¹⁵.

La lucrările Conferinței NATO de la Berlin din 2004 dr. Patrick Hardouin, asistent adjunct al secretarului general al NATO pentru afaceri politice și politică de securitate, referindu-se la specificul acțiunilor întreprinse împotriva terorismului arăta că este necesar: să fie identificate punctele critice ale rețelelor teroriste; să se realizeze gestionarea informațiilor care vizează terorismul de orice tip; să se creeze un sistem electronic de evidență a rețelelor, organizațiilor și grupărilor teroriste; în această

---

¹¹⁵ Cf. Nolan Feenely, *White House Proposes \$5 Billion Global Anti-Terrorism Fund*, 28 mai 2014, disponibil online la: <http://time.com/122748/white-house-terrorism-partnership-fund/>, accesat la 16.09.2014, orele 22.00.

cooperare polivalentă să se implice tot mai mult și sectorul privat.

Specificul acțiunilor întreprinse împotriva terorismului a căpătat o nouă conotație îndeosebi după anul 2001, când SUA și celelalte state democratice au fost nevoite să-și regândească metodele de abordare și contracarare a noilor pericole și amenințări. S-a ajuns la concluzia că cea mai bună apărare este atacul și, prin urmare, varianta loviturilor preventive a câștigat adepți la Pentagon și Casa Albă. Plecând de la acest concept au fost elaborate mai multe strategii, până în prezent fiind aplicate cinci dintre ele.

Prima strategie care prevede lovirea directă a teroriștilor a fost deja aplicată în Afganistan.

Cea de-a doua se referă la atacarea sau sancționarea economică a țărilor care adăpostesc și sprijină mișcările teroriste. Efectele sale au fost simțite mai ales în sud-estul Asiei unde fundamentalismul islamic a câștigat foarte mult teren în ultimii ani.

Ultimele trei strategii au fost aplicate în conflictul din Irak. În primul rând a fost vizată decapitarea regimului condus de Saddam Hussein prin lovituri aeriene chirurgicale. Din păcate s-a dovedit inefficientă, astfel încât s-a decis aplicarea celei de-a patra inițial intitulată sugestiv „Șoc și groază”. Aceasta a urmărit bombardarea intensă a unor obiective vitale irakiene, inducerea unei stări de panică intensă, ruperea aparatului de conducere și determinarea populației de a se revolta împotriva regimului de la Bagdad. După cucerirea Bagdadului și înlăturarea lui Saddam Hussein, situația a determinat aplicarea unei alte strategii mult mai costisitoare care a constat în acțiuni de distrugere a

tuturor punctelor de rezistență fidele vechiului regim și în activități de reconstrucție a țării¹¹⁶. Ulterior, în 2014, tot în contextul luptei contrateroriste, s-a creat o coaliție anti-ISIL condusă de SUA, cu statele NATO (Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Germania, Italia, Olanda, Spania, Turcia, Regatul Unit al Marii Britanii) și state ale Consiliului de Cooperare pentru Statele Arabe din Golf (Bahrein, Iordania, Qatar, Arabia Saudită, Uniunea Emiratelor Unite) și Australia, care efectuează operații militare în Siria și Irak.

În funcție de rezultatele strategiilor abordate și de modul de acțiune a teroriștilor se pot alege mai eficient forțele și mijloacele necesare și se pot stabili formele, metodele și procedeele optime de acțiune pentru combaterea terorismului. Acestea sunt foarte diversificate și trebuie să corespundă, în general, tipului de terorism și amenințărilor concrete pe care acesta le conține.

Forțele și mijloacele destinate prevenirii și combaterii acțiunilor teroriste

Complexitatea luptei împotriva terorismului ridică probleme deosebite pentru rezolvarea cărora trebuie găsite soluții echilibrate și unanim acceptate cu privire la o nouă configurație a efortului militar, o nouă fizionomie a acțiunilor militare precum și la o nouă filozofie de abordare a acestui tip de război.

Având în vedere că teroriștii întrebunțează forța și violența, sfidând legile moralei și ale războiului, că nu există o delimitare între terorismul nați-

---

¹¹⁶ Cf. Lucian Stăncilă, *op. cit.*, p. 106.

onal și cel internațional, cel mai adesea acțiunile având un caracter transfrontalier, fizionomia actuală a războiului antiterorist nu mai poate fi comparabilă și compatibilă în același timp cu imaginea acțiunilor militare clasice.

Doctrina de luptă a forțelor armate echipamentele și tehnologiile sofisticate ar asigura structurilor militare de tip clasic destinate a fi utilizate în operații militare convenționale, un avantaj minor în cazul angajării acestora în desfășurarea unei acțiuni antiteroriste, de aceea, capacitățile militare convenționale existente sunt de cele mai multe ori ineficiente sau limitate în anihilarea terorismului.

De aceea, combaterea terorismului nu este o problemă militară, ci una mai mult politică. Totuși, atâta timp cât terorismul este considerat o amenințare asimetrică la adresa întregii lumi se înțelege că toate statele vor trebui să constituie structuri specializate de protecție și combatere a acestui pericol.

Cum vor trebui structurate armatele pentru a fi oricând în măsură să ducă un război împotriva terorismului? Practica a demonstrat că este foarte greu de configurat structurile de forțe care trebuie să rezolve situațiile complexe ce se creează în cazul existenței pericolului terorist. În mod normal, aceste structuri ar trebui să cuprindă un sistem de protecție, de acțiune preventivă și de reacție adecvată nu numai împotriva terorismului, ci în oricare altă situație limită.

Războiul antiterorist are nevoie mai întâi de un sistem riguros de depistare, supraveghere și anihilare rapidă a rețelelor, organizațiilor, bazelor de antrenament și logistice, școlilor și infrastructurilor teroriste precum și a acțiunilor teroriste ori-

unde ar fi ele. Pentru a se proteja împotriva terorismului, o societate (un stat) trebuie să dispună, în principiu, de următoarele: structuri de supraveghere complexe și de evaluare operativă a riscurilor și amenințărilor de tip terorist; sisteme de comunicații rapide și sigure; structuri de informații performante; structuri de ordine publică integrate; forțe specializate în acțiuni antiteroriste.

Confruntată pentru prima dată cu nevoia de a face față unor eventuale riscuri și amenințări teroriste, România și-a restructurat după anul 2001 sistemul național de prevenire și combatere a terorismului. Prin Hotărârea CSAT nr. 00140 din 19 octombrie 2001, Serviciul Român de Informații a fost desemnat ca autoritate națională în domeniul luptei antiteroriste. Astfel, acesta răspunde de executarea într-o concepție unitară a activităților de descoperire, neutralizare și anihilare a acțiunilor teroriste pe teritoriul României.

Pentru aplicarea unitară a măsurilor de prevenire și combatere a acțiunilor teroriste pe teritoriul național la nivelul SRI a fost elaborată și supusă aprobării CSAT *Strategia națională de prevenire și combatere a terorismului*, document doctrinar fundamental în materie antiteroristă care stabilește totodată și instrumentele de aplicare a acesteia. Conform acestui document, aprobat prin Hotărârea CSAT nr.36 din 5 aprilie 2002, principalele organe de stat cu atribuții în domeniul combaterii terorismului sunt: Serviciul Român de Informații (SRI), Serviciul de Informații Externe (SIE), Serviciul de Protecție și Pază (SPP) precum și Ministerul Apărării Naționale (MAPN), Ministerul

Administrației și Internelor (MAI), Ministerul Justiției și altele¹¹⁷.

Pe baza aceluiași document s-a decis înființarea *Sistemului Național de Prevenire și Combatere a Terorismului* (SNPCT) compus din 23 ministere, instituții și agenții naționale în care CSAT are rolul de coordonare strategică, iar SRI rolul de coordonare tehnică prin Inspectoratul pentru Prevenirea și Combaterea Terorismului (IPCT). În cadrul acestuia din urmă, forțele speciale ale SRI sunt integrate în cadrul *Brigăzii Antiteroriste*, mare unitate centrală organizată pe structuri modulare specializate pentru executarea misiunilor de protecție și intervenție antiteroristă. La solicitarea SRI, în funcție de amploarea și particularitățile actului terorist, pot fi angrenate cu misiuni specifice și forțe din cadrul MAI și MAPN.

Ministerul Administrației și Internelor, ca organ central al puterii executive, are printre atribuții: „*coordonarea activității structurilor din subordine care participă la prevenirea, neutralizarea și lichidarea actelor elementelor teroriste și de diversiune pe teritoriul României*”¹¹⁸. *Direcția Generală de Informații și Protecție Internă* organizează și desfășoară activități de obținere, prelucrare, verificare și valorificare a informațiilor ce vizează siguranța națională a României și contribuie la identificarea și verificarea persoanelor suspecte a iniția, sprijini sau comite acte de terorism și alte

---

¹¹⁷ Cf. *Strategia Națională de Prevenire și Combatere a Terorismului*, București, 2002, art. 22.

¹¹⁸ *Legea nr. 40/1990 privind organizarea și funcționarea MAI*, completată prin O.G. nr. 63/2004.

misiuni care pot fi îndreptate împotriva misiunilor diplomatice și personalului acestora. *Jandarmeria Română* asigură paza și apărarea unor obiective, a bunurilor și valorilor de importanță deosebită și îndeplinește misiuni de prevenire, neutralizare și lichidare a actelor teroriste și diversioniste pe teritoriul României¹¹⁹.

În cadrul MAI, forțele speciale destinate prevenirii și combaterii terorismului sunt: o mare unitate specială de pază și apărare a obiectivelor diplomatice din București organizată pe departamente; un batalion antiterorist organizat pe mai multe detașamente în cadrul Brigăzii Speciale de Intervenție; câte un pluton mobil de jandarmi la fiecare Inspectorat Județean de Jandarmi; câte un pluton mobil de Intervenție la fiecare Inspectorat Județean de Poliție și câte un detașament mobil de intervenție în cadrul Inspectoratelor Teritoriale de Jandarmi și ale Poliției de Frontieră. Totodată, în cadrul Inspectoratului General al Poliției, funcționează Brigada de Combatere a Crimei Organizate cu servicii de profil în cadrul IJP și Direcției Generale de Poliție a municipiului București.

Serviciul de Protecție și Pază (SPP) este o instituție de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale, specializată în asigurarea protecției demnitarilor români și străini pe timpul șederii lor în România, a familiilor acestora în limitele competențelor legale, precum și în asigurarea pazei sediilor de lucru și a reședințelor acestora potrivit hotărârilor

---

¹¹⁹ Cf. *Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române*, art. 14.

CSAT. Pentru îndeplinirea atribuțiilor ce-i revin, SPP colaborează cu MApN, MAI, SRI, SIE, STS și cu celelalte ministere și organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale.

Potrivit legii, SPP „*intervine independent sau în cooperare cu alte organe prevăzute de lege pentru prevenirea și contracararea acțiunilor de natură să pună în pericol viața, integritatea fizică, sănătatea sau libertatea de acțiune a persoanelor cărora le asigură protecție și securitatea obiectivelor păzite, precum și pentru capturarea sau anihilarea elementelor teroriste, ori agresive*”¹²⁰.

Forțele destinate prevenirii și combaterii terorismului din cadrul SPP sunt grupuri de intervenție antiteroristă constituite pe echipe formate din câte 4-5 luptători. Grupurile sunt structurate în funcție de misiunile pe care urmează să le îndeplinească, iar dotarea lor este asemănătoare cu cea a efectivelor Brigăzii Antiteroriste din cadrul SRI pentru realizarea interoperabilității pe timpul executării unor misiuni în comun.

Ministerul Apărării Naționale este organul de specialitate al administrației publice centrale în subordinea Guvernului prin care este condusă activitatea în domeniul apărării naționale conform legilor în vigoare și strategiei de securitate națională¹²¹. Pentru îndeplinirea unor atribuții specifice în domeniul activității de informații, protecție și siguranță militară, în cadrul ministerului funcți-

---

¹²⁰ *Legea nr. 191/1998 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază*, art. 9.

¹²¹ Cf. *Legea nr. 45/1994 privind apărarea națională a României*, art. 7.

onează *Direcția Generală de Informații a Apărării* ca structură specializată ce răspunde de obținerea, prelucrarea, verificarea, stocarea și valorificarea informațiilor și datelor referitoare la factorii de risc și amenințare externi și interni, militari și non-militari, care pot afecta siguranța națională, precum și de elaborarea concepției referitoare la realizarea securității informațiilor privind apărarea națională și activitatea criptologică¹²².

Forțele luptătoare din cadrul MAPN care pot desfășura acțiuni de prevenire și combatere a terorismului în timp de pace și în caz de război sunt: structurile de Poliție Militară independente sau aflate în subordinea unor mari unități tactice și operative; Detașamentul Special de Protecție și Intervenție aflat în subordinea DGIA; unele unități și subunități de cercetare, scafandri sau cele create pentru operații speciale. Acestea au flexibilitate, suplețe, mobilitate, viteză de reacție, putere de foc și autonomie acțională necesare desfășurării unor acțiuni de intervenție antiteroristă.

În condițiile în care terorismul se consideră o amenințare asimetrică crescândă la adresa întregii omeniri, statele vor trebui să-și constituie structuri de protecție și de combatere a acestei amenințări. Forțele speciale, forțele pentru operații speciale precum și alte categorii de structuri din Armata României ar putea fi o soluție în acest caz. În situația că aceste structuri ar primi și astfel de misiuni în cadrul războiului antiterorist, ele ar trebui să fie

---

¹²² Cf. *Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 14/2001 privind organizarea și funcționarea MAPN*, art. 26.

integrate într-un sistem de supraveghere și reacție mult mai larg, iar modul de acțiune să fie cel adecvat pregătirilor speciale pentru lovirea, anihilarea, capturarea sau nimicirea elementelor teroriste. În viziunea unor specialiști militari români, aceste forțe speciale sunt în măsură să acopere o gamă foarte largă de misiuni din sfera conflictelor asimetrice, care pot fi împărțite în misiuni de bază și misiuni colaterale în cadrul cărora se pot include și cele din domeniul combaterii terorismului¹²³. Unele acțiuni ale forțelor speciale sunt lovituri la scară mică și de scurtă durată și pot avea caracterul de operații decisive rapide pentru cucerirea sau distrugerea unor obiective, pentru marcarea unor ținte în vederea lovirii lor cu aviația sau alte tipuri de armament, ori pentru capturarea unor personalități militare sau politice ale inamicului¹²⁴.

România, preocupată de securitatea proprie și cea regională, a identificat și pregătit în ultimii ani pachetul de forțe operaționalizate terestre, aeriene și navale, evaluate, certificate și afirmate pentru a fi puse la dispoziția NATO pentru apărarea colectivă, cât și la dispoziția UE în cadrul apărării comune. Parte din acestea și-au demonstrat capacitatea de acțiune, gradul de pregătire și de dotare, precum și nivelul de interoperabilitate pe timpul participării la misiuni de combatere a

---

¹²³ Cf. Vasile Soare, *Forțele Speciale – comandouri aeropurtate în acțiune*, Editura Ziua, București, 2002, p. 30.

¹²⁴ Cf. Eugen Bădălan, Teodor Frunzeti, *Asimetria și idiosincrasia în acțiunile militare*, Editura Centrului Tehnico-Editorial al Armatei, București, 2004, pp. 227 – 228.

terorismului internațional în teatrele de operații din Balcani, Irak și Afganistan.

Forme, metode și procedee de acțiune în prevenirea și combaterea acțiunilor teroriste

Studiul și analiza conținutului, obiectivelor, fizionomiei și principiilor războiului antiterorist, au o mare importanță teoretică și practică deoarece ne oferă posibilitatea de a cunoaște mecanismul acestuia, de a ține seama de el și a adopta formele, metodele și procedeele de acțiune cele mai adecvate, în funcție de specificul situației în timp de pace, criză și la război.

Marea majoritate a programelor guvernamentale elaborate în țările democratice pentru combaterea terorismului se bazează pe îndeplinirea următoarelor *obiective*: prevenirea, descurajarea, previziunea și reacția. Aceste obiective trebuie etalate din poziția oficială a statului prin: disponibilitatea pentru cooperare internațională în acest domeniu, contestarea terorismului intern și internațional, refuzul de a face compromisuri sau concesiile grupărilor și organizațiilor extremist-teroriste și admiterea consecințelor în cazul participării sau sprijinirii luptei împotriva terorismului oriunde pe glob.

Prevenirea se realizează prin măsuri luate în plan politic, diplomatic și militar, atât în interiorul țării, cât și în exterior, precum și prin inițiative sau acorduri internaționale pentru realizarea cadrului de cooperare necesar între instituțiile statului cu atribuțiuni în acest domeniu, cât și între toate statele democratice – pentru unirea eforturilor necesare în lupta împotriva terorismului inter-

național. Dacă acest lucru pare mai ușor de realizat în interiorul statelor, ideal ar fi ca toate țările și organismele internaționale să-și unească și să-și coordoneze eforturile pentru combaterea acestui fenomen social deosebit de grav.

Previziunea se realizează prin intermediul măsurilor informativ-operative și contrainformative întreprinse de către structurile specializate de informații ale statelor în domeniul antiterorist. Printre măsurile cele mai frecvent utilizate se numără: culegerea de informații; schimburi de informații cu structurile specializate similare din alte state; instituirea unor baze de date de profil, alimentate operativ de toate structurile cu atribuții în domeniul combaterii terorismului. Baza unei previziuni eficiente o constituie schimbul oportun de date și informații utile prevenirii terorismului între toate statele lumii.

Descurajarea impune întărirea securității obiectivelor și se realizează prin măsuri de ordin legislativ și prin instituirea unor dispozitive de protecție a principalelor obiective potențiale a fi ținta unor acțiuni teroriste (clădiri guvernamentale, ambasade, reședințe, aeroporturi, gări, instalații strategice etc.). Intimidarea teroriștilor nu poate fi realizată în totalitate numai prin protecția exterioară a obiectivelor, ci și prin luarea unor măsuri de autoprotecție în caz de atac.

Reacția este elementul central al oricărei politici antiteroriste și se realizează prin crearea capacităților strategice și tactice de reacție în caz de atac terorist. Acestea trebuie să fie în sfera organelor și instituțiilor de ordine publică și securitate națională, dar și a celor militare. Reacția

vizează nu numai crearea acestor structuri, ci și modul de acțiune al forțelor specializate în asemenea situații. Toate statele dispun de structuri specializate, special antrenate și înzestrate pentru a desfășura acțiuni antiteroriste.

În elaborarea și fundamentarea strategiilor de prevenire și combatere a terorismului, în stabilirea și alegerea formelor, metodelor și procedurilor de acțiune, trebuie ținut cont de o serie de *principii, norme și reguli* statuate în acest domeniu.

Orice guvern democratic trebuie să respecte strict cadrul legislativ intern și internațional existent în domeniul prevenirii și combaterii terorismului. De asemenea, trebuie să demonstreze că măsurile inițiate împotriva terorismului sunt direct îndreptate împotriva teroriștilor și colaboratorilor activi ai acestora, având drept scop apărarea, în limitele legii, a societății democratice și să dovedească opiniei publice că tot ce se întreprinde de către guvernanți este moral și legal pentru apărarea vieții și liniștii cetățenilor. Aceasta este o condiție obligatorie în efortul de captare a încrederii și sprijinului populației. Lipsa încrederii și cooperării societății civile poate duce uneori la apariția grupurilor de vigilenți sau a comando-urilor private care pot prolifera și exacerba violența civilă.

Fiecare guvern trebuie să adopte deschis o politică fermă de neacceptare a oricărui fel de șantaj terorist. Orice dovadă de slăbiciune sau apetență spre compromis poate provoca o emulație teroristă și o dramatică escaladare a atentatelor. Politica de pendulare între mai multe obiective sau în funcție de circumstanțe trebuie evitată deoarece subminează încrederea populației în autorități și încura-

jează pe teroriști să exploateze compromisurile făcute de putere.

Guvernul și forțele de securitate trebuie să-și conducă demersul antiterorist în limitele legii. Suspecții sau cei dovediți ca fiind teroriști trebuie pedepsiți în conformitate cu regimul juridic și cel judiciar intern și internațional existent. Statul nu trebuie să renunțe la niciuna din responsabilitățile sale în domeniul social, economic și cultural sub motivul că se confruntă cu o serioasă amenințare teroristă.

Așadar, contribuția la implicarea fiecărei instituții și entități organizaționale și demersul individual și colectiv pentru găsirea și aplicarea celor mai adecvate și eficiente forme și metode de combatere a terorismului sau de soluționare a crizelor generate de terorism, rămân în atributul guvernelor și statelor vizate și reprezintă garanția stabilității și securității naționale, regionale și globale.

Forme de acțiune pentru prevenirea și combaterea terorismului

Adoptarea uneia sau alteia dintre formele specifice de prevenire și combatere a terorismului se realizează în funcție de: capacitatea statului, organelor, instituțiilor și structurilor specializate de a gestiona o criză (situația) generată de un atac terorist; specificul situației în care s-a produs acțiunea teroristă (în timp de pace, în situații de criză sau pe timp de război ori conflict); organizarea, compunerea și modul de acțiune al grupării teroriste; forțele și mijloacele proprii avute la dispoziție pentru contracarare; timpul la dispoziție pentru acți-

une; cadrul legal aplicabil pe plan intern și internațional; sistemul de alianțe existent; normele de drept internațional în vigoare; rezoluțiile organismelor internaționale; impactul opiniei publice și altele.

În funcție de factorii prezentați mai sus, *formele de acțiune* pentru prevenirea și combaterea terorismului pot fi: prevenirea terorismului pe termen lung, mediu sau scurt; combaterea terorismului în timp de pace, în situații de criză și pe timp de război; contracararea terorismului la nivel strategic (regional, zonal, global) sau la nivel tactic (local, național etc.).

Formele de acțiune antiteroristă pot fi categorisite în: acțiuni de prevenire, de eradicare (combatere) și de pedepsire a teroriștilor.

Prevenirea terorismului pe termen lung este o formă destinată să împiedice sau să elimine posibilitatea apariției unor pericole și amenințări teroriste pe o perioadă mare de timp și este, în principal, atributul factorilor politic și diplomatic.

Așa cum securitatea prin cooperare este un proces la nivel mondial ale cărui obiective pot fi atinse numai cu condiția ca statele sau grupurile de state să nu se simtă amenințate, tot așa succesul cooperării antiteroriste, îndeosebi în plan politic, diplomatic și militar, este posibil să reprezinte un factor esențial în lupta comună împotriva terorismului internațional. Plecând de la acest aspect ne putem imagina cum ar fi fost privite și interpretate într-o bună parte a lumii acțiunile coaliției antiteroriste dacă statele musulmane ar fi refuzat să coopereze sau să participe la ea și câtă destabilizare ar fi putut provoca o asemenea atitudine.

Cooperarea pe termen lung poate fi singurul instrument care ar face posibilă depășirea rapidă a unor momente delicate, cum ar fi cele referitoare la folosirea forței în acțiunile antiteroriste și care va naște dezbateri politice și diplomatice. Rolul armatei în acest caz este acela de a conferi consistență acțiunilor politice și diplomatice prin punerea lor în practică în domeniul militar, pentru descurajarea terorismului. Deschiderea armatei spre valorile occidentale, întâlnirile responsabililor militari la nivel zonal sau internațional, efectuarea de studii, cursuri sau stagii de pregătire în străinătate, schimbările de experiență cu ocazia desfășurării unor exerciții multinaționale comune, participarea armatei la diferite operații externe în cadrul războiului global împotriva terorismului reprezintă acțiuni specifice domeniului militar, care se înscriu în această formă de prevenire a terorismului.

Prevenirea pe termen mediu acoperă zona de interes a domeniului strategic și se exercită în scopul prevenirii acțiunilor teroriste pe o perioadă determinată de timp în care se vor derula programele (proiectele) stabilite de conducerea politico-militară a statului în domeniul strategiei de securitate națională, printre care cele mai importante pot fi cele de reformă în domeniul legislativ sau de operaționalizare a structurilor specializate în lupta antiteroristă. Spre exemplu: elaborarea și aprobarea pachetului de legi specifice securității naționale; restructurarea (reformă) instituțiilor abilitate ale statului în acest domeniu; înființarea și operaționalizarea unor forțe (structuri) specializate noi (Forțe Speciale, HUMINT, IMINT, SIGINT etc.); achiziția de mijloace și echipamente performante de intervenție, acțiune și culegere de

informații; procurarea de sisteme de detecție pentru securitatea fizică a obiectivelor; adaptarea strategiilor și tacticilor de acțiune în funcție de tipul amenințărilor etc. În același context se înscrie și crearea, la nivelul Statului Major General, a unor structuri de specialitate, organe de conducere și coordonare a capacităților operaționale specializate destinate prevenirii și combaterii acțiunilor teroriste.

Prevenirea pe termen scurt presupune punerea în aplicare a măsurilor necesare în cazul unei situații de criză într-o perioadă cât mai scurtă de timp. Aceste măsuri permit să se acționeze în regim de urgență și constă în: activarea progresivă a forțelor și mijloacelor abilitate să acționeze în funcție de amploarea sau gravitatea situației; punerea în practică a unor acțiuni de descurajare pregătite din timp; prezența demonstrativă a unor mijloace de luptă aeriene, navale sau terestre; intensificarea activităților de cooperare și de culegere de informații; acțiuni de luptă punctuale pentru prinderea sau capturarea unor elemente teroriste etc.

Valorificarea oportună a aportului informativ al structurilor de informații, precum și afișarea deschisă a capacității de intervenție pe care structurile specializate de forțe ale armatei și celelalte instituții ale statului le pot angaja, sunt măsuri care pot contribui, de asemenea, pe termen scurt, la prevenirea apariției unor situații potențial periculoase și pot duce la gestionarea sau încheierea crizelor la cel mai scăzut nivel.

În cadrul *măsurilor de pedepsire a terorismului* se înscriu: judecarea, detenția, azilul, reprimarea și expulzarea, extrădarea, despăgubirea victimelor actelor teroriste etc. Pedepsele suportate

de o persoană acuzată de activități teroriste trebuie să fie prevăzute în legile naționale ale statului în cauză sau în normele de drept internațional. Aducerea teroriștilor în fața justiției și *judecarea* lor reprezintă legitimitatea acțiunilor întreprinse pentru capturarea acestora, a luptei pentru combaterea acestui fenomen.

Din perspectiva dreptului conflictelor armate, terorismul nu are nicio justificare. Convențiile de la Haga și de la Geneva legitimează statutul de combatant inclusiv în războaiele de eliberare națională, în exercitarea dreptului popoarelor la autodeterminare sau în luptele de gherilă, dar cu condiția minimă de a purta armele la vedere și a respecta legile și obiceiurile războiului, ori teroriștii nici măcar nu-și propun să îndeplinească aceste condiții minime și le încalcă în mod deliberat¹²⁵.

Pe baza probelor aduse în fața justiției instanța este singura instituție abilitată să constate încălcarea normelor internaționale și comiterea unor crime de război de către teroriști. Aceștia trebuie judecați și condamnați pentru: uciderea intenționată a unor oameni nevinovați; tortură și tratamente inumane aplicate unor ostatici; sechestrare de persoane; distrugerea de bunuri și valori; utilizarea unor arme interzise, a gazelor toxice; utilizarea civililor ca scuturi umane; pirateria maritimă și aeriană; trafic de droguri etc.

Detenția. Conform normelor de drept umanitar internațional orice persoană privată de libertate

---

¹²⁵ Cf. Ion Dragoman, *Terorismul și dreptul conflictelor armate*, în *Revista Geopolitica*, Editura Top Form, București, 2005, p. 123.

te pentru activități teroriste trebuie să fie tratată în orice situație cu respectarea demnității inerente ființei umane. Imperativele luptei contra terorismului pot cere ca tratarea unei persoane private de libertate pentru activități teroriste să facă obiectul unor restricții mai importante decât în situații normale, cum ar fi: reglementarea comunicărilor și supravegherea corespondenței inclusiv între avocat și clientul său; plasarea persoanelor private de libertate pentru activități teroriste în închisori speciale separate de alți deținuți.

Azilul, reprimarea și expulzarea. Orice solicitant de azil trebuie să facă obiectul unei examinări individuale. În același context sunt interzise expulzările colective. Dacă statul are motive serioase să creadă că o persoană care dorește să beneficieze de azil a participat la activități teroriste, atunci acesteia trebuie să-i fie refuzat statutul de refugiat. Executarea expulzării sau reprimării trebuie să se facă respectându-se integritatea fizică și demnitatea persoanei, evitându-se tratamentele inumane sau degradante.

Extrădarea este o procedură indispensabilă pentru o cooperare internațională eficientă în lupta antiteroristă. Totuși, nu poate fi extrădată o persoană spre o țară unde riscă condamnarea la pedeapsa cu moartea. Ea nu trebuie supusă torturii sau tratamentelor inumane pentru faptele sale, ci trebuie judecată corect, în mod democratic.

Fiecare dintre formele de combatere a terorismului poate fi aplicată prin metode, procedee și tactici de acțiune variate.

Metode și procedee de acțiune pentru prevenirea și combaterea terorismului

Combaterea terorismului modern din societățile democratice a demonstrat că sunt mai multe modalități de contracarare a terorismului: unele duc către direcții opuse, altele propun căi alternative pentru întărirea democrațiilor și reducerea violențelor¹²⁶. Una dintre metodele cele mai eficiente utilizate până în prezent o constituie *intervenția contrateroristă* desfășurată prin procedee diferite, de la caz la caz. În practica internațională aceasta cuprinde, de regulă, mai multe faze (etape).

Prima dintre ele o constituie *stabilirea autenticității și veridicității cu privire la actul terorist* pentru a se constata că nu este vorba de o alarmă falsă sau de o diversiune.

Blocarea, următoarea fază, cuprinde măsurile specifice care vizează izolarea zonei în care s-a produs atacul terorist, organizarea de filtre și puncte de control – verificare pe arterele adiacente (colaterale), limitarea atacului și stabilizarea situației.

Negocierea, cea de-a treia fază, presupune inițierea dialogului cu teroriștii și are drept obiective principale: evitarea confruntării directe și sângeroase cu teroriștii; determinarea acestora de a renunța la intențiile propuse; eliberarea ostaticilor fără vărsare de sânge; câștigarea timpului necesar pentru obținerea de noi informații și pregătirea intervenției contrateroriste propriu-zise; infiltrarea

---

¹²⁶ Cf. *** *Terorismul – istoric, forme, combatere* (Culegere de studii), Editura Omega, București, 2001, p. 85.

unor luptători în cadrul obiectivului ocupat de teroriști; aducerea la fața locului a unor forțe suplimentare etc. Echipele de negociatori sunt formate din traducători, medici, psihologi și specialiști în terorism. În cazul reușitei negocierilor, ostaticii sunt eliberați, iar teroriștii capturați, dezarmați și depuși la locurile de detenție.

În cazul în care metodele de negociere sunt ineficiente pot fi utilizate și alte *procedee* pentru eliberarea ostaticilor. Unul dintre acestea constă în folosirea unor mijloace speciale de *neutralizare a teroriștilor* (substanțe chimice neletale sau medicamentoase, gaze lacrimogene etc.) ce pot fi utilizate prin intermediul alimentelor și apei potabile, rețeaua de aerisire sau orificii special realizate. După neutralizare pot acționa celelalte elemente de dispozitiv: echipele de blocare exterioară; gruparea de acțiune imediată; echipele de asalt; echipele de sprijin cu foc; pompierii; rezerva; echipa pirotehnică etc. în conformitate cu planul de acțiune aprobat.

Un alt procedeu la care pot apela forțele speciale care acționează la obiectiv este *intimidarea teroriștilor* prin măsuri de întrerupere a curentului electric și a surselor de aprovizionare, provocarea unor explozii sau incendii false, demonstrații de forță etc. care urmăresc să creeze teroriștilor stări de nesiguranță, neliniște, teamă, oboseală psihică pentru a-i determina să renunțe la acțiune și să se predea.

Atacul propriu-zis sau acțiunea în forță reprezintă o altă etapă a intervenției și se execută în situația în care celelalte metode nu au dat rezultate. Ea constă în capturarea sau lichidarea fizică a tero-

riștilor în cazul că aceștia nu se predau. La rândul ei, aceasta se poate realiza prin mai multe *procedee*.

Ambuscada interioară este unul din procedee și constă în pătrunderea în secret a luptătorilor antiteroriști în interiorul obiectivului în locuri izolate (holuri, grupuri sanitare, centrale telefonice etc.), de unde au posibilitatea capturării succesive și fără zgomot a teroriștilor.

Asaltul simultan pe mai multe direcții este un procedeu ce presupune cunoașterea detaliată a topografiei obiectivului, precum și deținerea unor informații cât mai complete despre teroriști (număr, dotare, locuri de dispunere pe echipe etc.). De regulă, acțiunea este precedată de utilizarea unor modalități de distragere a atenției teroriștilor pentru a le diminua capacitatea de reacție (declanșarea simultană a unor încărcături explozive, folosirea de grenade fumigene, gaze lacrimogene etc.) sau de folosirea unor metode de înșelare (păcălire) a acestora.

Ca alternativă la acest procedeu mai poate fi folosit *asaltul pe o direcție favorabilă* concomitent cu o *acțiune demonstrativă* pe o direcție secundară, care constă în inducerea în eroare a teroriștilor aflați în obiectiv prin simularea unui asalt pe o direcție secundară concomitent cu pătrunderea în forță a două – trei echipe de asalt pe direcția favorabilă (principală) de acces.

Acceptarea formală a cererilor teroriștilor este un alt procedeu ce vizează scoaterea acestora din obiectiv și capturarea lor ulterioară prin acțiuni în forță sau ambuscade pe itinerariul de deplasare. Se folosește atunci când obiectivul ocupat are o mare valoare istorică, culturală sau prezintă un înalt grad de risc (nuclear, chimic, hidrotehnic etc.). În acest

caz, ambuscada trebuie realizată într-un loc favorabil de acțiune a forțelor care să ofere o bună vizibilitate și posibilități optime de atac.

Atragerea teroriștilor într-un joc de uzură pentru consumarea munițiilor și explozivilor de care dispun, constă în provocarea teroriștilor într-un schimb prelungit de focuri urmat de pătrunderea în forță a echipelor de asalt și capturarea sau lichidarea lor ulterioară.

Restabilirea ordinii la obiectivul unde a avut loc intervenția și în împrejurimile acestuia reprezintă faza a cincea și ultima a intervenției contrateroriste. Aceasta presupune: anchetarea ostaticilor și a persoanelor suspecte din zonă pentru a identifica eventualii teroriști diseminați în rândul populației; controlul tehnic al obiectivului pentru înlăturarea eventualelor încărcături explozive; refacerea sistemului de pază și protecție etc.

Situațiile în care se pot confrunța forțele anti-teroriste sunt deosebit de diverse și de aceea metodele și procedeele concrete folosite pentru soluționarea unor astfel de situații nu pot fi încadrate în șabloane. Planurile elaborate din timp conțin prevederi de principiu și trebuie să fie flexibile și ușor adaptabile la situația concretă.

Specialiștii sunt de părere că indiferent de situația creată și de forma și procedeele de acțiune anti-teroristă adoptat, trebuie respectate câteva reguli de bază: evitarea pe cât posibil a confruntărilor violente; protejarea populației civile din zonă și/sau a ostaticilor; tratarea cu atenție și responsabilitate a oricărei informații și amenințări; informarea oport-

tună a opiniei publice cu evenimentele în curs de desfășurare¹²⁷.

Confruntate cu amenințarea terorismului, diferite state ale lumii au adoptat soluții, forme și metode diferite de ținere a acestuia sub control. Regimurile totalitar – represive au apelat la o gamă largă de pârghii de control și coerciție: controlul constant și excesiv al identității, ocupației și rezidenței, al deplasărilor și comunicațiilor, precum și controlul strict al fabricării, stocării și circulației oricăror materiale pretabile a fi utilizate în acțiuni teroriste (armament, explozivi, muniții).

Alte state au apelat la contra-teroare ca principală formă de combatere a terorismului. Conducându-se după principiul „*ochi pentru ochi, dinte pentru dinte*”, se recurge la atacuri aeriene, bombardamente de artilerie, utilizarea unor comando-uri de pedepsire pentru a răzbuna victimele atentatelor comise contra cetățenilor lor. Unele țări au adoptat în domeniul terorismului așa-numita doctrină „*de sanctuar*”. În conformitate cu aceasta, teroriștii și organizațiile teroriste erau tolerate atât timp cât propriul teritoriu și interesele statului nu erau atacate sau amenințate. Evident, o astfel de neutralitate nu poate fi declarată întrucât ar stârni reacții vehemente din partea comunității internaționale.

Marea majoritate a țărilor lumii au adoptat poziția fermă a non-compromisului în demersul antiterorist. Un astfel de demers presupune luarea de măsuri drastice de eliminare a organizațiilor te-

---

¹²⁷ Cf. Ion Irimia, Liviu Deac, Dănuț Chiriac, *Terorismul, amenințare la adresa securității*, în *Curs de doctrine politico-militare*, p. a III-a, Editura AISM, București, 2002, p. 258.

roriste, a rețelelor de susținere logistică a acestora cu scopul de a le convinge că în nicio împrejurare nu vor putea avea beneficii directe sau indirecte ca urmare a comiterii unor acte cu caracter terorist. Se consideră că orice dovadă de slăbiciune sau acceptare a compromisului poate genera o escaladare a acțiunilor cu caracter terorist. În contextul mediului de securitate actual și în mod deosebit după aderarea la NATO, România joacă un rol activ pe frontul antiterorist internațional, militând din primul moment pentru susținerea campaniei antiteroriste.

ÎNCHEIERE

Secolul XXI a adus, odată cu deschiderea de noi orizonturi științifice, tehnice și informaționale, o mulțime de probleme cărora comunitatea internațională va trebui să le găsească neîntârziat un răspuns. Începutul de veac va fi considerat pentru multă vreme un punct de referință în evoluția fără precedent a fenomenului terorist, dar și un moment crucial în care comunitatea internațională a demonstrat hotărârea și determinarea de a eradica acest flagel care se perpetuează de la un an la altul. Pe de altă parte, este tot mai evident faptul că numărul vulnerabilităților oricărui stat în fața acțiunilor teroriste a crescut considerabil.

Omenirea se află în prezent în fața unei mari cotituri, iar faptul că vom trăi într-o lume multiculturală și multietnică este inevitabil. Mondializarea și regionalizarea sunt procese ireversibile și atunci, în acest mediu de securitate internațional, „...*nu ne rămâne decât să ne urâm, să ne reprimăm, să ne lichidăm și să ne tratăm ca inamici, sau să ne înțelegem, să ne cunoaștem, să ne tolerăm unii pe alții și să ne apropiem pentru a conviețui pașnic. Ignoranța este sursa a 99% din conflictele de pe pământ. Trăind în culturi, civilizații și religii diferite, trebuie să aflăm dacă vrem să ne căutăm reciproc defectele pentru a ne întări propriile stereotipii sau să găsim puncte comune*”¹²⁸.

---

¹²⁸ Mihai Hotea, *Terorism și violență simbolică*, în Revista GeoPolitica nr. 12, Editura Top Form, București, 2005, p. 84.

Amenințările teroriste sunt și rămân deocamdată de mare actualitate și se apreciază că „în următorul deceniu ele nu vor dispărea ci, dimpotrivă, este posibil să se diversifice și chiar să se amplifice”¹²⁹. Atacurile teroriste sunt și vor fi în continuare atipice, lipsite de orice moralitate și în afara oricăror reguli ale păcii și războiului. Ele vor viza tot ce este vulnerabil – state, guverne, instituții publice, organizații internaționale, aglomerări urbane și locuri publice, infrastructuri, rețele de comunicații și mai ales oameni (bătrâni, femei și copii) – întrucât unul dintre obiectivele cele mai importante ale terorismului este să creeze oroare, indignare, dezgust, panică, nesiguranță și frică.

Mai mult, terorismul modern, urmărește cultivarea spaimii în rândul indivizilor și subminarea încrederii populației civile în instituțiile publice, urmărind izolarea persoanelor și dezintegrarea comunității dar și subminarea sentimentului de siguranță, prin folosirea unor tehnici de manipulare ale opiniei publice, astfel încât aceasta să exercite presiune asupra autorităților cu putere decizională în scopul capitulării în fața unor solicitări ale teroriștilor.

Așadar, evoluția acțiunilor teroriste de la stadiul de fenomen izolat la nivel de operații pregătite, planificate, organizate și conduse după reguli militare a condus omenirea și implicit mediul internațional, într-o stare de securitate fragilă. Omenirea traversează o situație fără precedent, fiind profund marcată de amenințări și acțiuni ale unor forțe ce

---

¹²⁹ Mircea Mureșan, Gheorghe Văduva, *Strategia de parteneriat. Parteneriatul strategic*, Editura Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2006, p. 238.

promovează terorismul ca mijloc de influențare a organizărilor sociale și de slăbire a stabilității mondiale.

În această situație creată, terorismul constituie o amenințare din ce în ce mai pronunțată la adresa păcii și securității, a ființei umane, a valorilor și civilizației. Această amenințare este direct proporțională cu vulnerabilitățile societății moderne și evoluează pe măsură ce faliile se adâncesc, conflictele se amplifică și crizele se înmulțesc.

Cu cât civilizația progresează, cu atât terorismul devine mai abject și mai înfricoșător, prezentându-se ca o patologie gravă, ca o boală cronică a omenirii care se accentuează și se agravează din ce în ce mai mult. De aceea, lupta împotriva lui nu este și nu poate fi ușoară și aceasta nu neapărat pentru că teroriștii ar fi foarte puternici, ci pentru că ei nu se înscriu într-o logică normală și într-o filozofie a rațiunii. Combaterea terorismului nu poate ieși însă din legile și obiceiurile războiului și ale luptei armate și de aceea dificultățile unei astfel de confruntări vor fi întotdeauna foarte mari.

Statele afectate nemijlocit de acțiunile teroriste sunt obligate să identifice și să utilizeze în practică instrumente normative și acționale mai eficiente în eforturile individuale și colective destinate prevenirii și combaterii terorismului, trecând peste divergențele care au împiedicat atâta timp realizarea unei viziuni globale unitare în abordarea teoretică și mai ales practică a acestui fenomen.

România, ca actor al comunității internaționale, este supusă amenințărilor teroriste din cel puțin trei perspective: ca membră a Alianței Nord-Atlantice și a Uniunii Europene, deci ca o parte

inseparabilă a civilizației de tip occidental împotriva căreia sunt îndreptate o parte din atacurile teroriste și îndeosebi cele ale fundamentalismului islamic; ca țară situată în vecinătatea faliei musulmane, în zona Mării Negre și cea a Balcanilor, nu departe de zona caucaziană și de cea a Orientului Apropiat; ca participantă directă la războiul declanșat împotriva terorismului în cadrul coaliției multinaționale antiteroriste conduse de SUA.

Până acum, România nu s-a confruntat cu manifestări teroriste de amploare pe teritoriul național, însă în condițiile angajării depline alături de comunitatea statelor democratice în războiul internațional împotriva terorismului, această eventualitate nu poate fi ignorată avându-se în vedere tendințele manifestate pe plan mondial.

Statul român în ansamblu și instituțiile (structurile) care au atribuții în activitatea de prevenire și combatere a terorismului au obținut rezultate importante și au acumulat deja o experiență valoroasă, fapt recunoscut ca atare pe plan intern și internațional. Interesele fundamentale ale României au impus în prezent configurarea și operaționalizarea unui mecanism inter-instituțional de prevenire și combatere a terorismului în toate domeniile de activitate (politic, diplomatic, economic, financiar, militar etc.).

Perspectiva evoluției fenomenului terorist în spațiul de interes pentru România trebuie să facă obiectul unor evaluări strategice pe măsură, cu implicații în constituirea și modernizarea forței și în colaborarea dintre toate structurile, în consonanță cu cele ale Alianței Nord-Atlantice și cu cele ale UE, astfel încât să fie găsite și aplicate la timp cele mai

potrivite formule pentru descoperirea și combaterea rețelelor teroriste și prevenirea unor atacuri din partea acestora.

Amenințările epocii informaționale vor fi cu siguranță mai difuze, dispersate, multidimensionale și mai ambigue comparativ cu amenințările tradiționale, clasice, iar pentru a anihila inamicul în acest război – *războiul împotriva terorismului, împotriva răului* – este nevoie de înființarea unor noi instituții, organisme și structuri care la rândul lor să acționeze tot asimetric la scara întregii societăți pe trei *planuri*: elaborarea unui mediu legislativ adecvat care să permită autorităților să lupte eficient pentru reducerea acțiunilor teroriste, criminale și extremiste, cooperarea internațională extinsă, neîntreruptă și, respectiv, descoperirea și folosirea unor arme, mijloace, tactici și strategii eficiente în combaterea fenomenului terorist.

În aceste condiții, contracararea terorismului trebuie să se bazeze pe efortul conjugat al întregii comunități internaționale, a tuturor structurilor cu responsabilități pe plan național, regional și mondial în scopul însușirii și aplicării celor mai potrivite metode și mijloace pentru a contracara această escaladare a violenței la adresa civilizației și valorilor universale.

BIBLIOGRAFIE

- * * * *Constituția României, București, 2003.*
- * * * *Strategia de securitate națională a României, București, 2007.*
- * * * *Carta albă a apărării, proiect, București, 2011.*
- * * * *Carta Albă a Securității și Apărării Naționale, București, 2004.*
- * * * *Strategia militară a României, proiect, București, 2011.*
- * * * *Strategia națională de apărare a țării, București, 2008.*
- * * * *Strategia Națională de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor și Finanțării Terorismului, București, 2014.*
- * * * *Strategia națională de prevenire și combatere a terorismului, SRI, București, 2002.*
- * * * *National Strategy for Counterterrorism, The White House, iunie 2011.*
- * * * *The Strategy of U.S.A. for combating international terrorism, Washington, 2003.*
- * * * *Legea nr. 191/1998 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază.*
- * * * *Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate.*
- * * * *Legea nr. 40/1990 privind organizarea și funcționarea MAI, completată prin O.G. nr. 63/2004.*
- * * * *Legea nr. 45/1994 privind apărarea națională a României.*
- * * * *Legea nr. 51/1991 privind siguranța*

națională a României.

- * * * *Legea nr. 535 privind prevenirea și combaterea terorismului, publicată în Monitorul Oficial nr. 1161 din 8 decembrie 2004.*
- * * * *Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române.*
- * * * *Legea SUA de punere în aplicare a Convenției referitoare la atacurile teroriste, 2002.*
- * * * *Instrucțiuni privind întrebuințarea și conducerea forțelor destinate prevenirii și combaterii acțiunilor teroriste îndreptate împotriva obiectivelor Ministerului Apărării, București, 2004.*
- * * * *Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 14/2001 privind organizarea și funcționarea MAPN.*
- * * * *Ordonanța de Urgență nr. 141/2001 privind sancționarea unor acte de terorism și a unor fapte de încălcare a ordinii publice.*
- * * * *Doctrina Armatei României, București, 2012.*
- * * * *F.T.-1, Doctrina operațiilor Forțelor Terestre, București, 2007.*
- * * * *NATO/OTAN, Handbook, Brussels, 2006.*
- * * * *Terrorism Act, USA, 2006*
- * * * *SMG/P.F.-3, Doctrina pentru operații întrunite ale forțelor armate, București, 2003.*
- * * * *SMG-65, Manualul de planificare a operațiilor, București, 2011.*
- * * * *United States Department of State,*

- Country Reports on Terrorism 2013*,
Biroul Contraterorism, aprilie 2014.
- * * * *FATF Report. Combating Proliferation
Financing: a status report on policy
Development and Consultation*, februarie
2010.
- * * * *DEX, Dicționarul explicativ al limbii
române*, Editura Univers Enciclopedic,
București, 1998.
- * * * *Lexicon militar*, Editura Saka, Chișinău,
1994.
- * * * *Culegere de termeni, concepte și noțiuni
de referință din domeniile politicii
militare, securității și apărării naționale*,
București, 2000.
- *
- *   *
- Andreescu,   *Terorismul internațional, flagel
Anghel   al lumii contemporane*, Editura
M.A.I., București, 2003.
- Antipa, Maricel   *Securitatea și terorismul. Preve-
nirea și combaterea acțiunilor
extremist-teroriste pe teritoriul
României*, Editura Celsius,
București, 2004.
- Arădăvoaice,
Gheorghe; Iliescu,
Dumitru; Niță,
Dan Laurențiu   *Terorism, antiterorism, contra-
terorism. Istoric, actualitate,
perspective*, Editura Antet,
București, 1997.
- Arădăvoaice,   *Sfârșitul terorismului?*, Editura
Antet XX Press, București, 2002.
Gabriel;

- Niță, Dan
Laurențiu
Atanasiu, Mirela,
Repez Filofteia   *Securitatea și apărarea țării în contextul amenințărilor teroriste*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2013.
- Azani, Eitan   „The Hybrid Terrorist Organization: Hezbollah as a Case Study”, în *Studies in Conflict & Terrorism*, Volume 36, Issue 11, Taylor & Francis Online, 2013.
- Bădălan, Eugen,
Frunzeti, Teodor   *Acțiunile militare altele decât războiul*, Editura Militară, București, 2001.
- Bădălan, Eugen,
Frunzeti, Teodor   *Asimetria și idiosincrasia în acțiunile militare*, Centrul Tehnico-Editorial al Armatei, București, 2004.
- Bodunescu, Ion   *Terorismul, fenomen global*, Casa Editorială Odeon, București, 1997.
- Bodunescu, Ion   *Flagelul terorismului internațional*, Editura Militară, București, 1978.
- Bodunescu, Ion;
Bodunescu, Dan-
Romeo   *Relații internaționale, problematice și priorități pentru mileniul III*, Editura Tipoalex, București, 2000.
- Bontic, Neculai;
Stăncilă, Lucian;   *Ordinea publică în societatea modernă*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”,

- București, 2007.
- Burghelea, Ioan;
Stăncilă, Lucian *Războiul fără fronturi și fără frontiere*, Editura F&F Internațional, Gheorghieni, 2005.
- Caragea, A. *Război în Golf, dosar secret*, Editura Nemira, București, 2003.
- Cerbu, Vasile;
Stăncilă, Lucian;
Melicianu,
Petriu-Marius *Vulturii războiului*, Editura Moroșan, București, 2011.
- Chaliand, Gerard *Antologie mondiale de la strategie*, Robert Laffont, Paris, 1990.
- Constantin,
Eugen;
Pîrgulescu, Ion;
Stăncilă, Lucian *Operațiile postconflict*, Editura Moroșan, București, 2010.
- Deac, Ioan *Gestionarea crizelor mediatice*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2003.
- Deaconu,
Gheorghe *Influența timpului și spațiului în obținerea succesului în acțiunile militare moderne*, Editura Moroșan, București, 2008.
- Delcea, Cristian *Psihologia terorismului – studiu psihologic asupra teroriștilor*, Editura Diversitas, București, 2006.
- Dimitrevič, Vajim *Rescue de politique internationale*, nr. 886, Paris, 1987.
- Dinco, Cornel;
Repez, Filofteia;
Deaconu,
Gheorghe *Securitate și insecuritate în era globalizării*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.

- Dragoman, Ion *Bazele juridice ale acțiunilor militare întrunite*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2003.
- Dragoman, Ion „Terorismul și dreptul conflictelor armate”, în Revista *GeoPolitica*, Editura Top Form, București, 2005.
- Enache, Doru; Mureșan, Mircea; Stăncilă, Lucian *Aspecte ale conflictelor militare ale viitorului*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.
- Falconi, Fabrizio; Sette, Antonella *Osama bin Laden, Teroare în Occident*, Editura Alfa, București, 2001.
- Floca, Mihai *Forțele de elită ale lumii*, Editura Militară, București, 2002.
- Frunzeti, Teodor *Paradigme militare în schimbare*, Editura Militară, București, 2005.
- Frunzeti, Teodor *Securitatea națională și războiul modern*, Editura Militară, București, 1999.
- Frunzeti, Teodor; Zodian, Vladimir (coord.) *Lumea 2013. Enciclopedie politică și militară*, Editura Rao, București, 2013.
- Frunzeti, Teodor; Zodian, Vladimir (coord.) *Lumea 2011. Enciclopedie politică și militară*, Centrul Tehnico-Editorial al Armatei, București, 2011.
- Gîrleanu, Ciprian; George; Stăncilă, Lucian *Combaterea spălării banilor și a fenomenului finanțării terorismului*, Editura Rovimed Publishers, Bacău, 2012.

- Gray, David H.; LaTour, Kristina “Terrorist Black Holes: Global Regions Shrouded in Lawlessness”, în *Global Security Studies*, Fall 2010, Volume 1, Issue 3, 2010.
- Hotea, Mihai „Terorism și violență simbolică”, în *Revista GeoPolitica* nr. 12, Editura TopForm, București, 2005.
- Huntington, P. Samuel *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Editura Antet, București, 1998.
- Hyams, Edward *Terrorist and Terrorism*, Dent, London, 1990.
- Irimia, Ion; Deac, Liviu; Chiriac, Dănuț *Terorismul, amenințare la adresa securității*, în *Curs de doctrine politico-militare*, p. a III-a, Editura AÎSM, București, 2002.
- Johnson, Chalmers „Interpretation of Terrorism”, in *Terrorism Reader*, Editura Meridian, New York, 1978.
- Lahneman, William J.; Arcos, Rubén (eds.) *The Art of Intelligence: Simulations, Exercises, and Games*, Rowman & Littlefield, United States of America, 2014.
- Laqueur, Walter *The Age of Terrorism*, Editura Little Brown, Boston, 1987.
- Laqueur, Walter *A History of Terrorism*, Transaction Publishers, New Jersey, USA, 2012.
- Maret, Jean Luc *Tehnicile terorismului*, Editura Corint, București, 2002.
- Maxim, Ion *Terorismul. Cauze, efecte, măsuri de combatere*, Editura Polirom, București, 1989.

- Melicianu, Vicu-Sorin; Burghilea, Ioan; Stăncilă, Lucian
Moiesescu, G. Florin; Andreescu, Anghel; Antipa, Maricel
Mureșan, Doina; Potîrniche, Marius-Titi; Stăncilă, Lucian
Mureșan, Doina; Potîrniche, Marius-Titi; Stăncilă, Lucian
Mureșan, Mircea
Mureșan, Mircea și colectiv
Mureșan, Mircea, Văduva, Gheorghe
Mureșan, Mircea, Văduva, Gheorghe
Mureșan, Mircea;
- Teroriștii cu laptop*, Editura Moroșan, București, 2011.
- Terorismul, amenințare majoră asupra democrației secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004.
- Cecenia, independență refuzată*, Editura Moroșan, București, 2009.
- Adevăruri despre Cecenia*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.
- Viitorul conflictelor armate*, Curs de teoria artei militare, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.
- Securitatea europeană la începutul mileniului trei*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.
- Războiul viitorului, viitorul războiului*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004.
- Strategia de parteneriat. Parteneriatul strategic*, Editura Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2006.
- Tendențe în evoluția teoriei și*

- Stăncilă, Lucian; Enache, Doru *practicii războiului*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.
- Mureșan, Mircea; Țenu, Costică; Stăncilă, Lucian *Corelația artei militare cu fenomenul militar contemporan*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.
- Mureșan, Mircea; Pleșanu, Marcu *Influența fenomenului terorist asupra sistemelor militare integrate*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.
- Nadolu, Renato „Terorismul și mass-media”, în *Gândirea Militară Românească* nr. 6/2005, Statul Major General, București, 2005.
- Neagoe, Visarion; Crăciunescu, Adriana „Forța militară în războiul împotriva terorismului internațional”, în *Lumea 2005* (Studii strategice și de securitate), Editura Centrului Tehnico-Editorial al Armatei, București, 2005.
- Nelson, Daniel N. “Terrorists, Trafficking, and WMD Still the Greatest Danger”, în *Arms Control Today*, October 2007.
- Pahonțu, Lucian *Terorism și destabilizare. Stabilitate, instabilitate, manipulare*, Editura Bioterra, București, 2003.
- Paul, Vasile *Conflictele secolului XXI. Proiecții în spațiul strategic*, București, 1999.
- Popescu, Constantin; Stăncilă, Lucian *Mobilitatea forțelor în câmpul de luptă modern*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”,

- București, 2007.
- Radu, Gheorghe; Stăncilă, Lucian *Omnidirecționalitate și ritm pulsatoriu în confruntările armate moderne*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.
- Ramos, Edgardo; Lyman, Timothy R.; Canavan, Patricia; Nichols, Clifford III *Handbook on Counter-Terrorism Measures: What U.S. Nonprofits and Grantmakers Need to Know*, Berry & Howard Foundation, Inc., 2004.
- Ricolfi, Luca “Palestinians, 1981-2003” în *Making sense of suicide missions*, D. Gambetta (ed.), Oxford University Press New York, Oxford University Press, 2005.
- Seger, Karl A. *The Antiterrorism Handbook*, Editura Presidio, New York, 1990.
- Simileanu, Vasile *Asimetria fenomenului terorist*, Editura Top Form, București, 2003.
- Simileanu, Vasile *Radiografia terorismului*, Editura Top Form, București, 2003.
- Sîrbu, Corneliu; Stăncilă, Lucian; Florea, Constantin *Stigmatul războiului*, Editura Sitech, Craiova, 2008.
- Soare, Vasile *Forțele Speciale – comandouri aeropurtate în acțiune*, Editura Ziua, București, 2002.
- Stanciu, Ion-Aurel „Conceptul de terorism internațional”, în *G.M.R.* nr. 6/2005, Statul Major General, 2005.

- Stanislawski,
Bartosz H. “Transnational Organized Crime, Terrorism, and WMD”, în *International Studies Review*, Vol. 7, Nr. 1, martie 2005, Blackwell Publishing, Oxford, UK, 2005.
- Stăncilă, Lucian *Dimensiunea militară a operației antiteroriste*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.
- Stăncilă, Lucian *Terorismul – provocare a secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I”, București, 2007.
- Stăncilă, Lucian *Apărarea teritoriului național în actualul mediu de securitate*, Editura Moroșan, București, 2011.
- Stăncilă, Lucian *Apărarea colectivă și participarea armatei la misiuni internaționale de gestionare a crizelor*, Editura Moroșan, București, 2011.
- Stăncilă, Lucian;
Burghelea, Ion *Participarea Armatei României la combaterea terorismului*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.
- Stîngaciu, Stan „Terorism și diversiune”, în *Revista Trupelor de Uscat* nr. 1/1996, Statul Major al Forțelor Terestre, București, 1996.
- Stoian, Gabriela;
Stăncilă, Lucian;
Constantin, *Abordarea cuprinzătoare a efectelor în operațiile postconflict*, Editura Universității Naționale de

- Eugen Sun Tzî Apărare „Carol I”, București, 2012.
Arta războiului, Editura Militară, București, 1976.
- Thomas, Timothy L. „The Battle for Grozny”, in *Low Intensity Conflict and Low Enforcement*, vol. 5, London, 1996.
- Toffler, Alvin *Puterea în mișcare*, Editura Antet, București, 1996.
- Toffler, Alvin și Heidi *Război și antirăzboi. Supraviețuirea în zorii secolului XXI*, Editura Antet, București, 2000.
- Țenu, Costică, Stăncilă, Lucian, *Forme specifice conflictelor militare moderne*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.
- Țenu, Costică; Stăncilă, Lucian; Enache, Doru *Fundamentele întrebunțării forțelor terestre în acțiuni militare moderne*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.
- von Clausewitz, Carl *Despre război*, Editura Antet, 2004.
- Wilkinson, Paul *Terrorise and the Liberal State*, Mac Millan, London, 1986.
- * * * *Terorismul, istoric, forme, combatere (Culegere de studii)*, Editura Omega, București, 2001.
- * * * *Terorismul dimensiune geopolitică și geostrategică. Războiul împotriva terorismului*, Centrul de Studii Strategice și Securitate, București, 2002.

*

* *

* * * Teze de doctorat elaborate în Universitatea
Națională de Apărare „Carol I”

*

* *

* * * Publicistică începând cu anul 1995

*

* *

* * * Pagini web

www.terrorisme.net

<http://www.monde>

<http://usinfo.state.gov>

<http://mfa.gov.il>

<http://nation.foxnews.com>

<http://partem.org>

<http://phys.org>

<http://time.com>

www.businessinsider.com

www.corderycompliance.com

www.defenseone.com

www.globalresearch.ca

www.nctc.gov

www.nydailynews.com

www.smartraveller.gov.au

www.state.gov

www.terrorisme.net

www.terrorisme.net/p/article 80.

www.thereligionofpeace.com

www.un.org

<http://www.monde-diplomatique.fr>.

Redactor: Daniela Răpan
Coperta: Elena PLEȘANU

Lucrarea conține 170 pagini.

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate
Șoseaua Panduri, nr. 68-72, sector 5, București
Tel.: +41.021.319.56.49
Fax: +41.021.319.57.80

E-mail: cssas@unap.ro, Website: <http://cssas.unap.ro>
1012/2014 C.288.2014